LAS
LOKALNY TRAKCYJNY SZLAK

INWENTARYZACJA

LGD Natura i Kultura

Lokalna Grupa Działania Ziemi Mińskiej

Lokalna Grupa Działania Forum Powiatu Garwolińskiego

Zeskanuj kod i wejdź na:
lokalnyatrakcyjnyszlak.pl

SPIS TREŚCI

GMINA CELESTYNÓW	3
MIASTO JÓZEFÓW	33
GMINA KARCZEW	46
GMINA KOŁBIEL	75
GMINA OSIECK	96
MIASTO OTWOCK	115
GMINA SOBIENIE-JEZIORY	129
GMINA WIĄZOWNA	150

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Gmina Celestynów położona jest w odległości ok. 40 km od Warszawy. Ponad 60% jej obszaru zajmują lasy, które w przeważającej części należą do Mazowieckiego Parku Krajobrazowego.

W skład gminy wchodzi 15 sołectw. Powierzchnia wynosi 88,92 km kw, co stanowi 14,46% powierzchni powiatu otwockiego.

Według danych z połowy 2018 r. gminę Celestynów zamieszkuje 11 685 osób, w tym 5 669 mężczyzn i 6 016 kobiet.

Na terenie gminy Celestynów funkcjonuje kilka stadnin konnych, m.in. w Dąbrówce, Glinie, Podbieli i Ponurzycy. Mieszka tutaj także kilkudziesięciu posiadaczy koni wierzchowych.

Nadleśnictwo Celestynów, wychodząc naprzeciw potrzebom, wyznaczyło 77 km szlaków przeznaczonych do jazdy konnej. Trasa każdego z nich oznaczona jest białym polem z pomarańczową kropką. Szlaki poprowadzono po najładniejszych fragmentach leśnictw Torfy, Celestynów, Czarci Dół i Sobienie.

URZĄD GMINY CELESTYNÓW

ul. Regucka 3, 05-430 Celestynów, tel. 22 789 70 60, fax: 22 789 70 11

e-mail: ug@celestynow.pl, http://www.celestynow.pl/

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

CELESTYNÓW

Kościół parafialny z 1932 r. pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny.

Obok świątyni znajduje plenerowa droga krzyżowa z XXI w., a także kapliczka z figurą św. Krzysztofa.

Parafia w Celestynowie została erygowana dekretem kardynała Aleksandra Kakowskiego w 1929 r. z części parafii Kołbiel. Budowę murowanej, jednonawowej świątyni według projektu Tadeusza Szanjora rozpoczęto w 1930 r., a uroczystej konsekracji dokonał 30 X 1932 r. bp Stanisław Gall. W środku znajduje się ołtarz główny z 1936 r. projektu Piotra Razego z obrazem Wniebowziętej NMP autorstwa paulina, o. Jana Jędrzejczaka. Swój obecny kształt kościół otrzymał w 1977 r., kiedy otynkowano jego fasadę. W 1966 r. prymas Stefan Wyszyński poświęcił trzy dzwony o imionach: Maryja, Józef i Andrzej Bobola, które zawisły w kościelnej wieży, a w 1968 roku zamontowano 14-głosowe organy. W jednym z bocznych ołtarzy znajduje się obraz Najświętszego Serca Pana Jezusa autorstwa ks. Mariana Dębowskiego, miejscowego proboszcza w latach 1946-1966 i malarza. W kruchcie kościoła jest tablica upamiętniająca harcerzy z drużyn Szarych Szeregów działających na terenie gminy Celestynów w latach 1942-1944.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

CELESTYNÓW

Położony przy kościele parafialnym pomnik z 1928 r. upamiętniający 10-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości. Najstarszy z celestynowskich pomników.

Inicjatorem budowy pomnika był Stefan Jankowski. W czasie okupacji niemieckiej, w 1944 r. Aleksander Rękas, harcerz celestynowskiej grupy Szarych Szeregów namalował na pomniku symbol Polski Walczącej – kotwicę, co upamiętnia tablica odsłonięta w 2015 r. Sam namalowany symbol przetrwał do końca XX wieku, kiedy pomnik został gruntownie odnowiony i przesunięty w inne miejsce.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

CELESTYNÓW

Pomnik z 1946 r. poświęcony ofiarom II wojny światowej i okupacji hitlerowskiej. Ufundowany przez społeczność Celestynowa.

Pomnik położony jest przy ul. Otwockiej, naprzeciwko kościoła parafialnego. Postument w postaci krzyża z rozpiętą flagą narodową i orłem upamiętnia ofiary z różnych okresów II wojny światowej. Pierwszy wpis upamiętnia ofiary bombardowania okolic dworca PKP w Celestynowie dnia 1 IX 1939 r. Drugi przypomina rozstrzelanie 18 mężczyzn, pracowników cegielni dnia 30 XII 1939 r. Stało się to w odwecie za napaść na dom niemieckiej rodziny Zommerów. Trzeci wpis upamiętnia datę 11 II 1944 r., kiedy w odwecie za zamach na generała Franza Kutscherę rozstrzelano 8 osób. Ostatni wpis upamiętnia wszystkich mieszkańców Celestynowa i okolic, którzy zostali zamordowani indywidualnie w różnych okresach wojny.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

CELESTYNÓW

Ceglany komin z 1928 r., pozostałość po dawnej cegielni.

Cegielnia w Celestynowie w folwarku Radzin powstała ok. 1850 r. Początkowo produkowała cegły tylko na potrzeby folwarku, ale później zaczęli kupować je okoliczni mieszkańcy. Cegielnia intensywnie rozwijała się do początku II wojny światowej, czego przykładem jest komin wybudowany w 1928 r. Obok fabryki istniały też baraki dla pracowników. Cegielnia przestała działać już w 1939 r., kiedy w odwecie za napad na dom niemieckiej rodziny okupanci zamordowali w pobliskim lesie 18 pracowników. Od tamtej pory budynki dawnej cegielni niszczały. Dziś pozostał tylko komin otoczony drzewami.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

CELESTYNÓW

Pomnik z 2001 r. upamiętniający akcję wysadzenia niemieckiego pociągu w nocy z 11 na 12 grudnia 1943 r. przez oddział AK.

Kamień znajduje się w okolicach przejazdu kolejowego między Celestynowem a Starą Wsią. Został odsłonięty 12 XII 2001 r. w 62 rocznicę akcji. Na pomniku widnieje napis, iż w czasie akcji, którą dowodził por. Józef Czuma ps. Skryty, oddział Kedywu Okręgu Warszawskiego AK wykoleił pociąg relacji Berlin – Kowel. Przewoził on żołnierzy niemieckich, spośród których około 120 zginęło. Wśród żołnierzy AK czterech zostało rannych, a zginął Jan Kuczyński ps. Rawicz. Ciężko ranny został Kazimierz Drozdowski ps. Mruk, który zginął zakatowany przez Gestapo, dochowując tajemnicy.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Tablica upamiętniająca ppor. Stanisława Kotorowicza ps. Kron i ppr. Włodzimierza Stysłę ps. Jan II, którzy zginęli 20 V 1943 r. podczas akcji odbicia więźniów.

Akcję, która miała miejsce w nocy z 19 na 20 maja 1943 r., przeprowadził oddział Kedywu Komendy Głównej AK „Motor 30". Dowodził Mieczysław Kurkowski ps. Mietek, a jego zastępcą był Tadeusz Zawadzki ps. Zośka. W pociągu, który wjechał na stację po północy, obok więźniów znajdowało się także kilku żołnierzy Wehrmachtu. W czasie walki zginęło kilku żandarmów, a także dwóch żołnierzy AK: por. Stanisław Kotorowicz ps. Kron oraz por. Włodzimierz Stysło ps. Jan II. Akcję opisał Aleksander Kamiński w książce „Kamienie na szaniec". W 1974 r. społeczeństwo Celestynowa ufundowało pomnik, który upamiętnia te wydarzenia.

Pomnik upamiętniający Akcję pod Celestynowem z 20 V 1943 r., w czasie której żołnierze AK odbili 49 więźniów transportowanych koleją do KL Auschwitz.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Pomnik z 2004 r. upamiętniający ofiary bombardowania z dnia 1 IX 1939 r.

Pomnik znajduje się przy placu im. por. Stanisława Kotorowicza ps. „Kron" i ppor. Włodzimierza Stysły ps. „Jan II". Koszt jego budowy poniosła Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, a wykonania podjęli się harcerze hufca ZHP w Celestynowie.

Pomnik upamiętnia ofiary bombardowania z dnia 1 IX 1939 r., do którego doszło ok. godz. 17.00 w okolicach dworca kolejowego w Celestynowie. Na postumencie wypisane są nazwiska wszystkich ofiar.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

CELESTYNÓW

Drewniany dworzec kolejowy z 1900 r. Obiekt do dnia dzisiejszego służy podróżującym koleją.

Dworzec obsługuje stację znajdującą się na trasie kolei nadwiślańskiej z Warszawy Wschodniej do Dorohuska. Powstał w okresie największego rozkwitu Kolei Nadwiślańskiej, która łączyła Kowel z granicą Prus Wschodnich. Na parterze dworca znajduje się kasa biletowa i poczekalnia. Pomieszczenia na piętrze dawniej przeznaczone były dla pracowników kolei, a od 2009 r. wykorzystywane są jako mieszkania komunalne. Dworzec jest jednym z nielicznych w skali kraju dworców drewnianych, które zachowały się w oryginalnej postaci i są wykorzystywane do dnia dzisiejszego. Na trasie dawnej Kolei Nadwiślańskiej jest jednym z dwóch takich obiektów.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

CELESTYNÓW

Centrum Edukacji Leśnej. Otwarty w 2009 r. kompleks jest jednym z największych w Polsce leśnych ośrodków edukacyjnych.

W budynku Centrum Edukacji Leśnej znajduje się kilka sal zajęciowych, w których przeprowadzane są wykłady i lekcje multimedialne. Umieszczono tam także ekspozycje na temat leśnej flory i fauny.

Centrum Edukacji Leśnej zarządzane jest przez Nadleśnictwo Celestynów. Jest ono kompleksem kilku obiektów edukacyjnych. W budynku głównym prowadzone są zajęcia z edukacji przyrodniczo-leśnej. Multimedialna ekspozycja przedstawia fragment lasu z jej naturalnymi mieszkańcami, w sali wykładowej znajduje się rzutnik, ekran i mikroskopy biologiczne, w sali edukacyjnej umieszczono makietę „Cykl Życia Lasu", ekspozycję budek lęgowych i nasion drzew i krzewów, w sali dotyczącej budowy lasu jest ściana magnetyczna, galeria ptaków i monolity glebowe. Dzięki zgromadzeniu specjalistycznego sprzętu CEL jest przygotowane do prowadzenia zajęć terenowych. W okolicy powstało arboretum, łąka kwietna, pole namiotowe, plac zabaw, boisko do siatkówki i badmintona, sztuczne żeremie bobrowe.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

CELESTYNÓW

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

CELESTYNÓW

Na terenie Centrum Edukacji Leśnej znajduje się pomnik upamiętniający pracowników Lasów Państwowych i ich rodziny, którzy zginęli w wyniku represji sowieckich.

Pomnik stanowi granitowy kamień z wizerunkiem Batki Bożej Katyńskiej i napisem „Golgota leśników polskich i ich rodzin pomordowanych na wschodzie w latach 1939-1948" oraz urna z ziemią przywiezioną z Katynia. Obok kamienia znajduje się drewniany krzyż, trzy głazy z napisami: Katyń, Kresy, Sybir oraz 100 dębów i słupki z nazwiskami pomordowanych.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

CELESTYNÓW

Drewniana willa z 1905 r. wraz z otaczającą ją zielenią leśną.

Budynek wykonany z drewna w konstrukcji mieszanej wieńcowej z łątkami przy otworach. Posadowiony na fundamentach z łupanego kamienia granitowego. Willa ma formę wydłużonego prostokąta z symetrycznymi gankami po obydwu stronach budynku. Przykryta jest dwuspadowym dachem. Elewacja przykryta jest dekoracyjnie układanymi deskami.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Dwór Radzin z 1875 r. wraz z przyległym parkiem. Najstarszy budynek Celestynowa.

Położony przy ul. Otwockiej 18 dwór wzniesiono w latach 1872-1875 dla Celestyna Polakiewicza w miejscu dawnego dworu drewnianego rodziny Radzińskich. Budynek w typie podmiejskiej willi powstał na planie zbliżonym do kwadratu. Wejście poprzedzone jest czterokolumnowym gankiem, nad którym znajduje się balkon. W czasie okupacji hitlerowskiej dwór był miejscem spotkań żołnierzy AK i Szarych Szeregów, także kompletów tajnego nauczania. Po wojnie znajdował się tutaj internat dla uczennic liceum i szkoła podstawowa. Zaniedbany dwór w 1975 r. trafił w ręce prywatne. Budynek został gruntownie odrestaurowany z zachowaniem jego pierwotnego charakteru. W skład dworskiego kompleksu wchodzi też dobrze zachowany park z aleją dębów i wieloma drzewnymi pomnikami przyrody. Obecnie w budynku organizowanie są różnego rodzaju imprezy.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

CELESTYNÓW

Kamienny krzyż z 1882 r. upamiętniający tragiczną śmierć trzyletniej córki hrabiego Józefa Zamoyskiego, Marii Pelagii.

Postument położony jest przy drodze z Celestynowa do Gózdu. Krzyż z piaskowca ustawiono na kamiennym cokole i na schodkowym postumencie z cegieł. Wykuto na nim napis „D. 24 MAJA 1882 R.". Postument został ustawiony w 1882 r., kilka dni po nieszczęśliwym wypadku, w którym trzyletnia Maria Pelagia Zamoyska została ukąszona przez żmiję. Jej grób można znaleźć na cmentarzu w Kołbieli, w grobowcu rodziny Zamoyskich. Widnieją tam daty życia dziewczynki: 17 II 1879 - 24 V 1882.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

POGORZEL

Odsłonięty w 1960 r. pomnik upamiętniający żołnierzy ruchu oporu, którzy w czasie okupacji hitlerowskiej przeprowadzali działania dywersyjne na trasie kolejowej Otwock – Pogorzel – Pilawa.

Pomnik stoi w okolicy przejazdu kolejowego w Pogorzeli, na skraju lasu. Murowany cokół zwieńczony jest przymocowaną do kolejowej szyny kotwicą – symbolem Polski Walczącej. Fundatorem pomnika jest społeczność powiatu otwockiego. W 2002 r. dołączono do niego drugą, marmurową tablicę, na której wyszczególniono akcje podejmowane przez żołnierzy AK w latach 1943-1944.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

PONURZYCA

Drewniany budynek poszkolny z pierwszej połowy XX w. Architekturą nawiązuje do stylu otwockiego.

Budynek dawnej szkoły w Ponurzycy znajduje się na skraju lasu w części wsi nazywanej Rynek. Został wybudowany w czynie społecznym na przełomie lat dwudziestych i trzydziestych XX w. Funkcję oświatową pełnił do połowy lat ’90 XX w.

Pełni rolę centrum kulturalnego wsi. W jego otoczeniu powstał plac zabaw, a sam budynek jest systematycznie remontowany.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

REGUT

Nadrzewna kapliczka ze sceną Ukrzyżowania. Jest to jedyna zachowana na terenie gminy Celestynów nadrzewna kapliczka autorstwa Józefa Soboty.

Szafkowa kapliczka przymocowana jest do kasztanowca stojącego przy ul. Turystycznej w Regucie. Została wykonana przez mieszkańca Reguta, Józefa Sobotę (1884-1974). W wieku 78 lat zaczął on rzeźbić kapliczki, wierząc, że w ten sposób odzyska władzę w nogach, utraconą w wyniku wypadku. Wykonał kilka przydrożnych kapliczek, ale tylko jedna jest na swoim pierwotnym miejscu. Pozostałe znajdują się w muzeach w Krakowie i Toruniu, a także w rękach prywatnych właścicieli. Obecnie artysta z Reguta uważany jest za jednego z najwybitniejszych rzeźbiarzy ludowych.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

REGUT

Żółwi Staw i Żółwia Góra, których nazwa pochodzi od występujących tutaj dawniej żółwi błotnych.

Żółwi Staw i Żółwia Góra położone są w otoczeniu sosnowego boru przy drodze z Reguta do Ponurzycy. Okolica została w ostatnim czasie zmodernizowana, by lepiej służyć turystom, którzy poruszają się popularnymi szlakami pieszym od stacji kolejowej Zabieżki lub Celestynowa.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

DĄBRÓWKA

Dębowa kapliczka z figurką Chrystusa frasobliwego z 2013 r. autorstwa Wiktora Piaseckiego.

Kapliczka położona jest przy drodze z Dąbrówki do Karczewa. W swojej podstawowej formie została wyrzeźbiona z jednego pnia dębu. Kapliczka powstała z inicjatywy mieszkańców Dąbrówki, którzy chcieli w ten sposób pozostawić następnym pokoleniom znak swojej wiary i podziękować za łaski otrzymane od Boga. Jej autorem jest mieszkaniec Dąbrówki, Wiktor Piasecki. Przed kapliczką położono kamień z napisem „2013 mieszkańcy Dąbrówki w Roku Wiary".

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

GOŹDZIKOWE BAGNO

Ścieżka przyrodniczo-edukacyjna „Goździkowe Bagno” położona w kompleksie Centrum Edukacji Leśnej. Drewniana kładka umożliwia przejście nad śródleśnym torfowiskiem.

Teren „Goździkowego Bagna” od początku XX w. wykorzystywany był przez okolicznych mieszkańców jako źródło torfu na opał. Torfowisko zostało wówczas częściowo zniszczone, ale po zaprzestaniu wydobycia wraca do swojej pierwotnej postaci. Na terenie kompleksu można natknąć się na rosiczkę okrągłolistną, borówkę bagienną, żurawinę, bagno zwyczajne, wełniankę pochwowatą, traszkę zwyczajną, zaskrońca, żurawia, sowę uszatą, puszczyka czy łosia. Dlatego ścieżka jest stałym elementem zajęć edukacyjnych dla dzieci. W jej pobliżu znajduje się także ścieżka zdrowia z kilkunastoma urządzeniami służącymi do ćwiczeń.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

BAGNO CAŁOWANIE

Unikalny kompleks torfowisk niskich o powierzchni 1200 ha. Ostoja zagrożonych gatunków zwierząt i siedlisko cennej flory.

Bagno Całowanie jest jednym z największych torfowisk na Mazowszu. Objęte programem Natura 2000 rozciąga się przy zachodniej granicy Podbieli. Znajduje się na granicy czterech gminy – Celestynów, Karczew, Osieck i Sobienie Jeziory. Na jego terenie umiejscowiona jest wieża widokowa, z której można podziwiać unikatowe widoki. Ścieżka przyrodnicza „13 błota stóp" ciągnie się na odcinku 4,6 km, a niektóre jej odcinki nie są dostępne przez cały rok. Na terenie kompleksy znajdują się stawy hodowlane, a także łańcuch wydm z największą, Pękatką.

Bagno Całowanie jest ważną ostoją ptaków. Stwierdzono ok. 145 gatunków, wśród których są m.in. kuliki wielkie, błotniaki lądowe, sowy błotne, orliki krzykliwe, błotniaki zbożowe. Wśród innych zwierząt występują tutaj łosie, a także okazy rzęsorków rzecznych – jedynych jadowitych ssaków w Polsce.

Na terenie Bagna Całowanie występuje 600 gatunków roślin naczyniowych. 28 spośród nich podlega prawnej ochronie, a 5 wpisano na „Czerwoną Listę Roślin". Są to: brzoza niska, kasaciec syberyjski, goździk pyszny, goryczka wąskolistna oraz salwinia pływająca.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

BAGNO BOCIANOWSKIE

Rezerwat przyrody Bagno Bocianowskie. Chroni zbiorowiska leśne na terenach wydmowych i torfowiskowych.

Rezerwat został powołany 12 X 1982 r. Zajmuje powierzchnię 68,93 ha. Występują w nim bory sosnowe: świeże, wilgotne, mieszane, bagienne ze stanowiskami roślinności bagiennej i torfowiskowej. Zbiorniki wodne są pozostałością po eksploatacji torfu. Rośnie tu m.in. rosiczka okrągłolistna, bagno zwyczajne, modrzewnica zwyczajna i borówka bagienna. Rezerwat jest ostoją zwierzyny, m.in. łosi, dzików, saren, lisów oraz wielu gatunków ptaków chronionych, w tym żurawia.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

GRĄDY CELESTYNOWSKIE

Rezerwat przyrody Grądy Celestynowskie. Chroni dobrze zachowany fragmentu grądu ze stanowiskami rzadkich i chronionych roślin.

Rezerwat został powołany 19 II 1987 r. Zajmuje powierzchnię 8,35 ha. W drzewostanie rezerwatu Grądy Celestynowskie występuje: dąb szypułkowy, brzoza, osika, lipa drobnolistna, grab. W charakterystycznym dla grądów runie występuje m.in. kopytnik, turówka leśna, groszek czerniejący i turzyca drżączkowata.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

ZIELONY PUNKT KONTROLNY

Zielony Punkt Kontrolny – w 2017 roku gmina Celestynów dołączyła do projektu , którego celem jest zachęcanie do rekreacyjnego lub sportowego przebycia z mapą w ręku trasy wyznaczonej w terenie punktami kontrolnymi.

Na terenie gminy Celestynów zlokalizowane są 4 punkty startowe i 108 punktów kontrolnych w ramach projektu Zielony Punkt Kontrolny. Wraz z innymi położonymi na terenie powiatu otwockiego stanowią one bazę do uprawiania geocachingu, questingu, orienteeringu, czyli orientacji w terenie i poszukiwania określonych punktów. Trasy o różnej trudności i długości można pokonywać pieszo, rowerem albo na nartach. Wszystkie mapy charakteryzują się dużą ilością szczegółów, zawierają drogi i ścieżki. Można je pobrać z dedykowanej strony internetowej. Projekt powstał przy współpracy Nadleśnictwa Celestynów, Gminy Karczew, Miasta Otwock oraz klubu sportowego OK! Sport.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

MAZOWIECKI PARK KRAJOBRAZOWY

Mazowiecki Park Krajobrazowy im. Czesława Łaszka. Powstały w celu ochrony lasów i najcenniejszych przyrodniczo obszarów po wschodniej stronie Wisły.

MPK został utworzony w 1987 r. i wraz z Kampinoskim Parkiem Narodowym i Chojnowskim Parkiem Krajobrazowym tworzy system Zielonego Pierścienia Warszawy. Zajmuje obszar prawie 16 tys. ha, dzieląc się na dwie części, które przedziela zabudowany obszar Otwocka i dolina rzeki Świder. MPK w zdecydowanej większości leży na obszarze gmin i miast powiatu otwockiego: Józefów, Otwock, Wiązowna, Karczew, Celestynów, Kołbiel, Osieck i Sobienie-Jeziory. Obejmuje także fragmenty warszawskich dzielnic: Wawer i Wesoła oraz gminy Pilawa w powiecie garwolińskim. W dawnych latach tereny te wchodziły w skład ogromnego kompleksu leśnego zwanego Puszczą Osiecką. Dziś lasy zajmują ok. 76% powierzchni MPK.

Do najcenniejszych siedlisk leśnych należą lasy łęgowe, olsy, bory bagienne wraz z towarzyszącymi im torfowiskami wysokimi i przejściowymi. W MPK stwierdzono występowanie 210 gatunków zwierząt chronionych, w tym 18 gatunków zagrożonych w skali światowej.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

REZERWAT PRZYRODY ŻURAWINOWE BAGNO

Regut – Rezerwat przyrody Żurawinowe Bagno. Chroni torfowisko przejściowe i otaczające je bory bagienne i wilgotne.

Rezerwat położony jest we wsi Regut, niedaleko szosy łączącej Mińsk Mazowiecki i Górę Kalwarię. Został utworzony w 1994 r. na obszarze 2,33 ha. Leży w środkowej części Mazowieckiego Parku Krajobrazowego.

REZERWAT PRZYRODY CZARCI DÓŁ

Zabieżki – rezerwat przyrody Czarci Dół. Chroni torfowisko wysokie, porośnięte karłowatymi sosenkami oraz bór bagienny.

Rezerwat powstał w 1983 r. na powierzchni 8,75 ha. Występuje w nim typowa dla torfowisk roślinność, a wśród zwierząt spotkać można łosie oraz różna gatunki płazów i gadów.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

CELESTYNOWSKI SZLAK POLSKIEGO PAŃSTWA PODZIEMNEGO

Ścieżka dydaktyczna – Celestynowski Szlak Polskiego Państwa Podziemnego.

Celestynowski Szlak Polskiego Państwa Podziemnego to przedsięwzięcie zrealizowane przez Fundację „Nauka - Sport - Rekreacja" i współfinansowane przez gminę Celestynów w ramach realizacji zadania publicznego pn. „Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego". Przy realizacji zadania Fundacja współpracowała z Nadleśnictwem Celestynów, Celestynowskim Towarzystwem Kulturalnym oraz parafią pw. WNMP w Celestynowie. Szlak został udostępniony w 2015 r.

Na Celestynowski Szlak Polskiego Państwa Podziemnego składa się 10 przystanków zlokalizowanych przy miejscach związanych z lokalną historią II wojny światowej, a jego długość wynosi ok. 4 km. Ścieżka zaczyna się przy Zespole Szkół w Celestynowie, przebiega przez miejsca pamięci na terenie Celestynowa i kończy się przy stacji kolejowej.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

SZLAK FORTYFIKACJI PRZEDMOŚCIA WARSZAWA 1915-1944

Szlak Fortyfikacji Przedmościa Warszawa 1915-1944 jest projektem, który ma na celu popularyzację wiedzy o systemie fortyfikacji obronnych, którego pozostałości ciągną się od Ryni nad Narwią, przez Zielonkę, Starą Miłosnę, Wiązownę, Józefów aż do Wisły.

Początki Przedmościa Warszawa (niem. Brückenkopf Warschau) sięgają 1915 r., kiedy Niemcy po zdobyciu Warszawy postanowili ufortyfikować jej wschodnią flankę. Fortyfikacje zostały użyte następnie w czasie wojny polsko-bolszewickiej w 1920 r. W latach II wojny światowej zostały ponownie rozbudowane i wykorzystane przez Niemców. Fortyfikacje Przedmościa Warszawa są przykładem budownictwa obronnego z I poł. XX w.

Cztery pierwsze tablice szlaku zostały ufundowane przez powiat otwocki w grudniu 2016 r. Stanęły na Dąbrowieckiej Górze, Górze Sobotów, w Góraszce i Zagórzu, czyli na pograniczu gmin Celestynów i Karczew oraz w gminie Wiązowna. Każda z tablic jest dwujęzyczna i obok informacji tekstowej zawiera graficzne przedstawienie wybranych działań wojennych. Informują, w której części pozycji znajduje się obserwator, a także wskazują kolejne ciekawe miejsca do odwiedzenia.

Na terenie powiatu otwockiego jest kilkadziesiąt obiektów wchodzących w skład Przedmościa Warszawa. Na uwagę zasługuje wyremontowane stanowisko obserwatora artylerii z 1915 r. na Dąbrowieckiej Górze, w którym mieści się izba muzealna, a także odkopany i wyremontowany schron w Zagórzu. Docelowo Szlak Przedmościa Warszawa ma się składać z kilku tablic umiejscowionych na trasie Warszawskiej Obwodnicy Turystycznej i ścieżki wokół Dąbrowieckiej Góry.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

OSTROWIK

Stacja obserwacyjna Obserwatorium Astronomicznego Uniwersytetu Warszawskiego.

Stacja obserwacyjna funkcjonuje w Ostrowiku od 1952 r. Większą część terenu stacji stanowi las, a wyróżniającym się obiektem jest budynek z widoczną kopułą teleskopu. Jest to 60-cm teleskop Cassegraina, produkcji Carl Zeiss Jena. Obecnie służy on głównie do celów dydaktycznych.

W budynku kopuły funkcjonuje również, reaktywowana w 2016 r., stacja Polskiej Sieci Bolidowej PFN01, która umożliwia całonocne, zautomatyzowane obserwacje meteorów, dostarczające dane niezbędne do analizy aktywności małych ciał.

CELESTYNÓW

Wojskowy Ośrodek Formacji i Techniki Medycznej. Jednostka centralnie zaopatrującą polską armię w produkty lecznicze, wyroby medyczne i sprzęt służby zdrowia.

Historia Wojskowego Ośrodka Formacji i Techniki Medycznej sięga 1945 r., w którym utworzono Centralną Składnicę Sanitarną. Pierwotnie znajdowała się ona w Warszawie, ale w 1954 r. zaczęto przenosić ją do Celestynowa. CSS w 1958 r. została przeformowana i zmieniła nazwę na Centralny Ośrodek Zaopatrzenia Medycznego i Techniki Sanitarnej. Od 1984 r. funkcjonuje jako Wojskowy Ośrodek Farmacji i Techniki Medycznej, któremu w 2003 r. nadano imię płk dr farm. Karola Czernego.

WOFiTM stanowi jeden z filarów gospodarowania środkami materiałowymi niezbędnymi w zabezpieczeniu medycznym jednostek wojskowych w kraju oraz żołnierzy biorących udział w misjach poza jego granicami. Odpowiada za realizację zadań związanych z planowaniem, zakupem, właściwym przechowywaniem oraz wydawaniem zakupionego asortymentu.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Rozwój Józefowa wiąże się z budową Nadwiślańskiej Linii Kolejowej w 1877 r. Umożliwiała ona mieszkańcom Warszawy łatwiejszy dostęp do atrakcyjnych terenów letniskowych, jakie się przy trasie kolei znajdowały. Józefów miał charakter miejscowości letniskowo-wypoczynkowej, w której blisko połowa mieszkańców przebywała tylko sezonowo. W latach 1914-52 miejscowość miała kolejowe połączenie wąskotorowe z Warszawą i Jabłonną, co jeszcze bardziej przyczyniło się do rozwoju Józefowa. Miejscowość zmieniła swój charakter po II wojnie światowej, kiedy zaczęli sprowadzać się do niej mieszkańcy zniszczonej Warszawy. Rozwinęło się tu dziecięce lecznictwo sanatoryjne.

W 1962 r. Józefów uzyskał prawa miejskie i przyłączył w swoje granice okoliczne wsie. Obecnie nadal zachowuje on w pewnym stopni charakter miejscowości wypoczynkowej.

URZĄD MIASTA JÓZEFOWA

ul. Kardynała Wyszyńskiego 1, 05-420 Józefów,

tel. 22 779 00 00, fax: 22 779 00 15, e-mail: um@jozefow.pl, http://www.jozefow.pl/

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

JÓZEFÓW

Neogotycki kościół parafialny z 1905 r. pw. Matki Bożej Częstochowskiej, rozbudowany w latach 1984-1988 r. Na fasadzie kościoła znajdują się figury Matki Bożej, św. Stanisława Kostki i św. Kazimierza.

Kościół położony przy ul. Piotra Skargi w Józefowie wybudowano w stylu nadwiślańskim według projektu Jana Białego. Fundusze na budowę przekazali okoliczni mieszkańcy. Jego budowę rozpoczęto w 1902 r., a uroczystego poświęcenia świątyni dokonał bp Kazimierz Ruszkiewicz. W 1919 r. stał się centrum nowo utworzonej parafii pw. Matki Bożej Częstochowskiej. W 1925 r. kościół wyposażono w organy i drewnianą ambonę, a w 1934 r. został otynkowany. W 1984 r. rozpoczęła się rozbudowa według projektu Feliksa Dzierżanowskiego. Dobudowano wtedy nawę z transeptem i prezbiterium. W 1985 r. oddano do użytku wiernych kościół dolny. W 2012 r. urządzono kaplice bł. ks. Jerzego Popiełuszki i Miłosierdzia Bożego, do których obrazy wykonał Krzysztof Buczak z Węgrowa. Znajdują się w nich relikwie bł. ks. Popiełuszki.

W odrestaurowanym ołtarzu głównym znajduje się namalowana na desce kopia obrazu Matki Bożej Częstochowskiej z początku XX w. Do ciekawych obiektów należy też neogotycka kredencja z pierwszej połowy XX w. W ołtarzu umieszczone są relikwie św. Donata i św. Felicyty.

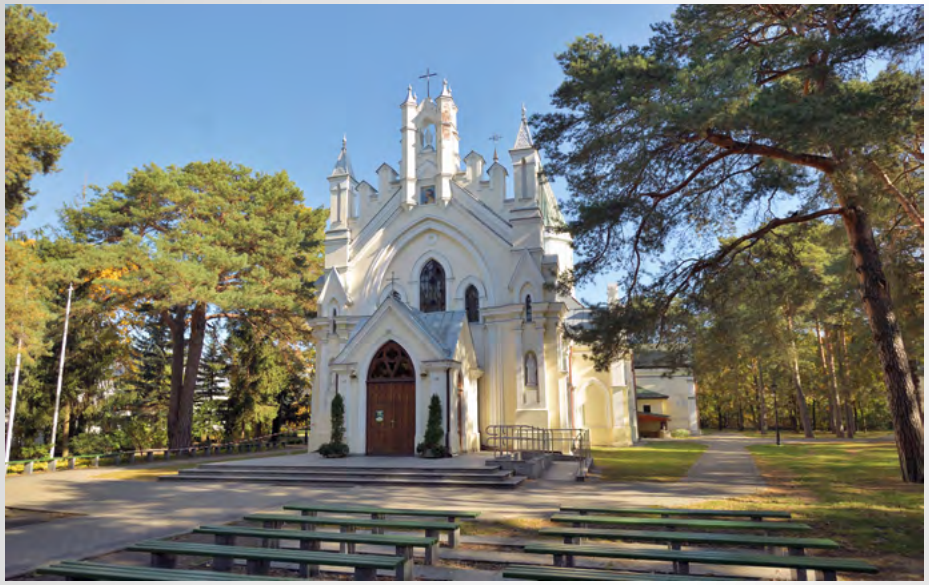

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

JÓZEFÓW

Na przykościelnym terenie znajdują się:

- kaplica przedpogrzebowa i dzwonnica wybudowane w latach 1996-2006.
- krzyż misyjny z 1959 r.
- figury św. Jana Pawła II i św. Józefa z 2010 r.
- pomnik upamiętniający prezydenta Lecha Kaczyńskiego i pozostałe 95 ofiar katastrofy smoleńskiej, figura Matki Bożej Pocieszycielki Strapionych.
- pomnik powstania warszawskiego z 1983 r. z tablicą, leżącym krzyżem i figurą Chrystusa Zatroskanego.

Pomnik odsłonięty w 39. rocznicę powstania warszawskiego staraniem żołnierzy VII Obwodu „Obroża" Okręgu Warszawskiego AK, a zwłaszcza Eugenii Szymczak. Autorem pomnika jest artysta rzeźbiarz Dymitr Petrov. Na tablicy widnieje napis: „Bo twoją wolą i zrządzeniem byliśmy światu jak na pokaz miłością, prawdą i sumieniem". Na końcach ramion krzyża umieszczono daty powstań: kościuszkowskiego, listopadowego i styczniowego, a na najdłuższym ramieniu datę początku i końca powstania warszawskiego 1 VIII - 2 X 1944 r.

- tablica z 1980 r. poświęcona żołnierzom Armii Krajowej IV Rejonu „Koralewo" „Fromczyn" w Otwocku i VII Obwodu „Obroża".

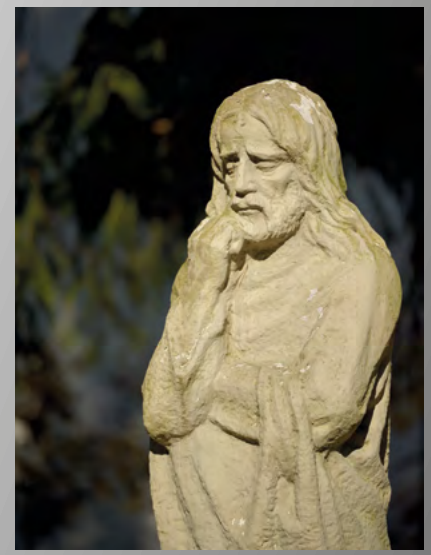

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Pomnik z 2001 r. poświęcony łączniczkom Armii Krajowej. Powstał z inicjatywy żołnierzy AK z terenu Józefowa i okolic.

Pomnik znajduje się na skwerze nieopodal urzędu miasta. Przedstawia postać łączniczki AK. Na cokole umieszczono napis: „Łączniczkom Armii Krajowej" i kotwicę – symbol Polski Walczącej. Monument powstał z inicjatywy byłych żołnierzy AK jako hołd dla dziewcząt i kobiet pełniących służbę łączności w czasie II wojny światowej. Projekt pomnika wykonał społecznie prof. Bohdan Chmielewski, były żołnierz AK.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

JÓZEFÓW

Pomnik z 1977 r. upamiętniający trzech lotników, którzy zginęli w 1944 r. niosąc pomoc powstańcom warszawskim.

Pomnik znajduje się w lesie położonym między Józefowem a Emowem, na Górze Lotników. Na stożkowym betonowym cokole umiejscowiony jest głaz z przymocowanym do niego śmigłem. Monument upamiętnia trzech lotników z 31 Eskadry Południowoafrykańskich Sił Powietrznych, którzy zginęli po zestrzeleniu samolotu w nocy z 14 na 15 sierpnia 1944 r. Na pokładzie Liberatora, który zrzucał zaopatrzenie dla powstańców, znajdowało się 8 członków załogi. Pięciu zdołało się uratować dzięki spadochronom. Trzech poległych lotników pochowano przy rozbitym samolocie, a po wojnie ich ciała przeniesiono na cmentarz w Krakowie.

Pomnik stanął w miejscu upadku samolotu dzięki inicjatywie Bolesława Kowalskiego, byłego żołnierza AK i jednego ze świadków zdarzenia. Kamień został przywieziony przez Marcina Pyzla.

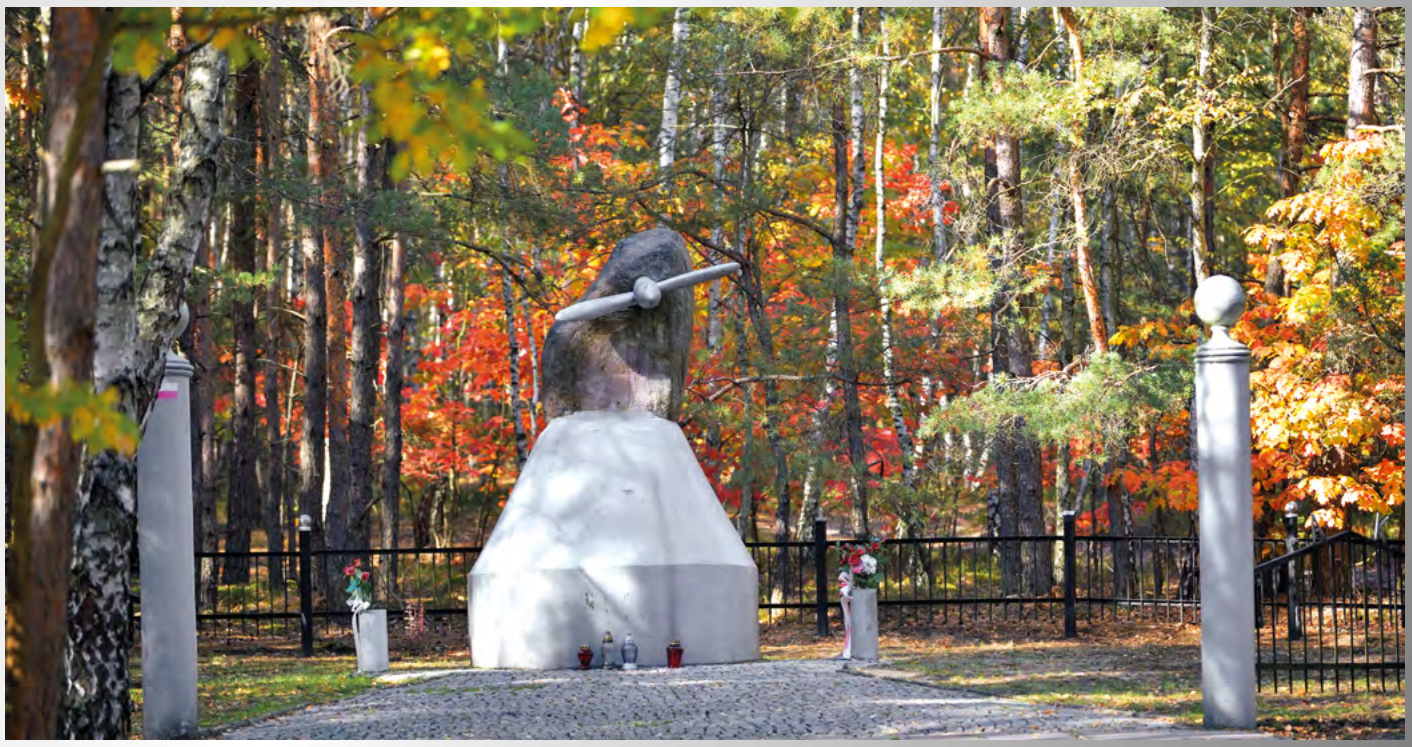

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Pomnik z 1969 r. poświęcony żołnierzom Armii Krajowej poległym w walce z Gestapo i żandarmerią niemiecką 25 IV 1944 r.

Pomnik znajduje się przy ul. Słonecznej 16, w miejscu, w którym 25 IV 1944 r. poległo 4 żołnierzy AK. Na tablicy znajduje się napis: „W tym miejscu w dniu 25 IV 1944 r. polegli w walce z Gestapo i żandarmerią niemiecką żołnierze Armii Krajowej por. Jerzy Wiszniowski, kapr. Zofia Wiszniowska, kapr. „Alek", kapr. „Janek-Firlej". Cześć ich pamięci. Społeczeństwo m. Józefowa i towarzysze broni". Pomnik odsłonięto w 1969 r.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Cmentarz z licznymi miejscami pamięci.

– grób ppłk. Roberta Maja, który zginął w 2008 r. w katastrofie wojskowego samolotu CASA w Mirosławcu.

– pomnik z 1983 r. na mogile bohaterów września 1939 r. Pomnik znajduje się na terenie starego cmentarza komunalnego. Przedstawia orła w koronie na granitowym cokole. Napis na cokole głosi: „Tu spoczywają prochy czterech nieznanych żołnierzy polskich poległych w dniu 1 IX 1939 r."

Inicjatorem powstania pomnika był Ryszard Zagierłowski, a został ufundowany przez mieszkańców Józefowa. Autorem projektu był Edmund Majkowski.

– pomnik z 2000 r. poświęcony ofiarom okupacji hitlerowskiej i stalinowskiej oraz reżimu komunistycznego. Pomnik składa się z cokołu wzniesionego z kamieni, na którym umieszczono głaz z tablicą i krzyżem. Na tablicy widnieje wizerunek orła w kajdanach i drut kolczasty, a otaczają ją rzeźbione dłonie. Na pomniku umieszczono sentencję: „ W hołdzie tym, którzy Polsce oddali swe życie. Zamordowanym przez okupantów hitlerowskich, stalinowskich i reżim komunistyczny w Polsce w latach 1939-1989".

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Drewniana willa w stylu świdermajer przy ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego 2.

Na terenie Józefowa znajduje się kilkadziesiąt drewnianych budynków mieszkalnych wybudowanych w stylu świdermajer lub zawierających jego elementy. Styl nadświdrzański, czyli tzw. świdermajer powstał w II poł. XIX w., ale rozpowszechnił się najbardziej w XX w. Jego twórcą był Michał Elwiro Andriolli, polski ilustrator, malarz i rysownik, który od 1880 r. zamieszkiwał folwark Anielin (późniejsze Brzegi) położony na pograniczu dzisiejszego Józefowa i Otwocka. Wybudował tam według swoich planów pierwsze budynki w nowym stylu. Nazwę „świdermajer" wymyślił po II wojnie światowej Konstanty Ildefons Gałczyński, żartobliwie nawiązując do stylu biedermeier.

Świdermajer łączy elementy tradycyjnego budownictwa mazowieckiego, rosyjskiego i alpejskich schronisk. Dom najczęściej budowano na planie prostokąta, do którego dobudowywano liczne werandy służące letniemu wypoczynkowi. Styl charakteryzuje się bogatym zdobnictwem, drewnianymi, ażurowymi ornamentami na tarasach, balkonach i werandach oraz zwieńczeniami dachów w postaci wieżyczek.

Styl świdermajer ściśle łączy się z charakterem tzw. linii otwockiej, obszaru wzdłuż Kolei Nadwiślańskiej, który od II poł. XIX w. stał się celem letniskowych i uzdrowiskowych wyjazdów mieszkańców Warszawy.

Muzeum Elwiro Michała Andriollego. Założona w 2010 r. i kierowana przez Roberta Lewandowskiego placówka gromadzi pamiątki związane z artystą, zwłaszcza te, które łączą się z południowo-wschodnim Mazowszem. W sposób szczególny uwzględnia pozostałości działalności Andriollego na terenie powiatu otwockiego.

Muzeum posiada największą w Polsce kolekcję drzeworytów sztorcowych wykonanych według rysunków Elwiro Michała Andriollego, największą w kraju kolekcję książek z ilustracjami Andriollego, kolekcję reprodukcji obrazów i kartonów Andriollego. Muzealne zbiory prezentowane są podczas okolicznościowych wystaw lub w ramach tematycznych publikacji.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

JÓZEFÓW

Wiaty peronowe z poczekalniami na stacjach kolejowych Józefów i Michalin wybudowane w latach 30. XX w. Przykład polskiej modernistycznej architektury kolejowej.

Architektura przystanków kolejowych na linii Warszawa – Otwock stanowi nieodłączny element tzw. linii otwockiej. Przystanki Józefów i Michalin powstały w okresie budowy linii średnicowej i elektryfikacji Warszawskiego Węzła Kolejowego w latach 1936-1938. Ich przetrwanie ma szczególną wartość w kontekście zniszczeń warszawskiej infrastruktury kolejowej z tego okresu podczas II wojny światowej. Stacje kolejowe Michalin i Józefów w 2010 r. zostały wpisane do rejestru zabytków.

Przystanki stanowią przykład nowatorskich rozwiązań architektonicznych z lat 30. XX w. Łupinowe wiaty są żelbetowe, częściowo wylewane na miejscu, a częściowo z elementów prefabrykowanych. Murowane poczekalnie, które stanowią integralną część przystanku, stylizowane są na dziewiętnastowieczne wagony kolejowe. Zastosowano także wysokie perony, które wykonano z gotowych elementów.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Dawny most kolejowy na rzece Świder z 1914 r.

Most leżący na granicy Józefowa i Otwocka zaczęto budować w 1912 r. na potrzeby przedłużonej trasy wąskotorowej kolejki jabłonowskiej. Most dla celów kolejowych wykorzystywany był od 16 kwietnia 1914 r. do 1 lipca 1952 r. Wtedy oficjalnie zamknięto ten odcinek kolei jabłonowskiej, a niedługo potem rozebrano tory. Most na wiele lat stał się przeprawą pieszo-samochodową, a dziś odbywa się po nim tylko ruch pieszy.

Most na Świdrze jest jedną z najstarszych żelbetowych budowli tego typu na Mazowszu. Dlatego z powodzeniem wykorzystywany jest w wielu filmach.

Willa Jakubówka z 1910 r. Obecnie siedziba publicznego przedszkola.

Willa położona przy ul. Leśnej 19 została zbudowana na zlecenie żydowskiej rodziny z Warszawy – Sury i Jakubowa Jakubowiczów jako dom letniskowy. Wybudowany z cegły budynek wyróżniał się na tle dominującej w tamtym czasie drewnianej architektury w stylu świdermajer. Jego ściany były bogato zdobione, a szczyty kończyły się pinaklami.

Przed II wojną światową był miejscem spotkań Żydów, którzy odpoczywali w okolicy. W czasie wojny stanowił siedzibę Gestapo, a później Armii Czerwonej. Po wojnie budynek systematycznie niszczał. W 2000 r. został wpisany do rejestru zabytków, a w latach 2008-2009 przeszedł kompleksowy remont. Obecnie znajduje się w nim publiczne przedszkole.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Rezerwaty przyrody Wyspy Zawadowskie i Wyspy Świderskie. Ostoja lęgowa dla rzadkich i ginących gatunków ptaków.

Rezerwat Wyspy Zawadowskie leży na granicy Józefowa, Warszawy oraz gminy Konstancin-Jeziorna. Zajmuje powierzchnię 530,28 ha i obejmuje piaszczyste łachy, wyspy oraz wody płynące Wisły.

Rezerwat Wyspy Świderskie leży w okolicach ujścia rzeki Świder do Wisły na pograniczu Józefowa, Otwocka, Karczewa oraz gminy Konstancin-Jeziorna. Zajmuje powierzchnię 572, 28 ha, obejmując wyspy, mielizny i łachy przy rzece Świder oraz wody płynące Wisły.

Oba rezerwaty powstały w 1998 r. w celu ochrony występujących tutaj gatunków zwierząt, zwłaszcza ptaków. Dlatego zostały one włączone do programu Natura 2000 i stanowią część ciągnącego się Dęblina do Płocka Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Dolina Środkowej Wisły. Jest on cenny przyrodniczo nie tylko w skali kraju, lecz także Europy.

Na terenie obydwu rezerwatów regularnie występuje ponad 150 gatunków ptaków. Na wyspach i łachach najliczniej gniazdują śmieszki. Występują także: mewy siwe, mewy srebrzyste i czarnogłowe, rybitwy rzeczne i białoczelne oraz sieweczki rzeczne i obrożne. Podczas migracji można zaobserwować m.in. brodźce piskliwe, bataliony, biegusy zmienne, łęczaki czy kwokacze. Występują też: nury czarnoszyje i perkozy dwuczube.

W rezerwatach są także charakterystyczne dla doliny Wisły lasy łęgowe, otwarte polany, łąki oraz czyżnie. Są to zbiorowiska roślinne złożone z różnych gatunków krzewów, takich jak głóg, róża, dereń czy trzmielina.

Rezerwaty Wyspy Zawadowskie i Wyspy Świderskie znakomicie nadają się do obserwowania ptaków w ich naturalnym środowisku. Należy to jednak robić za pomocą lornetki, ponieważ wstęp na teren rezerwatów jest wzbroniony.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Rezerwat przyrody Świder.

Rezerwat ciągnie się na odcinku 41 km od Dłużewa do ujścia rzeki Świder do Wisły na pograniczu Józefowa i Otwocka. Obejmuje także 5-kilometrowy odcinek rzeki Mieni od mostu w Wiązownie do ujścia do Świdra. Rezerwat powstał w 1978 r., obejmuje koryta rzek oraz pas brzegu o szerokości 20 m, zajmując powierzchnię 238 ha. W rzece występuje 25 gatunków ryb, m.in. lin, szczupak, karaś srebrzysty, różanka, brzanka, świnka, jaź, jelec, kiełb, piekielnica, śliz, węgorz, ciernik, słonecznica, płoć, koza, miętus, cierniczek, jazgarz, kleń, sandacz czy okoń. Wśród ptaków najcenniejsze są: zimorodki, jaskółki brzegówki, dzięcioły, wśród ssaków: wydry i bobry, wśród roślin: rdestnice, grzybienie białe i grążele żółte.

Rezerwat Świder jest otwarty dla ruchu turystycznego. Rzeka jest chętnie wykorzystywana przez kajakarzy ze względu na swoją przystępność nawet dla niedoświadczonych

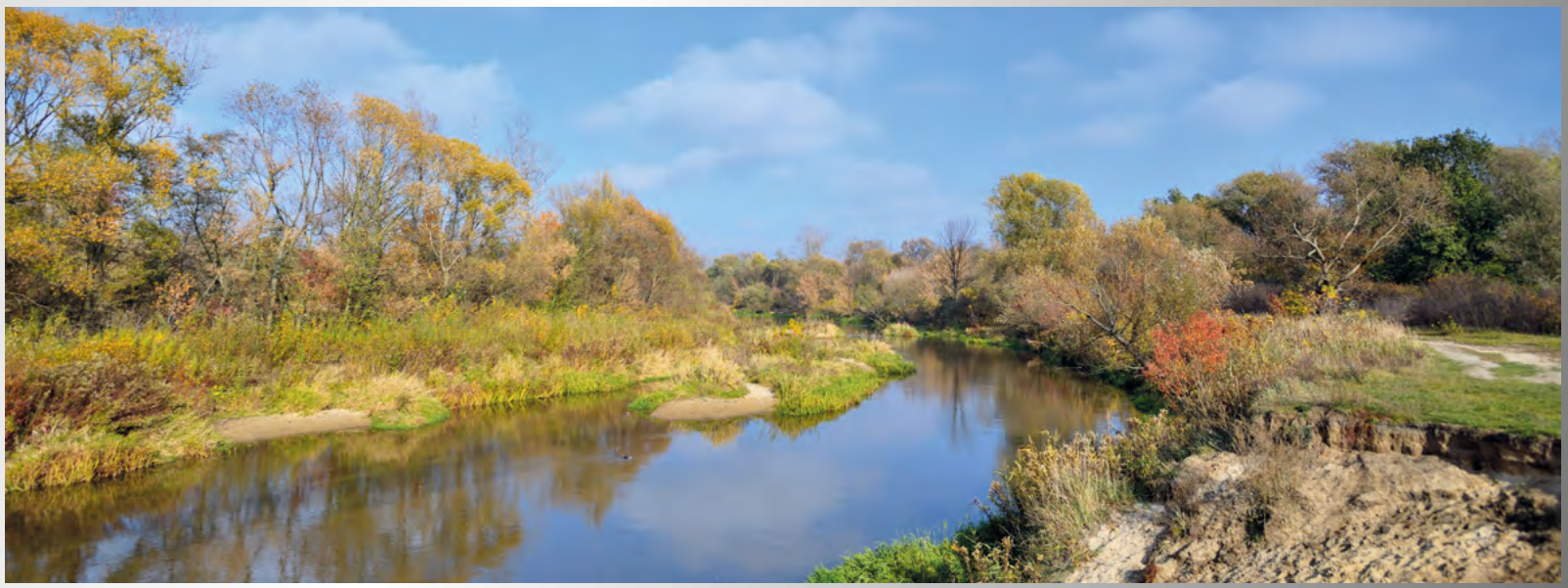

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

BAZA NOCLEGOWA, GASTRONOMIA

- Hostel Nadwiślańska - ul. Nadwiślańska 54A, 05-410 Józefów
- Hotel REVITA – ul. Nadwiślańska 96, 05-410 Józefów
- Noclegi u Krysi - ul. Wyszyńskiego 104, 05-420 Józefów
- Hotel Holiday-Inn Warszawa – Józefów (Comet, Luna-Sol oraz Bar Fornax) – ul. Telimeny 1, 05-420 Józefów
- Restauracja Poezja – ul. Gen. Sikorskiego 61A, 05-420 Józefów
- Pizza Dominium – ul. Graniczna 10, 05-410 Józefów
- Wino na Widelcu – ul. Jarosławska 11A, 05-420 Józefów
- Pizza Ramzes – ul. Marszałka J. Piłsudskiego 4, 05-410 Józefów
- Nad Jeziorem – ul. Nadwiślańska 96B, 05-410 Józefów
- Pizza z Radości – ul. Marszałka J. Piłsudskiego 116A, 05-420 Józefów
- Bar Sajgon – ul. Marszałka J. Piłsudskiego 42, 05-410 Józefów
- Bistro de La Tour – ul. Gen. Sikorskiego 111, 05-420 Józefów
- Winny Bułgar – ul. Marszałka J. Piłsudskiego 106, 05-420 Józefów
- „LODY BABCI HELI" Cukiernia i Grill Bar – ul. Nadwiślańska 68A, 05-410 Józefów
- Lody Babci Heli – ul. Marszałka J. Piłsudskiego 106, 05-420 Józefów
- Lody z Michalina – ul. Marszałka Piłsudskiego 38, 05-410 Józefów
- Poczuj Miętę – ul. Kard. Wyszyńskiego r. Marszałka J. Piłsudskiego, 05-420 Józefów
- Kyoko Sushi House – ul. Piaskowa 54B, 05-420 Józefów
- Smaki Józefowa – ul. Polna 5B, 05-420 Józefów
- Tokarska B. Grill-Bar – stacja PKP Józefów, ul. Marszałka J. Piłsudskiego, 05-420 Józefów
- Zapiekany Świat – ul. Gen. Sikorskiego 95, 05-420 Józefów
- KFC – ul. Marszałka J. Piłsudskiego 156, 05-420 Józefów
- Nadziane - pierogi, naleśniki, obiady – ul. Marszałka J. Piłsudskiego 38, 05-410 Józefów
- Fazir kebab falafel – ul. Marszałka J. Piłsudskiego 40, 05-410 Józefów
- Revita – ul. Nadwiślańska 96A, 05-410 Józefów
- Kebab Foodbox – ul. Ogrodowa 29C, 05-420 Józefów
- Sobieski Kebab – ul. Skłodowskiej 1, 05-420 Józefów
- Słodka Chatka – ul. Nowa 34B, 05-420 Józefów
- Restauracja McDonald's (w budowie) ul. Wspólna 25, 05-420 Józefów

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

URZĄD MIEJSKI W KARCZEWIE

ul. Warszawska 28, 05- 480 Karczew, tel. 22 780 60 83, fax. 22 780 65 36

e-mail: um@karczew.pl, https://www.karczew.pl/

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

KARCZEW

Barokowy kościół parafialny z 1737 r. pw. św. Wita. Zaprojektowany prawdopodobnie przez Jakuba Fontanę.

Świątynia powstała w latach 1732-1737. W układzie budynku zachowano kaplicę, która została elementem kościoła. Fundatorem był marszałek wielki koronny Franciszek Bieliński. Prawdopodobnym projektantem budynku był Jakub Fontana, nadworny architekt królów Polski. W latach 1911-1913 kościół został częściowo przebudowany według projektu Hugona Kudery.

Murowana świątynia została wybudowana w stylu tzw. baroku piemonckiego. Jest orientowana, trójnawowa, tynkowana. Kryte blachą dachy nad korpusem budynku są dwuspadowe, a nad innymi partiami wielospadowe. Nad skrzyżowaniem naw dostrzec można sygnaturkę, nad prezbiterium – wieżyczki. Fasada budynku jest dwukondygnacyjna, w której dominują faliste i wklęsłe linie.

Wnętrze utrzymane jest w stylu barokowy, a uwagę zwraca ozdobiona motywami rybackimi drewniana ambona, chrzcielnica z czaszą z czerwonego marmuru, dziecięcy nagrobek z 1601 r. z fragmentem „Trenów" Jana Kochanowskiego oraz gotycki krzyż. W ołtarzu głównym znajduje się obraz Matki Bożej Karczewskiej, który zasłaniany jest obrazem przedstawiającym św. Józefa.

Kościół został wpisany do rejestru zabytków w 1958 r.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Królewicz św. Kazimierz i Chrystus w grobie – obrazy namalowane przez Michała Elwiro Andriollego w końcu XIX w. stanowią ważny element wystroju kościoła.

Michał Elwiro Andriolli był rysownikiem i malarzem, który mieszkał w pobliskim majątku Brzegi nad Świdrem. Artysta był parafianinem miejscowego kościoła.

Duży braz św. Kazimierza znajduje się w bocznym ołtarzu, a mniejszy, Chrystusa w grobie, w bocznej nawie.

Andriolli zaprojektował też inne elementy wystroju karczewskiej świątyni jak chorągwie oraz drzwi.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Renesansowa tablica fundacyjna z 1595 r. przedstawiająca kupca warszawskiego Melchiora Walbacha.

Tablica pierwotnie znajdowała się w tzw. kaplicy walbachowskiej, którą ufundował Melchior Walbach. Poprzedni kościół spłonął w 1602 r., a tablicę obecnie można obejrzeć na zewnętrznej ścianie kościoła św. Wita.

Płaskorzeźba przedstawia wykutą w czerwonym marmurze postać Melchiora Walbacha i herb jego rodu, a łacińska sentencja głosi: „Sive morimur sive vivimus Christi sumus.", czyli „Czy umieramy, czy żyjemy, do Chrystusa należymy".

Tablica ma ogromną wartość historyczną i artystyczną. Na Mazowszu renesansowe tablice fundacyjne mieszczan należą do rzadkości.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Tablice w kościele

Tablica z 1980 r. ufundowana w 150. rocznicę wybuchu powstania listopadowego. Na tablicy umieszczona jest sentencja autorstwa Czesława Miłosza: „Przeciw milczeniu, które jest niewolą" oraz intencja fundatorów tablicy.

Tablica z 1984 r. ufundowana w 190. rocznicę wybuchu powstania kościuszkowskiego. Na tablicy umieszczony jest wizerunek Tadeusza Kościuszki. Pod nim znajduje się napis: „1794-1984 w sto dziewięćdziesiątą rocznicę powstania kościuszkowskiego na ziemi karczewskiej".

Tablica poświęcona żołnierzom AK IV Rejonu „Koralewo-Fromczyn" w Otwocku VII Obwodu „Obroża". Tablica upamiętnia żołnierzy AK, którzy w latach 1939-1944 zaginęli bądź polegli w walkach o niepodległość Polski.

Tablica z 2012 r. poświęcona Janowi Kieliszczykowi, organiście parafii św. Wita w Karczewie w latach 1916-1950. Na tablicy znajduje się informację, że Jan Kieliszczyk był także kompozytorem i założyciele chóru „Harfa". Tablicę ufundowała rodzina oraz parafianie.

Tablica poświęcona ks. Władysławowi Żaboklickiemu, proboszczowi karczewskiej parafii w latach 1906-1911 i 1916-1918. Zmarły 24 II 1918 r. proboszcz był, jak podaje tablica, wychowawcą i działaczem na niwie społecznej i kościelnej.

Tablica poświęcona ks. Józefowi Stolarskiemu, proboszczowi karczewskiej parafii w latach 1926-1953. Zmarły 14 VIII 1953 r. proboszcz był, jak podaje tablica, gorliwym duszpasterzem i zasłużonym administratorem parafii.

Tablica upamiętniająca Dariusza Brylskiego, tragicznie zmarłego w 1980 r. członka grupy oazowej. Tablicę ufundowali przyjaciele z grupy oazowej. Znajduje się na niej napis: „Służył Bogu, który rozweselał młodość jego. Panie daj mu wieczną radość".

Tablica poświęcona ks. bp. Władysławowi Miziołkowi, wikariuszowi karczewskiej parafii w latach 1940-1944. Tablica zawiera wizerunek bp. Miziołka, jego herb biskupi oraz sentencję.

Tablica upamiętniająca wizytę prymasa ks. Stefana Wyszyńskiego w karczewskiej świątyni w 1979 r. Tablica upamiętnia dzień dziękczynienia, który obchodzony był 11 III 1979 r. Parafianie dziękowali Bogu za powołanie na Stolicę Piotrową Karola Wojtyłę jako Jana Pawła II, za 30 lat służby prymasowskiej kard. Stefana Wyszyńskiego oraz za 25 lat służby pasterskiej w karczewskiej parafii ks. dr. Edwarda Święckiego. Mszy św. przewodniczył ks. bp Władysław Miziołek, a słowo Boże wygłosił prymas Wyszyński.

Tablica poświęcona abp. Aleksandrowi Kakowskiemu, który w 1915 r. konsekrował przebudowany kościół w Karczewie. Na tablicy umieszczono wizerunek abp. Kakowskiego oraz łaciński napis przypominający konsekrację kościoła w 1915 r.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

KARCZEW

Klasycystyczna, murowana dzwonnica z przełomu XVIII i XIX wieku.

Arkadowa dzwonnica ma otwartą konstrukcję. Dach opiera się na czterech filarach.

W dzwonnicy znajdują się trzy dzwony: Józef, Franciszek i Antoni, które napędzane są elektrycznie. Zostały poświęcone w 1946 r. przez ks. prymasa Augusta Hlonda i bp. Majewskiego. Poprzednie dzwony, które pochodziły z XVII w., zostały wywiezione przez Niemców w 1941 r.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Figura Niepokalanego Poczęcia Matki Bożej z 1905 r.

Wykonana przez prof. Mazurka figura stanęła na terenie kościelnym dla uczczenia 50 rocznicy ogłoszenia dogmatu o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Maryi Panny przez papieża Piusa IX. Na cokole znajduje się napis: „Pod Twoją obronę uciekamy się. Na pamiątkę 50-letniego jubileuszu Niepokalanego Poczęcia N.M.P. 1904 roku".
Figura Maryi Niepokalanie Poczętej wymaga renowacji.

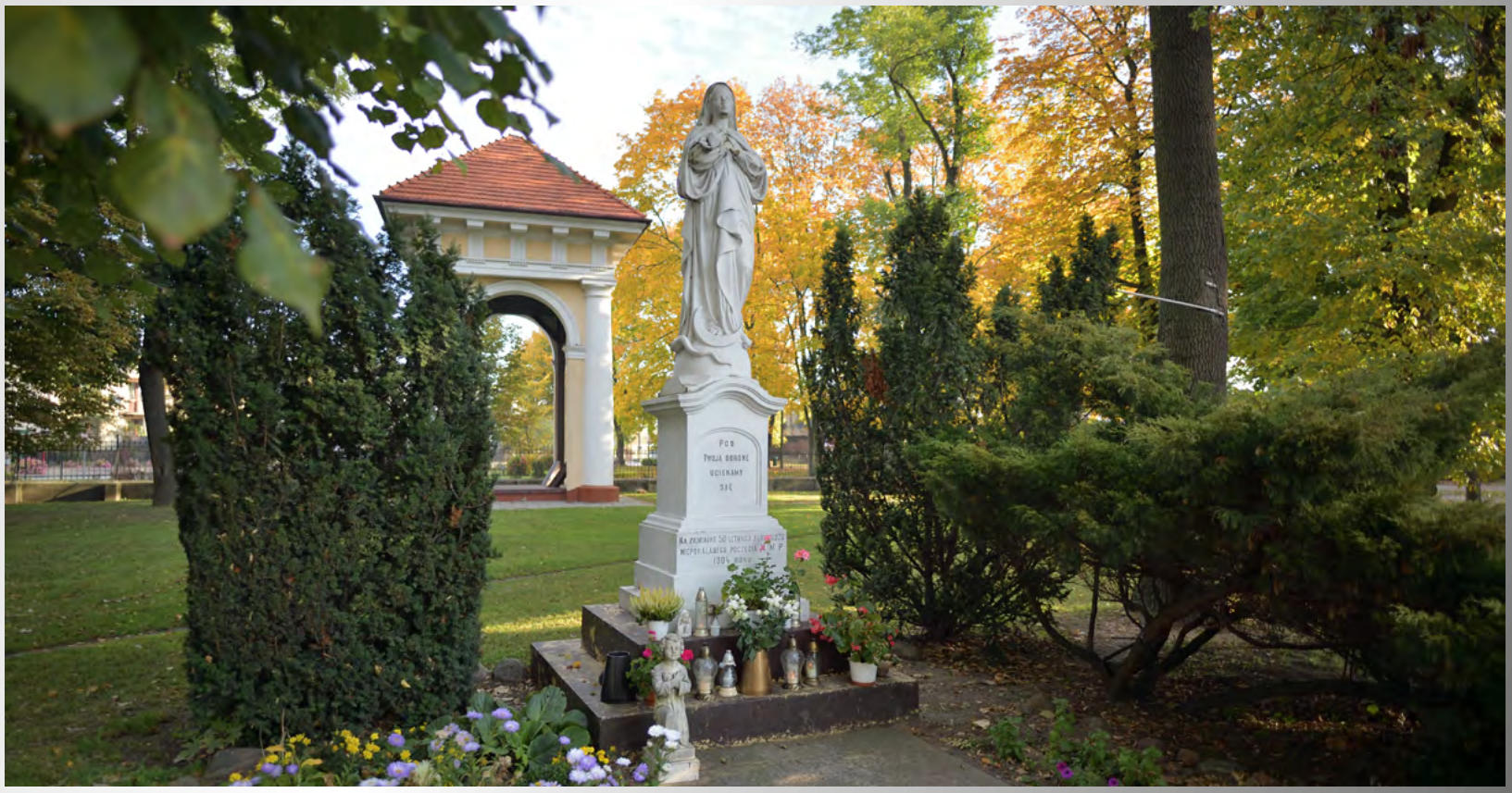

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Pomnik Chrystusa Króla z 1932 r.

Pomnik został ufundowany przez karczewskich kupców na pamiątkę odzyskania niepodległości przez Polskę. Znajduje się na skwerze, nieopodal kościoła.

Piaskowcowo-wapienna figura Chrystusa znajduje się na wysokim cokole, na którym umieszczono napis: „Króluj i błogosław nam Chryste. Na pamiątkę odzyskania niepodległości Polski. Ofiara obywateli kupców Karczewia. 30 października 1932 r." Pomnik jest ogrodzony, a w 2012 r. został poddany renowacji.

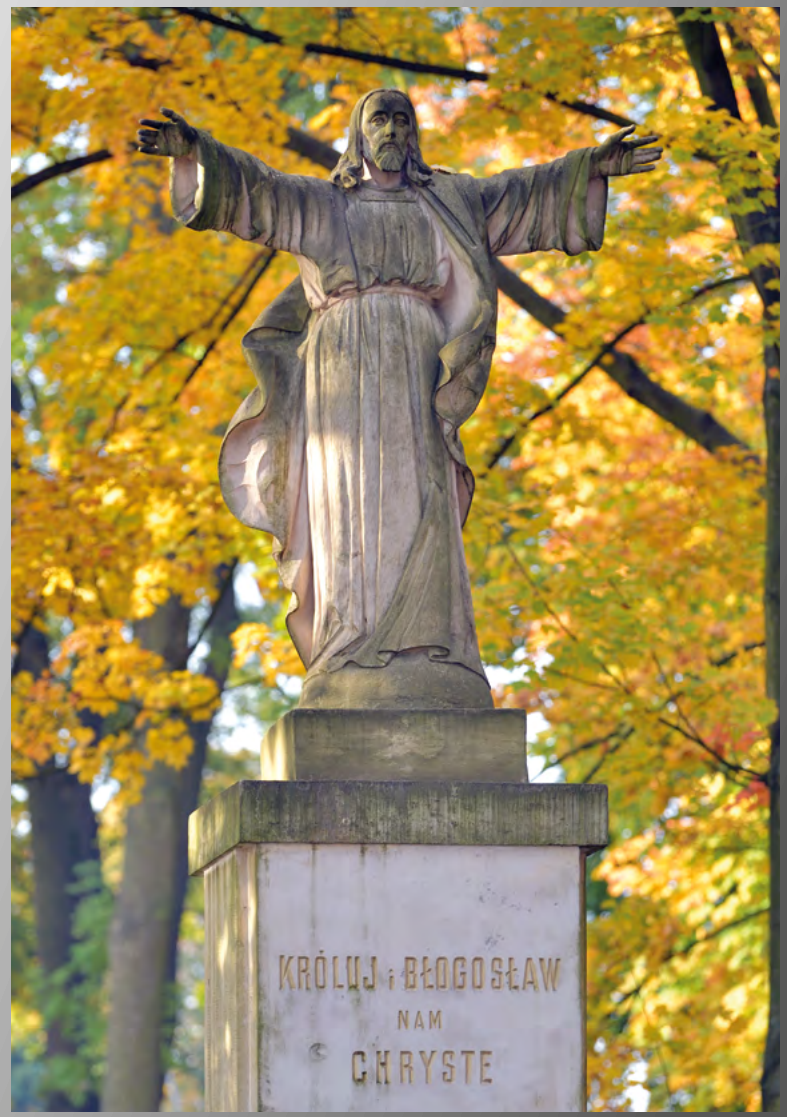

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Figura św. Antoniego z 1947 r.

Na cokole widnieje napis: „Święty Antoni padewski opiekuj się nami i uproś nam łaskę u Boga, dnia 13 czerwca 1947 r. Fundatorzy Antoni i Marianna Laskus".

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Kamień z 1993 r. poświęcony Michałowi Elwiro Andriollemu.

Kamień przed wejściem na teren kościoła sfinansowało Towarzystwo Przyjaciół Karczewa. Pomnik z napisem: „Żył i tworzył wśród nas" został odsłonięty w 1993 r., w setną rocznicę śmierci artysty.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

KARCZEW

Skwer Ofiar Katynia z pomnikiem i dębami pamięci poświęconymi trzem zamordowanym mieszkańcom Karczewa.

Uroczyste otwarcie Skweru Ofiar Katynia miało miejsce w 2012 r. Odsłonięto wtedy tablicę poświęconą kpt. Bronisławowi Buniakowskiemu, por. Zygmuntowi Kwiatkowskiemu oraz asp. Tomaszowi Bednarskiemu, mieszkańcom Karczewa, którzy zostali zamordowani w 1940 r. Zamontowano tablice informacyjne poświęcone każdemu z zamordowanych oraz posadzono trzy dęby pamięci w ramach programu „Katyń... ocalić od zapomnienia".

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Pomnik z 1983 r. poświęcony mieszkańcom miasta poległym za ojczyznę.

Pomnik znajduje się na karczewskim rynku. Na jego szczycie znajduje się orzeł z rozpostartymi skrzydłami. Na piaskowcowym cokole znajduje się napis: „Polegli, abyśmy mogli żyć. 1918, 1939, 1945. Społeczeństwo Miasta i Gminy Karczew" oraz rok powstania miasta (1548) i rok fundacji obelisku (1983). Na tylnej płycie, obok herbu Karczewa, jest informacja o fundatorach postumentu.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

KARCZEW

Pomnik ciuchci z 1998 r. upamiętniający funkcjonowanie kolei w Karczewie w latach 1914-1963.

Ustawiony na cokole parowóz znajduje się przy ul. Adama Mickiewicza, w miejscu, w pobliżu którego dawniej znajdowały się tory. Powstał z inicjatywy członków Komitetu Obchodów 450-lecia Karczewa. Jego zadaniem jest upamiętnienie kolejowej historii Karczewa, w którym od 1914 r. do 1963 r. funkcjonowała kolej wąskotorowa. Od 1914 r. Kolej Jabłonowska łączyła przez Warszawę Jabłonnę z Karczewem. W 1952 r. wstrzymano ruch na trasie z Warszawy do Otwocka, pozostawiając odcinek z Otwocka do Karczewa, który funkcjonował do 1 IV 1963 r. jako ostatnia użytkowana część Kolei Jabłonowskiej.

Na terenie Karczewa można znaleźć pozostałości po kolejce wąskotorowej, a jedną z nich jest budynek stacyjny wraz z parowozownią położony przy ul. Dojazd, który został zaadaptowany do innych celów.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Budynek dawnej plebanii z 1910 r. Obecnie siedziba Centrum Historycznego Ziemi Karczewskiej Muzeum „Stara Plebania”.

Murowany budynek jest parterowy, otacza go ogród. Elementem charakterystycznym jest ryzalit i trójkątny tympanon nad wejściem.

Muzeum „Stara Plebania” zajmuje się gromadzeniem i ekspozycją materiałów związanych z historią Karczewa i jego okolic. W muzeum znajduje się pięć sal wystawienniczych. Cztery sale mają wiodący temat, który obrazuje fragment dziejów Karczewa. Piąta sala, to sala wystaw czasowych.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Prom Karczew - Gassy, który został reaktywowany w 2014 r.

Prom na Wiśle między Karczewem a Gassami ma długą historię i funkcjonował do lat 60. XX w. Został reaktywowany latem 2014 r.
Prom odpłatnie przewozi zarówno ludzi jak i samochody. Czynny jest codziennie od kwietnia do listopada w zależności od stanu Wisły.
Przeprawa organizowana jest przez prywatnego przedsiębiorcę i cieszy się dużym zainteresowaniem.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

KARCZEW

Przydrożna, rokokowa kapliczka z XVIII w. z figurą św. Leonarda. Kapliczka znajduje się przy zbiegu ul. Żaboklickiego i Częstochowskiej. Drewniana kapliczka zdobiona jest w stylu rokokowym, a we wnęce znajduje się barokowa rzeźba św. Leonarda, patrona więźniów i jeńców. Jej fundatorami byli powstańcy kościuszkowscy. Jak głosi miejscowa legenda, w miejscu postawienia kapliczki odpoczywał Tadeusz Kościuszko, zmierzając do rosyjskiej niewoli.

Klasycystyczna kaplica cmentarna Bielińskich z 1828 r. Murowana, wolnostojąca kaplica została ufundowana przez rodzinę Bielińskich, ale ukończyła ją rodzina Kurtzów, której herb widnieje nad wejściem. Kaplica została wpisana do rejestru zabytków w 1964 r.

Drewniany budynek dawnej karczmy z XIX w. Budynek znajduje się u zbiegu ulic Warszawskiej i Świderskiej. Obecnie pełni funkcje mieszkalne. Jest to parterowy budynek o charakterystycznym wyglądzie dla epoki. Zachowały się oryginalne drzwi.

Jezioro Moczydło. Położone w południowo-zachodniej części miasta jezioro sprawdza się jako miejsce wypoczynkowe. Znajduje się przy nim piaszczysta plaża oraz wypożyczalnia sprzętu wodnego.

Cmentarz żydowski z XIX w. Kirkut położony jest przy ul. Otwockiej i zajmuje powierzchnię ok. 2 ha. na jego terenie zachowało się ok. 400 nagrobków. Cmentarz służył licznej społeczności żydowskiej Karczewa i Otwocka. W czasie II wojny światowej był miejscem egzekucji. Po 1945 r. kirkut uległ znacznej dewastacji. Większość macew została zniszczona lub wywieziona, a na cmentarzu urządzono kopalnie piasku. W 2012 r. cmentarz został ogrodzony i uporządkowany, co w dużym stopniu zahamowało proces niszczenia nekropolii. Cmentarz został wpisany do rejestru zabytków w 1989 r.

Cmentarz żydowski, tzw. otwocki z pocz. XX w. Cmentarz znajduje się miedzy ulicami Andriollego i Czerwona Droga, w pobliżu granicy Karczewa z Otwockiem. Lokalna społeczność żydowska korzystała z cmentarza w Karczewie przy ul. Otwockiej, ale wzmożony ruch letniskowy i sanatoryjny w końcu XIX w. sprawił, że konieczne stało się utworzenie nowej nekropolii. Służyła ona głównie otwockim letnikom i kuracjuszom. Lata II wojny światowej przetrwał w dobrym stanie, ale okres powojenny przyniósł zniszczenia i dewastację, którą powstrzymano w 2002 r., kiedy powstał Komitet Pamięci Żydów Otwockich i Karczewskich. Jest to jeden z najlepiej zachowany cmentarzy żydowskich na terenie województwa mazowieckiego. Znajduje się na nim ok. 1200 nagrobków, wśród których wiele ma dużą wartość historyczną i artystyczną. Cmentarz został wpisany do rejestru zabytków w 1991 r.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Krzyż z 1936 r. upamiętniający oswobodzenie z rąk bolszewickich ks. bp. Czesława Sokołowskiego w 1920 r.

Granitowy, ogrodzony krzyż znajduje się przy drodze z Całowania do Sobiekurska. W czasie wojny polsko-bolszewickiej przez Całowanie przejeżdżał pomocniczy biskup siedlecki Czesław Sokołowski. Został pojmany przez bolszewików i miał zostać publicznie osądzony i rozstrzelany. Z rąk oprawców uratowali go mieszkańcy Całowania, którzy ukryli biskupa w piecu sołtysa wsi Piotra Kociszewskiego, a następnie umożliwili mu ucieczkę. Wydarzania te zostały upamiętnione krzyżem.

Pomnik z 1981 r. położony w miejscu egzekucji żołnierzy AK w 1942 r.

Pomnik ma formę umieszczonego na cokole nagrobka z ukośnie położoną płytą z piaskowca. Widnieje na niej napis: „W tym miejscu dnia 17 VII 1942 r. zginęli z rąk faszystów niemieckich: Drewitz Teodor lat 70, właściciel majątku Całowanie, Tokarski Andrzej, por. WP, Możejko Henryk, podchor. WP, Młynarski Jan urzęd. pocztowy, Koene Jerzy, nar. greckiej. Bojownikom o wolność pokój i demokrację Koło ZBoWiD Karczew 19 VII 1981 r.”

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Most kolejowy na Wiśle z 1954 r.

Most znajduje się na trasie Łuków - Skierniewice. Jednotorowa przeprawa jest stalowa i składa się z sześciu przęseł. Znajduje się na niej drewniana kładka. Most ma 620,9 m długości i 4,8 m szerokości. Obiekt zaprojektował Witold Szlązkiewicz, a wykonała firma Mostostal Warszawa S.A. W tym miejscu istniały też wcześniejsze przeprawy mostowe.

Most jest często wykorzystywany jako miejsce sesji zdjęciowych nowożeńców. Jest także chętnie odwiedzany przez turystów.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

GLINKI

Podworski park krajobrazowy z poł. XIX w. o powierzchni 1,44 ha.

Park jest pozostałością zespołu dworskiego z XIX w., który uległ zniszczeniu po II wojnie światowej. Jego właścicielami w XX w. były rodziny Rucińskich, Kobylińskich oraz Zawadzkich. Po II wojnie światowej majątek został rozparcelowany, a na terenie folwarku powstała spółdzielnia produkcyjna, która przyczyniła się do zniszczeń.

Park porośnięty jest drzewami liściastymi, głównie: klonami, kasztanowcami, lipami i jesionami. Spośród dawnych zabudowań zachowała się murowana oficyna z końca XIX w.

Zachowała się także neogotycka figura Matki Bożej z 1891 r., która stoi na obrzeżach parku.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Przydrożna kapliczka z figurą Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej z 1930 r.

Kapliczka została ufundowana przez mieszkańców Otwocka Małego. Na cokole widnieje napis: „Matko Przenajświętsza błogosław Ojczyznę naszą i nas. 20 sierpnia 1920 rok".

Kapliczka jest odrestaurowana, ogrodzona, a w jej pobliżu rosną żywotniki.

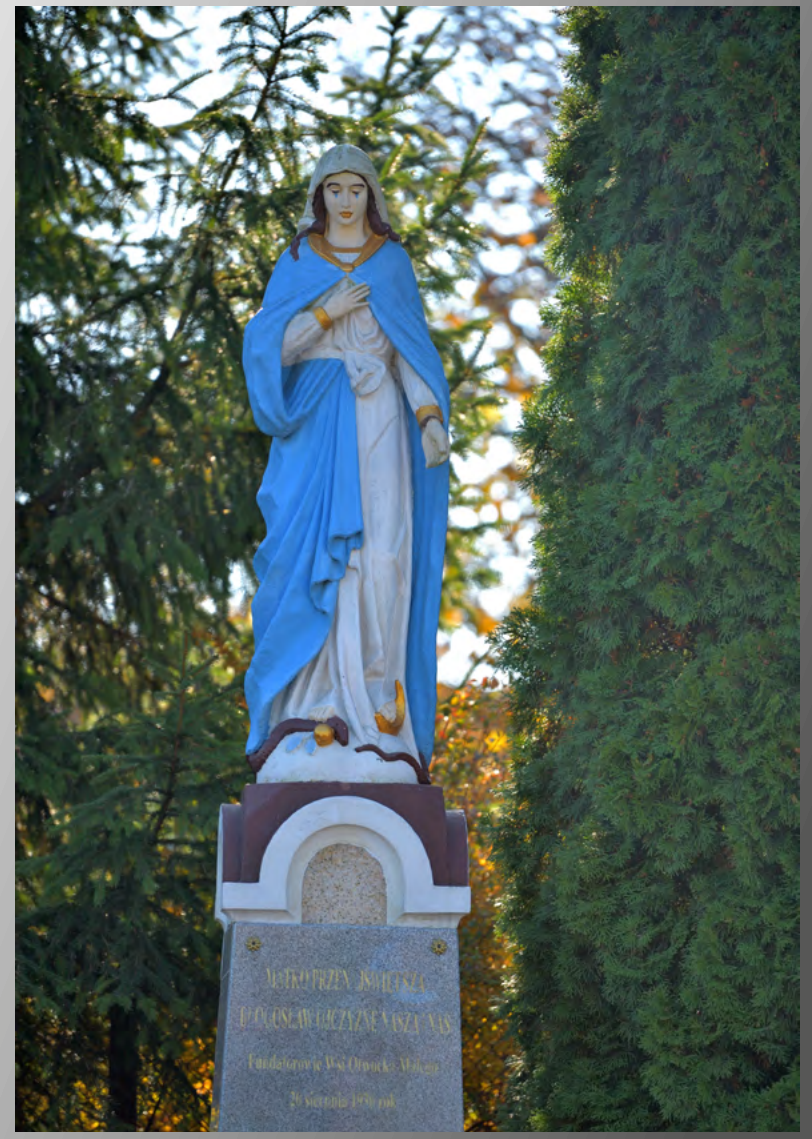

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Przydrożna, oszklona kapliczka z 1957 r.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

OTWOCK WIELKI

Zabytkowa aleja lipowa na drodze z Karczewa do pałacu w Otwocku Wielkim.

Aleja leży na osi łączącej kościół parafialny w Karczewie z pałacem w Otwocku Wielkim, tworząc naturalny tunel. Składa się z kilkudziesięciu lip drobnolistnych rosnących po obu stronach drogi.

Aleja jest pomnikiem przyrody i jest chroniona przez prawo.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

OTWOCK WIELKI

Jezioro Rokola – pozostałość po zakolu Wisły ciągnie się od Nadbrzeża, przez Otwock Wielki po Władysławów.

Malowniczo położone jezioro jest chętnie wykorzystywane przez wędkarzy oraz kajakarzy W środkowej części okala teren pałacu w Otwocku Wielkim. Urozmaicona linia brzegowa zachęca do spacerów. Nad jeziorem brakuje jednak plaż i dogodnych dojść do wody.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

OTWOCK WIELKI

Barokowy pałac z końca XVII w. Jeden z najpiękniejszych barokowych pałaców na Mazowszu.

Pałac prawdopodobnie powstał w latach 1682-1689. Ufundował go Kazimierz Bieliński, późniejszy marszałek wielki koronny. Autorem projektu był prawdopodobnie Tylman z Gameren, holenderski architekt kojarzony z wieloma zabytkami polskiego baroku. W 1757 r. pałac został przebudowany zgodnie ze współczesnymi tendencjami. Podobnie stało się w 1850 r. Na przełomie XIX i XX w. niezamieszkały pałac niszczał. W czasie I wojny światowej został ograbiony i zdewastowany przez wojska niemieckie. Przetrwał II wojnę światową w nienaruszonym stanie i w okresie PRL został odrestaurowany i wykorzystywany przez władze państwowe. Od 2004 r. w pałacu znajduje się Muzeum Wnętrz, oddział Muzeum Narodowego w Warszawie.

Budynek pałacu składa się dwupiętrowego korpusu głównego, bocznych alkierzy, oficyn połączonych z korpusem arkadowymi podcieniami oraz okrągłych wież. Fasada frontowa posiada ryzalit z trójkątnym tympanonem, na którym widnieje scena bachanaliów.

Wnętrza pałacu są ozdobione stiukami i malowidłami. Dachy pokryte są dachówką, a wieże posiadają blaszane hełmy. Na parterze znajduje się sień, jadalnia oraz szereg innych pomieszczeń. W lewym skrzydle pałacu odtworzono pomieszczenia belwederskie z czasów Józefa Piłsudskiego. Na I piętrze jest westybul i sala balowa. Z pierwotnego, siedemnastowiecznego wystroju wnętrz zachowały się dekoracje Sali Horacego. W otoczeniu pałacu zachował się klasycystyczny dwór z XVIII w. oraz barokowe zabudowania gospodarcze z 1763 r. W ich skład wchodzi spichlerz, obora i stajnia. Na terenie znajdują się także budynki browaru z XVIII w. i chlewni z przełomu XVIII i XIX w.

Zespół pałacowy został wpisany do rejestru zabytków w 1964 r.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

OSTRÓWEK

Kościół parafialny z 1932 r. pw. św. Izydora. Nawiązuje do stylu romańskiego.

Kościół stoi w miejscu wielu poprzednich świątyń. Poprzednią (z 1850 r.) w 1931 r. strawił pożar. Parafia powstała 1798 r., a wcześniej istniała tutaj filia parafii w Górze Kalwarii. Obecna świątynia powstała staraniem proboszcza Aleksandra Frąckiewicza, a jej projekt wykonał prof. Bohdan Pniewski. Konsekracja miała miejsce 15 X 1932 r., a dokonał jej bp Henryk Przeździecki. Kościół został zniszczony w 1944 r. i odbudowany po wojnie.

Wokół cmentarza przykościelnego znajduje się szpaler starych kasztanowców i 2 lipy.

Murowana brama-dzwonnica z 1850 r.

Okazała dzwonnica powstała w 1850 r. wraz z poprzednim kościołem zgodnie ze staraniami ówczesnego proboszcza Jana Strussa.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Pomnik z 2009 r. upamiętniający bitwę pod Ostrówkiem w 1809 r.

Bitwa miała miejsce w nocy z 2 na 3 maja 1809 r. i była jednym ze starć zbrojnych wojny polsko-austriackiej. Wojsko polskie pod wodzą gen. Michała Sokolnickiego zdobyło austriacki przyczółek nad Wisłą i zniszczyło budowany most. Uniemożliwiono tym samym austriackiemu wojsku przeprawę przez Wisłę, co w ostateczności zadecydowało o zwycięstwie strony Polskiej w całej wojnie.

Pomnik stanowi głaz z tablicą, wizerunkiem gen. Sokolnickiego oraz metalową czapką typu czako. Na tablicy przytoczono przebieg wydarzeń z 1809 r. Kamień znajduje się przed wejściem do kościoła.

Zbiorowa mogiła żołnierzy polskich i austriackich poległych w bitwie pod Ostrówkiem w 1809 r.

Na mogile stoi głaz z tablicą oraz metalowy krzyż. Pomnik został ustawiony w 2009 r., w setną rocznicę bitwy pod Ostrówkiem.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

OSTRÓWEK

Punkt widokowy z mostu drogowego.

Z mostu roztacza się rozległy widok na Dolinę Środkowej Wisły, szczególnie piękny w kierunku południowym.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

DĄBROWIECKA GÓRA

Stanowisko obserwatora artylerii z 1915 r., w którym mieści się izba muzealna, a także odkopany i wyremontowany schron.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

GASTRONOMIA, BAZA NOCLEGOWA

Baza gastronomiczna:

- Restauracja ROKOLA, ul. Rynek Zygmunta Starego 24, 05-480 Karczew, tel. 22 780 65 42, www.rokola.pl
- Bistro CHAŁUPA, ul. Mickiewicza 41, 05-480 Karczew, tel. 505 057 504, www.bistrochaupa.eatbu.com
- Pizzeria Soprano, ul. Boh Westerplatte 55, 05-480 Karczew, tel. 22 780 63 17, 533 779 997, www.sopranopizza.pl
- Bar „Inkognito", ul. Słoneczna 25, 05-480 Karczew, tel. 798 184 241
- Bar – Klub Bilardowy, ul. Roweckiego 1, 05-480 Karczew, tel. 509 797 568, www.sala-karczew.pl
- Restauracja–Hotel Lipowy Gościniec, Otwock Wielki, ul. Zamkowa 1D, 05-480 Karczew, tel. 22 780 92 30, www.lipowygosciniec.pl
- Karczma Maciejówka (stacja paliw MOYA), Całowanie 109A, 05-480 Karczew, tel. 22 780 00 27
- Bar „Na Skarpie", Całowanie 112, 05-480 Karczew, tel. 660 141 562
- Bar (stacja paliw HUZAR), Piotrowice 67, 05-480 Karczew, tel. 608 394 665

Baza noclegowa:

- Sala bankietowa, dom weselny, dom gościnny „Na wodoktach", Wiślana 32a, 05-480 Otwock Wielki, www.wodokty.pl
- Dom weselny, pokoje gościnne: „Rybaczówka", ul. Wiślana 32B, 05-480 Otwock Wielki, tel. 609 317 661, www.rybaczowka-wesela.pl
- Restauracja – Hotel „Lipowy Gościniec", Otwock Wielki, ul. Zamkowa 1D, 05-480 Karczew, tel. 22 780 92 30, www.lipowygosciniec.pl

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

URZĄD GMINY KOŁBIEL

ul. Szkolna 1, 05-340 Kołbiel, tel. 25 757 39 92 do 96, fax: 25 757 39 97

e-mail: gmina@kolbiel.pl, https://www.kolbiel.pl/

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Neogotycki kościół parafialny z 1901 r. pw. Trójcy Świętej.

Obecny kościół w Kołbieli stoi w miejscu położenia wcześniejszych świątyń. Erygowana w 1422 r. parafia w Kołbiel ma bogatą historię. Obecna świątynia powstała w latach 1895-1901 staraniem ówczesnego proboszcza ks. Jana Wasilewskiego i według projektu znanego architekta Józefa Piusa Dziekońskiego. Kościół w 1903 r. konsekrował sufragan warszawski Kazimierz Ruszkiewicz.

Świątynia ceglana, trzynawowa z transeptem stoi przy krótszym boku wydłużonego rynku. Charakterystycznym elementem bryły jest widoczna z daleka 50-metrowa wieża, służąca jako dzwonnica. Znajdują się na niej trzy dzwony: Józef, Maryja i Antoni-Franciszek-Wojciech, które zamontowano w 1947 r. po zniszczeniu poprzednich przez Niemców.

Wewnętrzne ściany kościoła są zdobione. Uwagę przykuwają: rokokowa chrzcielnica z XVIII w. z postacią św. Jana Chrzciciela, neogotycka ambona z figurami ewangelistów, a także neogotyckie konfesjonały. W kościele znajdują się dwa ołtarze boczne: św. Józefa z XIX w. i Miłosierdzia Bożego z 2001 r. oraz trzy małe ołtarzyki: MB Nieustającej Pomocy, św. Jana Pawła II i św. Antoniego. Kaplica boczna zawiera neogotycki ołtarz z obrazem Matki Bożej Różańcowej.

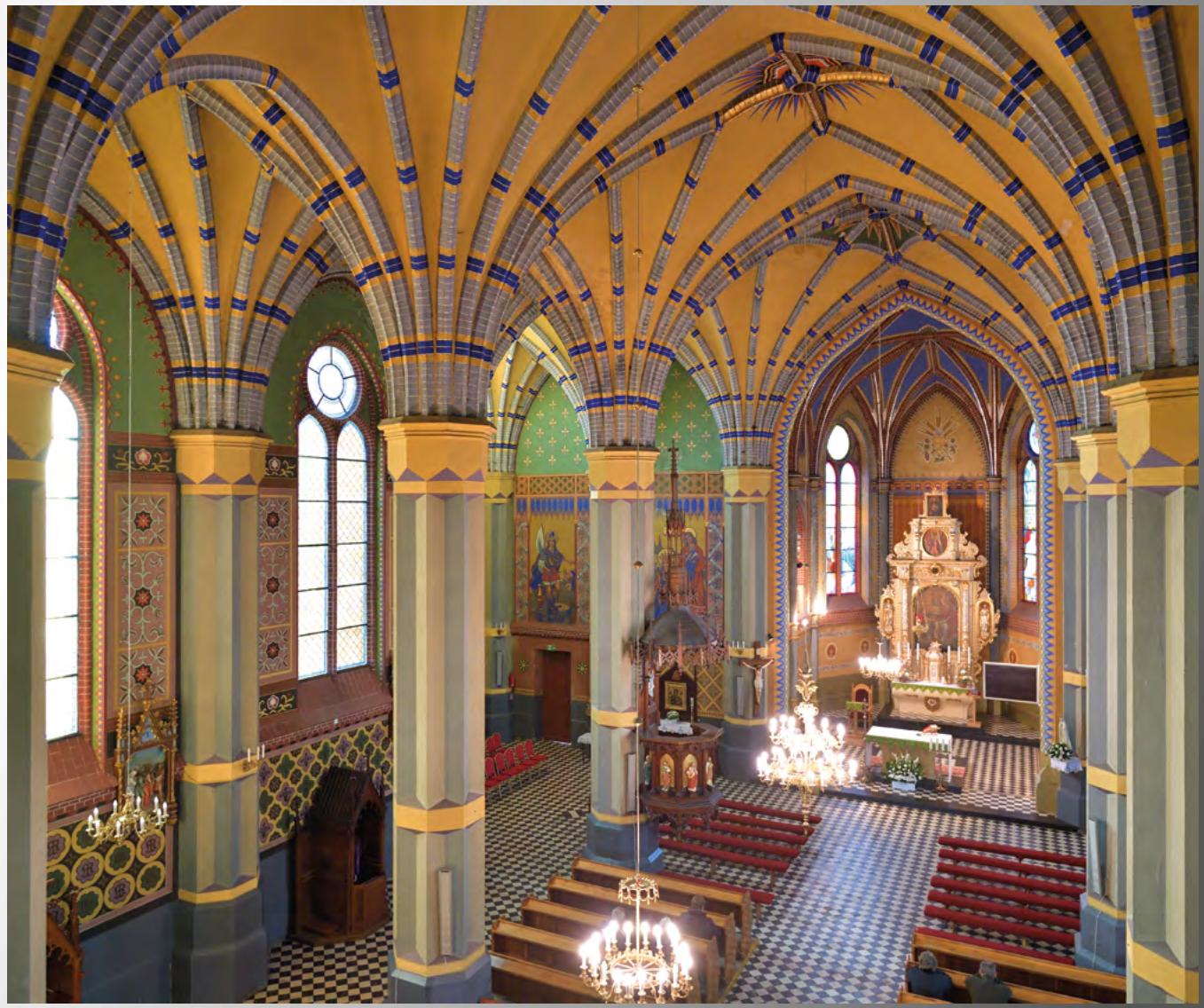

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Dużą wartość ma obraz epitafijny z I poł. XVII w. przedstawiający scenę Ukrzyżowania. Znajdują się na nim także sylwetki dziedziców Kołbieli, Anny i Krzysztofa Kołbielskich na tle Jerozolimy.

Późnorenesansowy ołtarz główny z XVII w. jest bogato zdobiony. W jego centralnej części znajduje się obraz Trójcy Świętej, a powyżej Koronacja Najświętszej Maryi Panny.

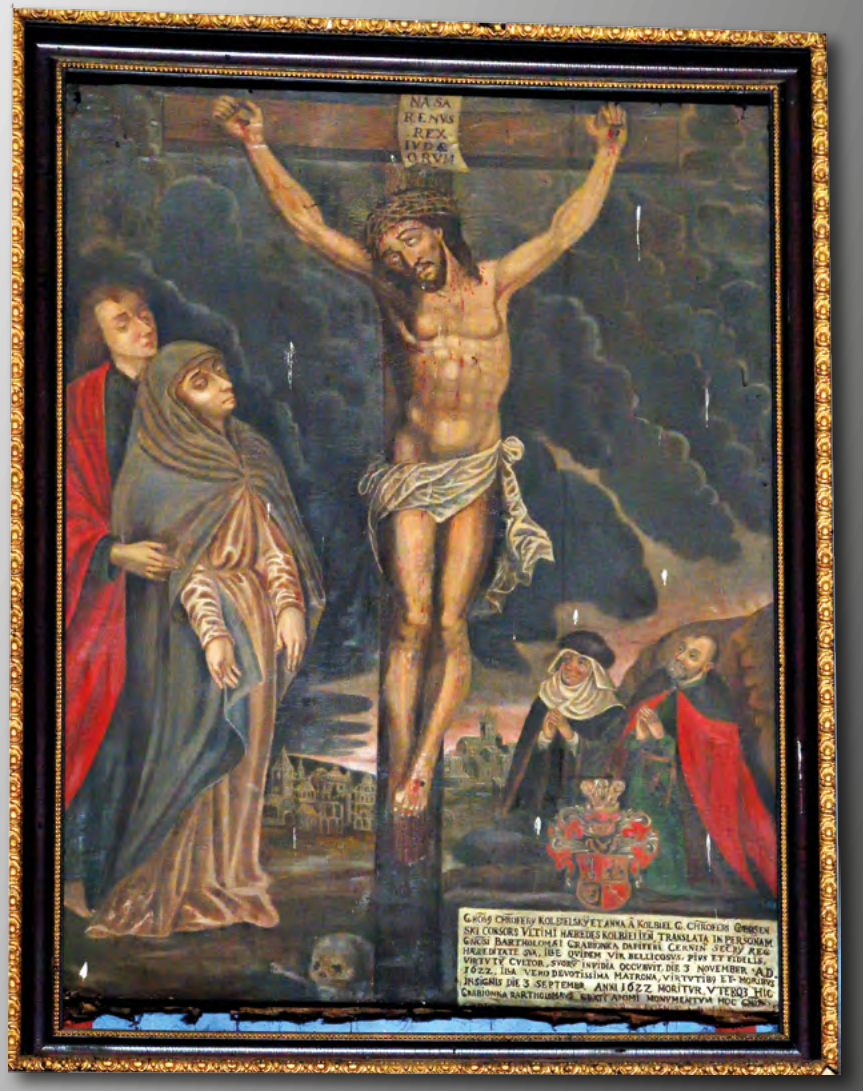

Tablica z 1994 r. poświęcona żołnierzom AK poległym, pomordowanym w więzieniach, obozach i łagrach w latach 1940-1945.

Tablica ufundowana przez rodziny i byłych żołnierzy AK. Zawiera imiona i nazwiska poległych i zamordowanych.

Grota Matki Bożej z Lourdes z 1947 r.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Nagrobek Marcina Chrzanowskiego na cmentarzu przykościelnym.

Nagrobek ma formę obelisku przyozdobionego motywami kolumn, waz oraz wizerunkiem zmarłego.

Plebania z przełomu XIX i XX w.

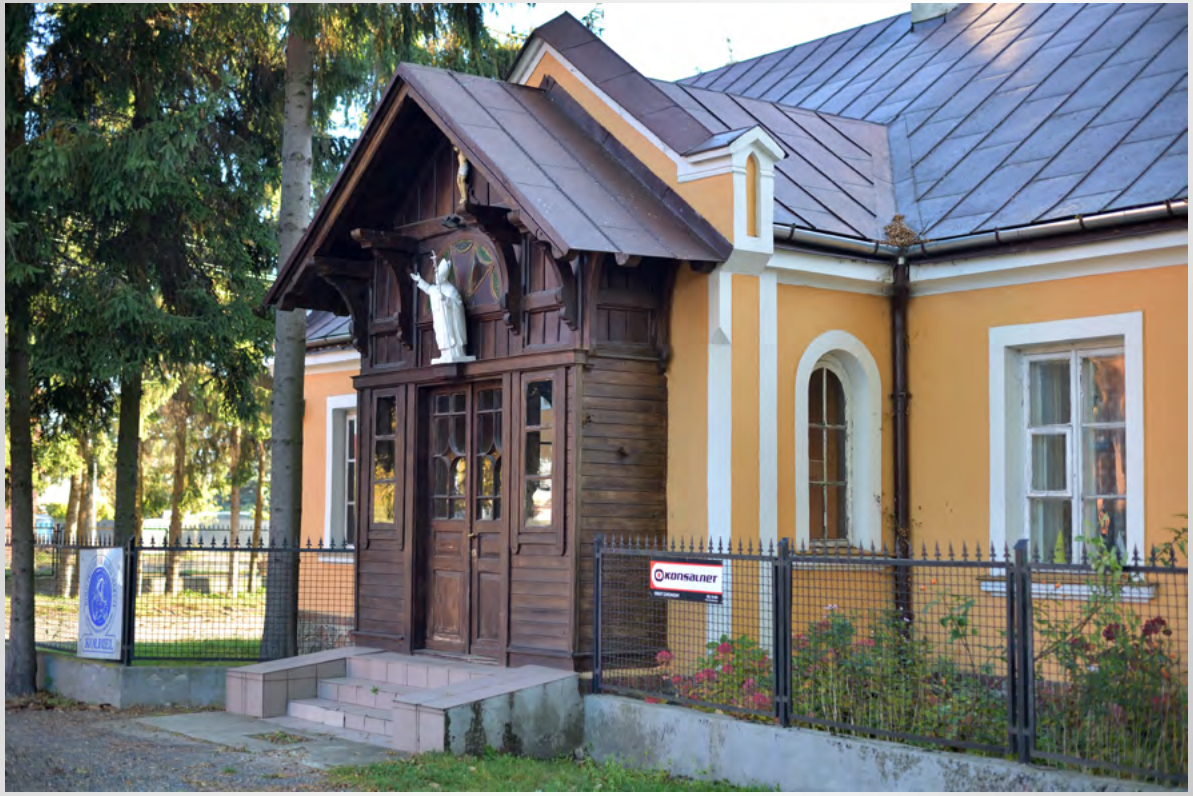

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Klasycystyczna kaplica grobowa Zamoyskich z końca XIX w. górująca nad cmentarzem parafialnym.

Murowana kaplica została wybudowana przez N. Nowakowskiego według projektu W. Strzałkowskiego. W kaplicy pochowana jest Maria Pelagia Zamoyska, która w 1882 r. w wieku trzech lat zmarła po ukąszeniu przez żmiję.

Nagrobki zmarłych z rodziny Piątkowskich z XIX i XX w. z częściowo zachowanym metalowym ogrodzeniem.

Piątkowscy byli właścicielami Sufczyna. Na cmentarzu znajdują się cztery nagrobki członków rodziny.

Zbiorowe mogiły żołnierzy poległych w 1920 r. i 1939 r.

Trzy groby księży, w tym Jana Wasilewskiego, budowniczego kołbielskiego kościoła.

Cmentarz został założony w 1850 r. Znajduje się na nim wiele nagrobków o dużej wartości historycznej i artystycznej.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

KOŁBIEL

Zabytkowy układ przestrzenny z XVI w. z charakterystyczny, wydłużonym rynkiem.

Kołbiel uzyskała prawa miejskie w 1532 r. Wtedy też przeżywała największy rozkwit jako ważna miejscowość leżąca na szlaku z Czerska do Liwu. Z tego okresu pochodzi układ urbanistyczny z wydłużonym rynkiem i siatką ulic. W okresie międzywojennym rynek nosił imię ks. Ignacego Skorupki.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Pomnik-głaz z 2006 r. poświęcony pamięci ks. Ignacego Jana Skorupki.

Pomnik został odsłonięty 13 VIII 2006 r. przez ówczesnego biskupa warszawsko-praskiego Sławoja Leszka Głódzia. Do głazu przymocowana jest tablica z inskrypcją poświęconą ks. Ignacemu Skorupce i informację, że w okresie międzywojennym kołbielski rynek nosił miano ks. Skorupki.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Pomnik poświęcony poległym i pomordowanym w latach 1939-1945.

Pomnik został ufundowany przez mieszkańców Kołbieli zaraz po II wojnie światowej. Z boku znajduje się druga tablica, która została odsłonięta w 2018 r. Wypisano na niej nazwiska tzw. zakładników kołbielskich, którzy zginęli w 1944 r. podczas przymusowego transportu do Rzeszy.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

KOŁBIEL

Neorenesansowy pałac Zamoyskich z ok. 1866 r. wraz z parkiem krajobrazowym.

Pałac powstał na zamówienie hr. Józefa Zamoyskiego, właściciela dóbr Stara Wieś, które są teraz częścią Kołbieli. Autorem projektu budynku był Leandro Marconi. Pałac pozostawał w posiadaniu rodziny Zamoyskich do II wojny światowej, kiedy zajęła go żandarmeria niemiecka. 22 IX 1939 r. z pałacowego tarasu przemawiał do żołnierzy niemieckich Adolf Hitler. W 1944 r. w budynku mieścił się sowiecki szpital polowy. Po wojnie pałac wraz z otoczeniem wykorzystywany był na potrzeby szkół zawodowych. Od kilku lat stoi niewykorzystywany, systematycznie niszczejąc. Obecnie jest własnością prywatną i w przyszłych latach ma służyć jako centrum konferencyjne.

Budynek jest murowany, piętrowy, z podpiwniczeniem i czterospadowym dachem krytym blachą. Reprezentuje modny wówczas styl renesansu francuskiego. Od frontu dostrzec można dwukolumnowy portyk, który podtrzymuje balkon. Od ogrodu znajduje się otwarty taras.

Zespół pałacowy w 1967 r. został wpisany do rejestru zabytków.

Obelisk z II poł. XIX w. poświęcony hr. Józefowi Zamoyskiemu.

Granitowy obelisk upamiętnia założenie przez Józefa Zamoyskiego nowoczesnego gospodarstwa w Starej Wsi. Był on właścicielem dóbr kołbielskich w latach 1866-1878.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

BOCIAN

Pomnik z 2013 r. poświęcony zamordowanym leśnikom z leśniczówki Gózd w dniu 18 XII 1943 r.

Głaz z tablicą stoi na skraju wsi Bocian, w pobliżu miejsca, w którym zostali zamordowani Mieczysław Nowakowski i jego syn Dobrosław. Byli oni leśnikami i żołnierzami AK. Zbrodni dokonali bandyci powiązani z lewicową i sowiecką partyzantką.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

GŁUPIANKA

Kapliczka z 1947 r. pw. św. Anny na uroczysku Joście, dawnym miejscu pogańskiego kultu.

Zanim wybudowano kapliczkę, znajdował się w tym miejscu wielki głaz narzutowy, na którym miejscowa ludności składała żywność. Na początku XX w. kamień został rozbity i posłużył do budowy kościoła w Kołbieli. W 1907 r. wybudowano drewnianą kapliczkę, którą zastąpiła obecna, murowana. W środku znajduje się drewniana figura z XVIII w.

Przy kapliczce odbywają się uroczystości, jest także miejscem ludowych nabożeństw.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

KARPISKA

Pomnik z 2005 r. upamiętniający aliancki zrzut cichociemnych i zaopatrzenia, który miał miejsce 13 III 1943 r.

Marmurowa tablica upamiętnia zrzut, do którego doszło w ramach operacji „Stock". Sześcioosobowa załoga 138 dywizjonu specjalnego RAF zrzuciła w rejonie Karpisk zasobnik z bronią, amunicją i sprzętem sabotażowym. Ze spadochronem wyskoczyło także czterech cichociemnych.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

RADACHÓWKA

Drewniana kaplica z 1937 r. pw. Matki Boskiej Częstochowskiej. Jeden z najbardziej malowniczych i oryginalnych obiektów sakralnych na Mazowszu.

Kaplica powstała w latach 1935-1937 z fundacji Haliny i Karola Szlenkierów, warszawskich fabrykantów, właścicieli pobliskiego dworu. Budynek powstał według projektu Wacława Lipieńskiego, a z gotowych elementów zmontował go Jan Kubicki. Gonty do pokrycia kaplicy zostały wykonane na miejscu, a w 1985 r. zostały wymienione. W 1995 r. dojście do świątyni zostało wyłożone kostką brukową. Ponadto otoczona jest ona drewnianym płotem, a wewnątrz ogrodzenia znajdują się ławki dla wiernych.

Kaplica ma wygląda nietypowy dla Mazowsza, przypomina raczej obiekty z południa Polski. Wykonana jest w konstrukcji zrębowej z bali sosnowych, oszalowana i posadowiona na podmurówce z polnych kamieni. Kaplica jest jednonawowa, z jednym wejściem, które znajduje się w przylegającej do prostokątnej bryły wieży.

Wyposażenie kaplicy pochodzi z 1985 r., czyli ostatniej modernizacji. Kaplica w 1956 r. została wpisana do rejestru zabytków.

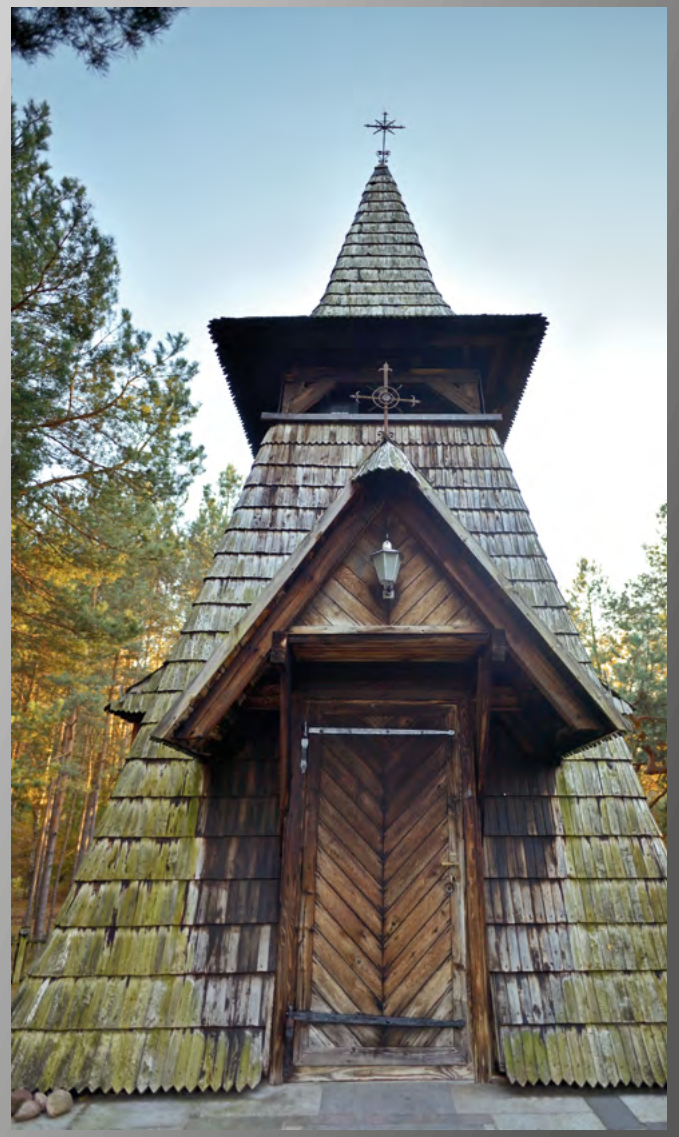

Drewniany krzyż z 1994 r. upamiętniający fundatorów kaplicy zamordowanych w powstaniu warszawskim. Na krzyżu widnieje inskrypcja: „W 50-tą rocznicę śmierci świętej pamięci Haliny z Pfeiffrów i Karola Szlenkierów, fundatorów kaplicy w Radachówce, zamordowanych w powstaniu warszawskim 5 sierpnia 1944".

Parasolowata sosna zwyczajna, pomnik przyrody. Drzewo ma 7 m wysokości i 201 cm w obwodzie pnia.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

RADACHÓWKA

Drewniany dwór z ok. 1900 r. Wielokrotnie wykorzystywany jako scenografia filmowa, m.in. w „Pannach z Wilka” A. Wajdy.

Dwór powstał na zlecenie Mieczysława Pfeiffera. Po jego śmierci trafił w ręce córki Haliny, która wyszła za mąż za Karola Szlenkiera. Od tamtej pory dwór pozostaje w rękach rodziny Szlenkierów, warszawskich przemysłowców i filantropów. W czasie II wojny światowej został splądrowany.

Budynek jest parterowy, nakryty czterospadowym dachem z wystawkami od frontu i ogrodu. Od frontu uwagę przykuwa drewniany ganek, który jednak powstał dopiero w latach 80. XX w., od ogrodu jest natomiast oszklona weranda.

W dworze m.in. kręcono filmy: „Panny z Wilka”, „Sława i chwała” czy „Prawo ojca”.

Dwór otoczony jest zabytkowym parkiem, w którym znajdują się pomniki przyrody, a wśród nich 350-letni dąb czy 200-letnia sosna. Znajduje się tutaj także arkadowa, drewniana kapliczka z figurą Matki Bożej.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

RUDNO

Kompleks pałacowo-parkowy. Klasycystyczny pałac z ok. 1800 r. i pozostałości parku z I poł. XIX w. Obecnie siedziba fundacji Być Więcej.

Pałac powstał na zlecenie Marcina Chrzanowskiego, ówczesnego właściciela wsi Rudno. Autorem projektu budynku był prawdopodobnie Hilary Szpilowski. Pałac pozostawał w rękach prywatnych do 1944 r. Po II wojnie światowej urządzono w nim szkołę podstawową, Dom Pamiętnikarstwa Polskiego oraz Klub Robotników Piszących. Kompleks następnie użytkowany był przez jedną z firm, a od 2001 r. jest w rękach prywatnych. W latach 2003-2005 pałac został odrestaurowany. Obecnie w pałacu mieści się siedziba fundacji Być Więcej, która organizuje liczne wydarzenia kulturalne na terenie pałacu.

Pałac jest budynkiem posadowionym na planie prostokąta, murowanym, piętrowym, nakrytym czterospadowym dachem. Elementem charakterystycznym jest wysoki portyk z kolumnami i nakryty trójkątnym frontonem. Na elewacji ogrodowej znajdują się dwa ryzality z tarasem umieszczonym między nimi. Wewnątrz zachowały się marmurowe kominki z I poł. XIX w. Wśród licznych pomieszczeń wyróżnia się sala balowa w kształcie litery L, przedzielona czterema kolumnami.

Zespół pałacowy w 1956 r. został wpisany do rejestru zabytków.

W otoczeniu pałacu znajduje się park o powierzchni 9.04 ha ze stawami i rzeczką. Stosunkowo dobrze zachował się oryginalny dojazd od frontu.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

RUDZIENKO

Park dworski z XIX w. z pozostałościami zabudowań. Obecnie teren szkoły podstawowej.

Z dawnego zespołu dworskiego zachowały się jedynie resztki zdziczałego parku, ruiny lamusa oraz kompleks stawów. Park został założony w stylu klasycystycznym w I poł. XIX w. Znajdują się w nim pomniki przyrody: 2 topole białe, 2 olsze czarne i dąb szypułkowy. W Rudzienku stał drewniany dwór z I poł. XIX w., który został w 2000 r. rozebrany i przeniesiony do skansenu w Suchej, gdzie znajduje się do dzisiaj. W całości zachowała się jedynie oficyna przy bramie wjazdowej.

Kompleks stawów z XIX w. o łącznej powierzchni ok. 5 ha.

Stawy powstały jako część kompleksu dworskiego. Znajdują się na nienazwanym cieku wodnym, który wpływa do rzeki Świder. Razem z przyległym pastwiskiem o powierzchni 1 ha są własnością Agencji Nieruchomości Rolnych. W ostatnich latach stawy zostały odmulone, a ich brzeg uregulowany.

Stawy są chętnie wykorzystywane przez wędkarzy.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Murowana kapliczka przydrożna św. Jana Nepomucena z I poł. XIX w.

Murowana, czworoboczna, otynkowana kapliczka słupowa z figurą św. Jana Nepomucena. Trzykondygnacjową konstrukcję wieńczy arkadowe zadaszenie przykryte blachą.

Murowana kapliczka przydrożna z 1905 r.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Murowana kapliczka przydrożna z 1899 r.

Kapliczka jest murowana z cegieł. Zwieńczona dwuspadowym dachem z dwiema wnękami. W jednej z nich znajduje się obraz Matki Bożej.

Rzeka Świder z licznymi zakolami i starorzeczami. Część Rezerwatu Przyrody Świder.

W Sępochowie zaczynają się charakterystyczne dla rzeki Świder meandry, od których bierze ona swoją nazwę. W miejscowości znajduje się także Wyspa Sępochowska, największa wyspa na Świdrze, która została utworzona poprzez regulację rzeki.

Wysoki próg doliny rzecznej jest niezwykle malowniczy, a sama rzeka w Sępochowie ma wygląd dziki.

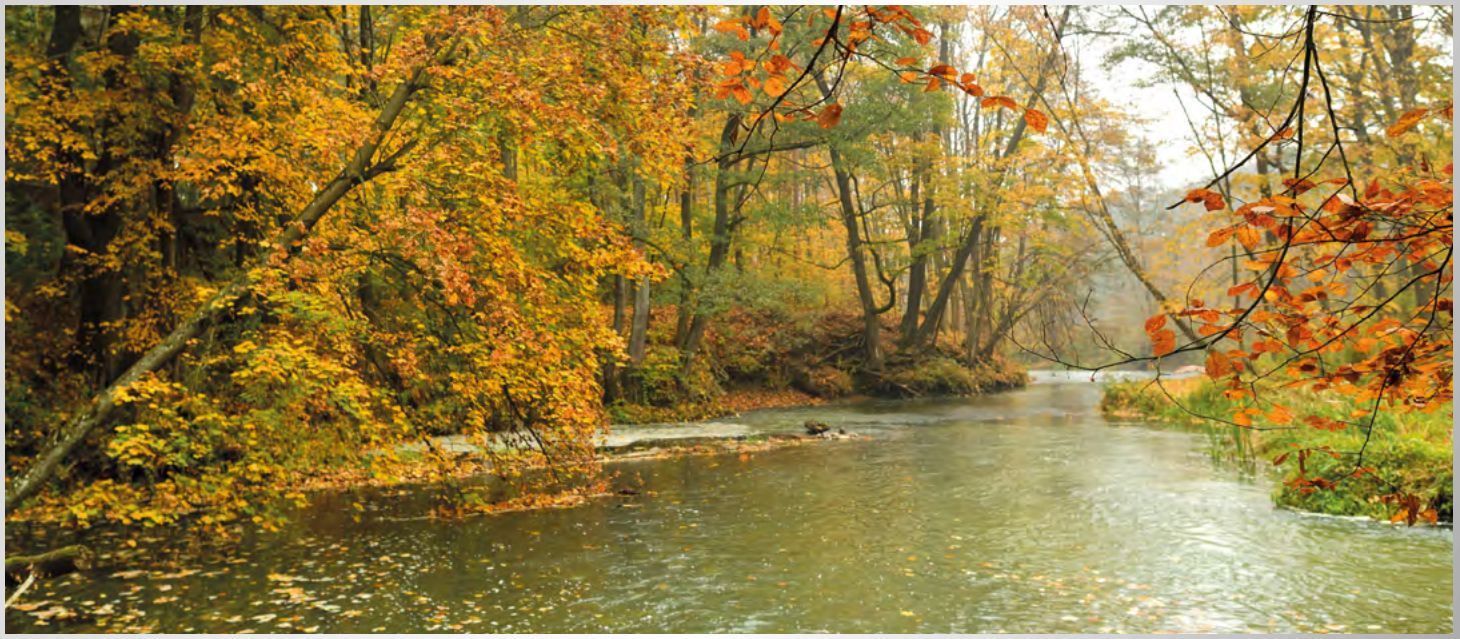

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Murowana, domkowa kapliczka z 1916 r.

Ceglana, domkowa kapliczka stoi przy prywatnej posesji. Nad wejściem znajduje się wnęka z figurą Matki Bożej oraz rok powstania budynku.

Szerokie koryto rzeki Świder i tama do regulowania poziomu wody.

W Sufczynie Świder ma duże walory rekreacyjne. Woda nadaje się do kąpieli i wędkarstwa. Tama pozwala na regulowanie poziomu wody, co można wykorzystać do rekreacji wodnej.

Klasycystyczny dwór Dudzianka z 1827 r. Obecnie własność prywatna.

Dwór jest murowany, parterowy, z czterospadowym dachem. Budynek powstał na planie prostokąta. W elewacji frontowej znajduje się ryzalit z wgłębionym portykiem z dwiema kolumnami. W elewacji ogrodowej podobna, płytsza wnęka.

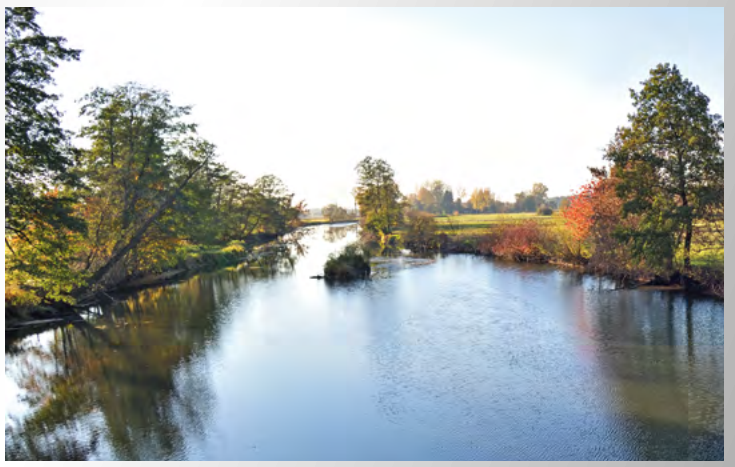

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

TERESIN

Kaplica z XXI w. pw. św. Teresy od Dzieciątka Jezus, w której znajdują się relikwie świętej.

Kaplica stała się ważnym miejscem lokalnego kultu, gdy w 2010 r. sprowadzono do niej relikwie św. Teresy z Lisieux. Co roku organizowana jest Terezjada w dzień imienin Teresy. Nabożeństwo przy kaplicy przyciąga wielu wiernych.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Baza noclegowa:

- Sala weselna i bankietowa „Jaśminowy Dworek", Człekówka 67B, 05-340 Kołbiel k. Otwocka, tel. 604 504 200, 22 789 77 00
- Sala Weselna „u Matoska", Gadka, ul.Strażacka 19, 05-340 Kołbiel, tel. 501 584 616

Baza gastronomiczna:

- Bistro 50, ul. Starowiejska, 05-340 Kołbiel, tel. 25 753 24 01, e-mail: srokicka@wp.pl
- Zajazd „Rosa" Hanna Młot, Gadka, ul. Lubelska 11, 05-340 Kołbiel, tel. 600 447 896
- Karczma Człekówka, Skorupy 50, 05-340 Kołbiel, tel. 509 280 501, e-mail: biuro@karczmaczlekowka.pl
- Chatka Gadka – skręt do wsi Antoninek, m.me/541364812683756, e-mail: chatka.gadka@gmail.com, tel. 601 322 296
- Pizzeria Fantazja, ul. Franciszka Stefczyka 3, 05-340 Kołbiel, tel. 25 623 18 18

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

URZĄD GMINY OSIECK

ul. Rynek 1, 08-445 Osieck, tel. 25 685 70 26, fax: 25 685 70 90

e-mail: ugosieck@gminaosieck.pl, http://www.osieck.pl/

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

OSIECK

Neogotycki kościół parafialny z 1907 r. pw. św. św. Bartłomieja i Andrzeja. Elementem charakterystycznym są dwie wysokie wieże z koronami, rzeźbiony tympanon oraz rozeta.

Ceglany, trójnawowy, orientowany kościół wybudowano w stylu gotyku nadwiślańskiego według projektu znanego architekta Stefana Szyllera. Jego budowę z inicjatywy proboszcza Aleksandra Olszewskiego rozpoczęto w 1902 r., kiedy rozebrano poprzednią świątynię. Obecny kościół jest piątym z kolei, który wybudowano w Osiecku. Pierwszy powstał w XIII w.

Część wyposażenia kościoła pochodząca z XVIII i XIX w. została przeniesiona z poprzedniej barokowej świątyni. Dlatego wnętrze łączy elementy baroku i neogotyku. Najstarszym zabytkiem świątyni jest kropielnica z czarnego marmuru chęcińskiego, która obecnie pełni funkcję chrzcielnicy. Na ołtarzu głównym znajdują się figury patronów kościoła i relikwiarz z kością św. Andrzeja.

Uwagę przykuwa tympanon nad wejściem głównym. Płaskorzeźby przedstawiają budowniczego kościoła, który ofiarowuje miniaturę kościoła Matce Bożej.

W kościele znajdują się tablice upamiętniające: żołnierzy AK z placówki Osieck, dowódców i żołnierzy Batalionów Chłopskich, powstańców styczniowych poległych w lesie pod Natolinem, poległych podczas II wojny światowej mieszkańców osieckiej parafii oraz Aleksandra Olszewskiego, proboszcza w latach 1897-1921.

Kościół od 1962 r. wpisany jest do rejestru zabytków.

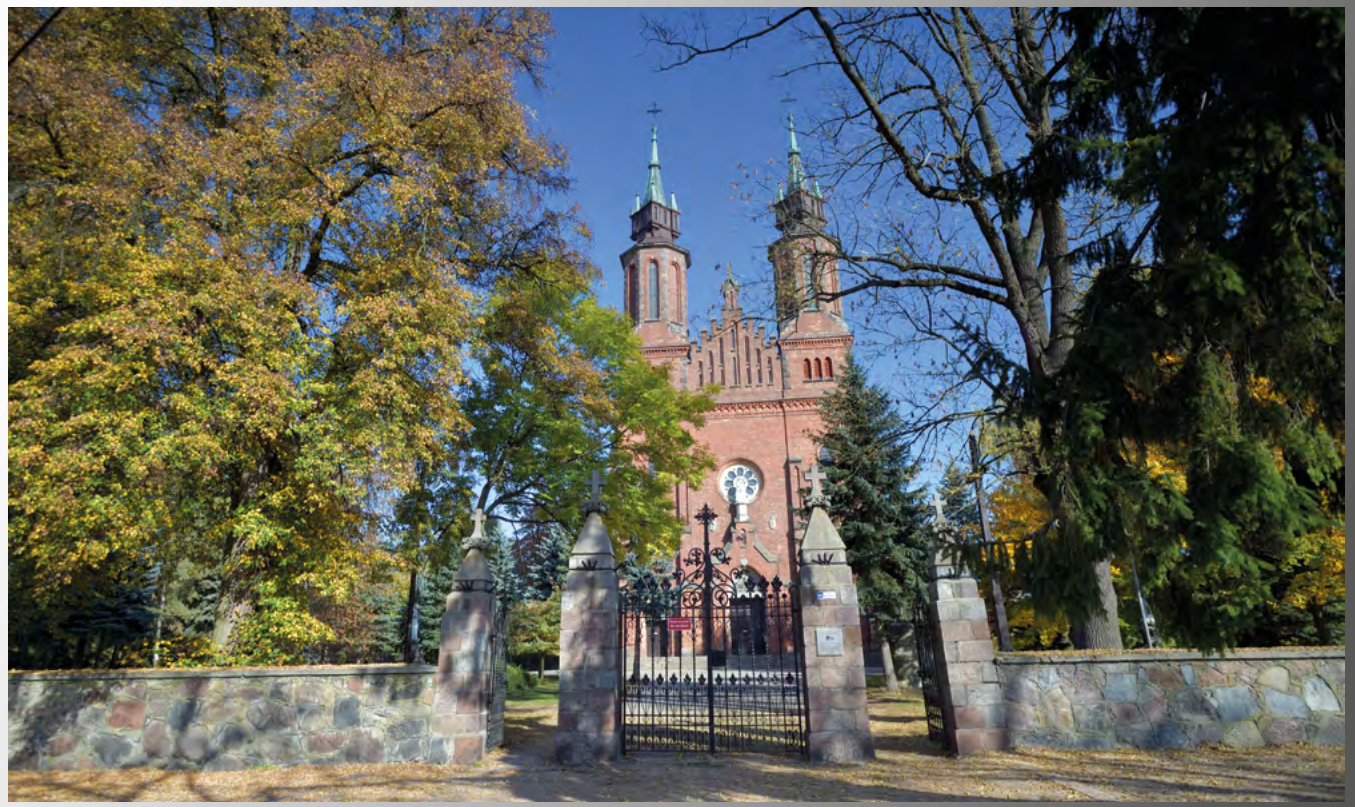

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

OSIECK

Drewniany budynek plebanii z 1897 r. Najstarszy obiekt w zespole zabudowań kościelnych.

Plebania powstała z inicjatywy proboszcza Aleksandra Olszewskiego w miejscu poprzedniej, którą rozebrano ze względy na zły stan techniczny. Budynek jest najstarszym z przykościelnych obiektów i ma duże znacznie dla historii miasta. Jest także doskonale zachowanym przykładem architektury, która przez stulecia tworzyła krajobraz Mazowsza.

Wygląd plebanii praktycznie nie zmienił się od czasu powstania. Świadectwem historycznej techniki budowlanej są tynki kładzione na trzcinie oraz gliniana polepa na strychu. Charakterystyczne jest bogate zdobnictwo, które wyróżniało budynek spośród innych zabudowań Osiecka. Dekoracje są przykładem połączenia wpływów rodzimych, rosyjskich oraz wzorców wykorzystywanych w budownictwie letniskowym i uzdrowiskowym.

Budynek plebanii w 2013 r. został wpisany do rejestru zabytków.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Cmentarna drewniana kaplica z 1840 r. pw. św. Rocha.

Kaplica stoi w miejscu poprzedniej, która została wybudowana przez mieszkańców Osiecka w 1620 r. jako prośba do św. Rocha o ocalenie przed epidemią cholery. Pierwotna barokowa kaplica stała poza granicami miasta, a w 1774 r. założono w jej otoczeniu cmentarz.

Obecna kaplica powstała w wyniku gruntownej przebudowy starego obiektu w latach 1839-1840. Sosnowego drewna, gontów, cegieł i innych materiałów dostarczył hr. Aleksander Potocki – dziedzic dóbr osieckich. Kaplica stoi na ceglanej podmurówce, od frontu zobaczyć można podcień na czterech słupach.

W środku kaplicy znajduje się obraz przedstawiający św. Rocha z pielgrzymim kijem i psem liżącym jego rany, a także barokowe tabernakulum.

Kaplica w 1962 r. została wpisana do rejestru zabytków.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Pomnik w centrum dawnego rynku miejskiego upamiętniający poległych w czasie II wojny światowej.

Pomnik znajduje się w samym centrum rynku dawnego miasta. Jest to kamień rozłupany na dwie części, przed którymi znajdują się dwie płyty. Na lewej wyryte są lata 1939–1944, na prawej napis: „Poległym w czasie II wojny światowej hołd składają mieszkańcy gminy Osieck. Cześć ich pamięci".

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Przydrożna kapliczka arkadowa z figurą św. Antoniego z 1928 r.

Kapliczka stoi na terenie prywatnym i została wybudowana przez ówczesnych właścicieli działki w nieznanej intencji.

Drewniana figura umieszczona na kamiennym postumencie i osłonięta dachem wspartym na czterech kolumnach przedstawia św. Antoniego z Dzieciątkiem Jezus na rękach.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

OSIECK

Drewniany dom z II poł. XIX w. Typowy przykład małomiasteczkowego domu zamożnego gospodarza z tego okresu.

Na terenie Osiecka znajduje się kilkadziesiąt drewnianych domów zachowanych w różnym stanie. Stanowią one pozostałość zabudowy typowej dla miasteczek i dużych wsi południowo-wschodniego Mazowsza.

Dom przy ul. Warszawskiej 8 stanowi przykład doskonale zachowanej zabudowy drewnianej. Uwagę zwracają nabijane ćwiekami frontowe drzwi oraz oryginalne okiennice. Budynek posiada cztery izby i sień. Wykonany jest z sosnowych bali na dębowych podwalinach, a posadowiony jest na polnych kamieniach. Ściany bielone są wapnem. W domu zachował się oryginalny, zwężający się ku górze komin, do którego pierwotnie przyłączone były cztery kuchnie z każdej z izb budynku. W obrębie gospodarstwa zachowały się także drewniane zabudowania gospodarskie z początku XX w., także parkan z bali sosnowych z bramą.

Budynek dawnego szpitala parafialnego z II poł. XVIII w. Najstarszy istniejący dom w Osiecku.

Ceglany budynek, niegdyś kryty gontem został wzniesiony staraniem ks. Andrzeja Reptowskiego. W lewej części budynku mieściła się pierwsza w Osiecku szkoła parafialna wraz z izbami mieszkalnymi dla nauczycieli. Prawa strona budynku służyła jako szpital parafialny, który stanowił schronienie dla bezdomnych.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Stare Miasto – dwa silnie bijące, niezamarzające źródełka zwane Zdrojami.

Źródła znajdują się na Starym Mieście – najstarszej części Osiecka, która doszczętnie spłonęła w 1939 r. w wyniku ostrzału niemieckiej artylerii.
W XIX w. wybudowano tutaj dwie ocembrowane dębowymi balami studnie, z których jedna przetrwała do dziś.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Staw rybny wraz z otoczeniem.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Przydrożna kapliczka z XIX w.

Kapliczka jest murowana i otynkowana. Posiada dwie niewielkie wnęki. Ogrodzona jest drewnianym parkanem.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Budynek biblioteki z przełomu XIX i XX w.

Dawniej przy budynku biblioteki znajdował się budynek szkoły, który został rozebrany. W zachowanym budynku mieści się filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Osiecku. Stanowi on także lokalne centrum kulturalno-społeczne. Przy budynku powstał plac zabaw.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Mogiła 46 powstańców styczniowych, którzy polegli 18 III 1863 r.

Mogiła znajduje się w lesie pomiędzy Łucznicą a Natolinem. W tym miejscu doszło do potyczki oddziału powstańczego dowodzonego przez Józefa Jankowskiego, Adama Zielińskiego i Jana Matlińskiego z rosyjskim wojskiem. Poległo 46 powstańców.

Na niewielkim kopcu ustawiony został granitowy obelisk z krzyżem i napisem: „Poległym 1863 r.". Obok stoi drewniany krzyż z 1921 r., na którym umieszczono napis: „Poległym za ojczyznę w 1863 r.". W 2008 r. obok pomnika i krzyża postawiono granitową tablicę, na której umieszczono nazwiska powstańczych dowódców. Tablicę ufundowało społeczeństwo Pilawy.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Pomnik z 2003 r. upamiętniający aliancki zrzut lotniczy 14 IX 1943 r.

Pomnik znajduje się w lesie między Łucznicą a Natolinem. Pomnik składa się z dwóch kamieni. Na prawym znajduje się napis: „W tym rejonie nocą 14 września 1943 r. miał miejsce aliancki zrzut lotniczy z Wielkiej Brytanii. Placówka odbiorcza Armii Krajowej „Spodek" dowodzona przez podporucznika Stanisława Mierzykowica ps. Mierzę przyjęła wówczas trzech cichociemnych: ppor. Kazimierza Tuhrmana ps. Zaczep, ppor. Romana Wiszniowskiego ps. Harcerz, ppor. Franciszka Żaczka ps. Mamka oraz broń, amunicję i radiostację dla KG AK." Na lewym kamieniu umieszczono napis: „Zrzut w operacji „Neon 7" wykonała polska załoga Halifaxa DT-362 „L" z 1586 Eskadry RAF" i wymieniono nazwiska uczestniczących w akcji.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Pomnik przyrody dąb szypułkowy „Jan Paweł II Wielki". Jego wiek szacowany jest na ok. 400 lat.

Dąb znajduje się przy drodze w Górkach. Ma 8,15 m długości w obwodzie na wysokości pierśnicy, wysokość całkowita drzewa wynosi 27 m, a korona pięcio-konarowa o średnicy ma 28 m x 26 m. Dąb stanowi unikat ze względu na wiek, dobry stan zachowania oraz imponujący rozmiar.

W 1957 r. został uznany za pomnik przyrody, a w 2005 r. nadano mu imię „Jan Paweł II Wielki" oraz ustawiono kamień z tablicą upamiętniającą ten fakt.

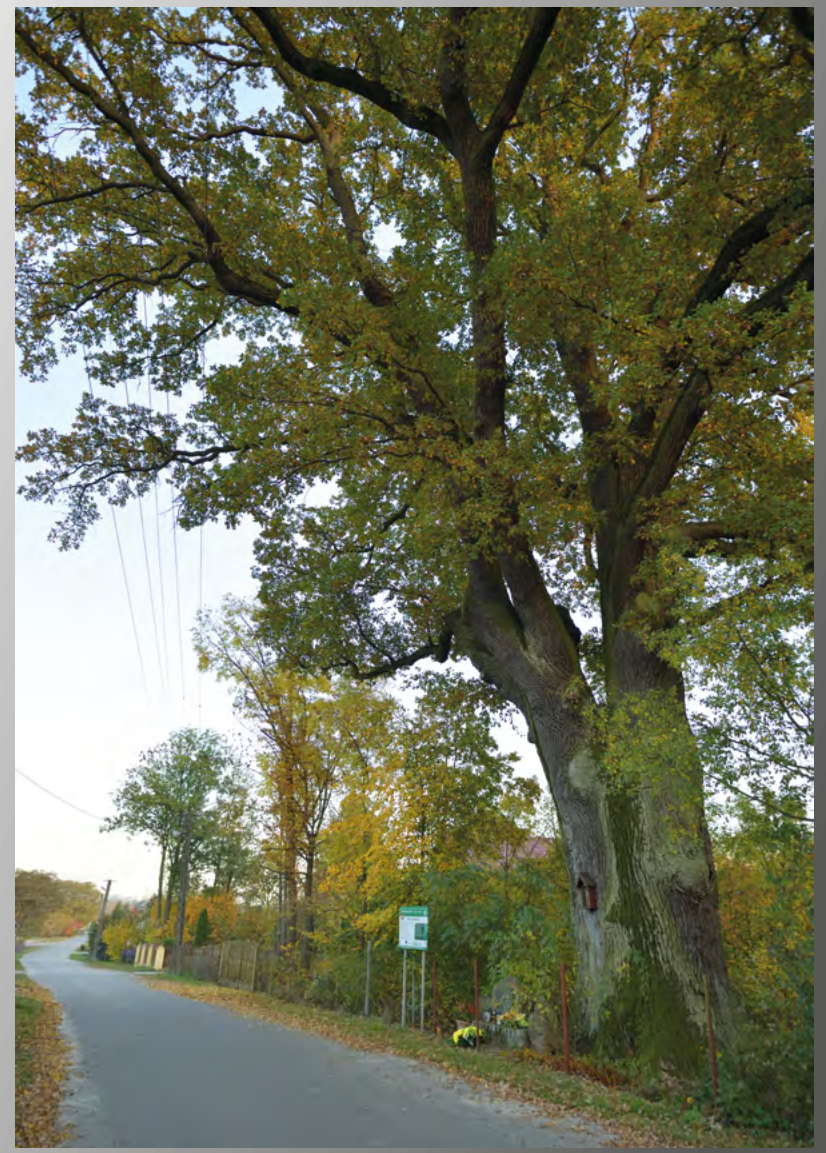

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Pomnik przyrody dąb szypułkowy. Jego wiek szacowany jest na ok. 300 lat.

Dąb znajduje się przy drodze w Sobienkach, rośnie w odosobnieniu od innych drzew. Ma obwód na wysokości pierśnicy równy 5 m, jego wysokość wynosi 24 m, a średnica korony liczy 25 m.

W 1975 r. został uznany za pomnik przyrody.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

SOBIENKI

Przydrożna drewniana kapliczka słupowa z 2008 r.

Kapliczka posadowiona na prywatnej posesji w miejscu starszej, która została zakopana obok. Wykonana przez stolarza z Augustówki.

Składa się czworobocznego słupa, umieszczonej na nim skrzynki oraz krzyża. W skrzynce znajduje się obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem. Kapliczka jest ogrodzona drewnianym parkanem.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

POGORZEL

Neogotycki kościół pomariawicki z 1910 r. Obecnie świątynia jest zdesakralizowana i nieczynna.

Świątynia pierwotnie należała do Kościoła Starokatolickiego Mariawitów, a po rozłamie w łonie mariawityzmu w 1935 r. stała się własnością Kościoła Katolickiego Mariawitów. Wobec znacznego spadku liczby wiernych w latach 70. XX w. władze kościelne zdecydowały się przekazać budynek Skarbowi Państwa. W 1978 r. została on wpisany do rejestru zabytków, a w 1985 r. wyremontowany z funduszy Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Następnie jego właścicielem została gmina Osieck, a w 2001 r. świątynia stała się własnością diecezji siedleckiej Kościoła rzymskokatolickiego.

W Pogorzeli funkcjonuje kilkuosobowa wspólnota mariawicka, która korzysta z kaplicuy domowej położonej w pobliżu świątyni.

Obecnie kościół stoi pusty. Jego teren jest ogrodzony i zamknięty.

Cmentarz mariawicki założony w 1910 r.

Niewielki cmentarz usytuowany jest w pobliżu drogi z Pogorzeli do Osiecka. Znajduje się na terenie Mazowieckiego Parku Krajobrazowego. Cmentarz zajmuje powierzchnię 0,03 ha. Ze względu na niewielką społeczność mariawitów cmentarz systematycznie niszczeje.

Na cmentarzu znajduje się nagrobek kapłanki Sauli Marii Otylii Plewko (1898-1970), która była proboszczem miejscowej parafii.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

UROCZYSKO CZARCI DÓŁ

Uroczysko Czarci Dół na południowym skraju Lasów Osieckich.

Wąwóz leśny otoczony wydmami. Na jego dnie znajduje się niewielkie mokradło, pozostałość po strumieniu. Na krawędzi Czarciego Dołu do lat 70., znajdowała się leśniczówka o tej samej nazwie.

W 1919 r. odkryto w tym miejscu niezachowane do czasów dzisiejszych groby kloszowe z czasów rzymskich. Pochówki zostały zniszczone przez miejscową ludność, która wybierała z uroczyska kamienie do budowy domów.

Z cmentarzyskiem wiąże się legenda o czarcie, który wybierał kamienie z wąwozu, aby wybudować kościół w Osiecku. Nie zdążył tego zrobić przed świtem i noszone przez niego kamienie rozsypały po okolicznym terenie.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

- Stajnia Koni Feniks, www.facebook.com/stadnina.feniks
- Stajnia „Przylesie", www.facebook.com/stajniaprzylesie

- Hotel pod Sosnami, www.hotelosieck.pl

- Sery Zagrodowe, www.facebook.com/pages/category/Food---Beverage/Sery-Zagrodowe-239842283034297/

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

URZĄD MIASTA OTWOCK

ul. Armii Krajowej 5, 05-400 Otwock, tel. 22 779 20 01, fax. 22 779 42 25

e-mail: umotwock@otwock.pl, http://www.otwock.pl/

Ratusz miejski w dawnej Willi Rozalin z ok. 1880 r. Przebudowana willa jest siedzibą władz miasta od 1920 r.

Otwock otrzymał prawa miejsce w 1916 r. i konieczne stało się wybranie siedziby dla władz miasta. Zdecydowano się na Willę Rozalin, która powstała na zlecenie inż. Stanisława Sierkowskiego. Budynek w latach 1925-1928 został przebudowany i zaadaptowany na potrzeby magistratu na zlecenie burmistrza Michała Górzyńskiego i według projektu Eugenii Jabłońskiej. Elementem charakterystycznym budynku jest górująca nad nim wieża z zegarem i rokiem MCMXXVIII, w którym ukończono budynek.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Muzeum Ziemi Otwockiej im. Michała Elwiro Andriollego. Od 1996 r. muzeum ma swoją siedzibę w willi z 1956 r.

Muzeum powstało w 1994 r. i początkowo mieściło się w piwnicach otwockiego ratusza. Ze względu na zwiększającą się liczbę eksponatów konieczne stało się przeniesienie siedziby Muzeum. W 1996 roku ówczesne władze Otwocka pozwoliły na przeniesienie zbiorów do okazałej willi na skraju Soplicowa. Klasycystyczny budynek powstał w latach 1954-1956 r. dla Jakuba Bermana. Stopniowo dostosowywany do wszystkich potrzeb placówki, do dziś stanowi siedzibę Muzeum Ziemi Otwockiej.

Obecnie w zbiorach Muzeum Ziemi Otwockiej znajduje się kilka tysięcy eksponatów, z których znaczną część można oglądać w ramach ekspozycji stałej. Lokalni artyści mają też możliwość prezentacji swojego dorobku w ramach wystaw czasowych.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

OTWOCK

W Muzeum Ziemi Otwockiej znajduje się 6 stałych ekspozycji.

- Kultura ludowa regionu kołbielskiego – dawne przedmioty codziennego użytku, elementy sztuki ludowej, elementy tradycyjnego stroju kołbielskiego.
- Dzieje Otwocka: miasta i uzdrowiska – kilkaset zdjęć, dokumentów i przedmiotów z lat największej świetności Otwocka.
- Otwock w czasie II wojny światowej – eksponaty związane z okresem wojny, elementy uzbrojenia, dokumenty i fotografie, eksponaty związane z otwockim gettem.
- Otwock lat powojennych – pamiątki z otwockich sanatoriów, plansze poświęcone historii Otwocka w PRL, przedmioty codziennego użytku z okresu PRL.
- Otwock wczoraj i dziś – multimedialna wystawa fotografii przedstawiających te same miejsca w Otwocku dawniej i współcześnie.
- Galeria im. Bogdana Stodulnego – obrazy Bogdana Stodulnego, nieżyjącego otwockiego artysty. Wystawa bywa okresowo zdejmowana na czas prezentacji wystaw czasowych.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Teatr im. Stefana Jaracza. Powstały w 1935 r. budynek przed II wojną światową był siedzibą kina Oaza.

Budynek powstał na zlecenie rodziny Nusfeldów, która otworzyła w nim popularne w okresie międzywojennym kino. W czasie II wojny światowej obiekt również wykorzystywany był do celów kinowych. Po wojnie mieścił się tutaj Dom Robotniczy PPS, a od 1952 r. Miejski Dom Kultury i Teatr im. Stefana Jaracza. W 2016 r. po kilkuletniej przerwie ponownie otwarto amatorski teatr, już w odrestaurowanym budynku.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Skwer Szarych Szeregów z pomnikiem w kształcie opaski powstańczej.

Skwer jest miejscem upamiętniającym walkę żołnierzy AK, w tym Szarych Szeregów, w powstaniu warszawskim. Pomnik został wykonany przez rzeźbiarza Ryszarda Kozłowskiego. Jest poświęcony członkom Szarych Szeregów „Sosny" hufca Otwock i żołnierzom AK IV Rejonu „Fromczyn".

Pomnik jest miejscem, przy którym co roku obchodzona jest rocznica wybuchu powstania warszawskiego.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Modernistyczny budynek dworca kolejowego z 1910 r. Najbardziej charakterystyczny obiekt architektoniczny Otwocka.

Dworzec powstał na trasie Kolei Nadwiślańskiej w miejscu wcześniejszego, drewnianego budynku. Autorem projektu był Jan Fijałkowski. Połączył on funkcję użytkową z kulturalno-rekreacyjną, co nie było typowe dla czasów, w których powstał dworzec.

Oryginalna bryła zachowała się do dziś, a sam budynek jest w dobrym stanie technicznym. Harmonijnie zaprojektowane podziały poszczególnych elewacji, a także forma mansardowego dachu, nadają budynkowi dostojnego i monumentalnego charakteru. Dworzec został wyeksponowany poprzez umiejscowienie go na niewielkim wzniesieniu oraz zastosowanie wieży.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Dom Uzdrowiskowy z 1933 r. Obecnie siedziba Liceum Ogólnokształcącego im. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego.

Budynek powstał w latach 1927-1993 według projektu Władysława Horodeckiego na zlecenie władz miasta. Był jedną z największych inwestycji w międzywojennym Otwocku. Miał pełnić rolę kasyna, domu uzdrowiskowego oraz zakładu kąpielowego. Władze w Warszawie nie zgodziły się na powstania kasyna. Do II wojny światowej budynek był centrum rozrywkowym Otwocka, mieścił restaurację, kawiarnię, salę balową, salę teatralną, kino, salę gier niehazardowych oraz pokoje do wynajęcia. W czasie II wojny światowej gmach zajęły wojska niemieckie, a od 1946 r. mieści się w nim liceum.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Drewniany pensjonat Abrama Gurewicza powstały w latach 1906-1921 w stylu świdermajer. Jeden z największych obiektów drewnianych w Polsce.

Gmach powstał poprzez rozbudowanie niedużego budynku, tzw. Willi Gurewiczanki na zlecenie Abrama Gurewicza. Prace budowlane wykonywano etapami. Ostatecznie na pensjonat złożyło się siedem przylegający do siebie skrzydeł, które od wschodniej i południowej strony otoczono leżalniami, werandami i tarasami.

Przed II wojną budynek wraz z otaczającym go terenem nosił nazwę Zakładu Dietetyczno-Leczniczego Gurewicza. Zakład nie posiadał statusu sanatorium ani szpitala. Przyjmowano w nim wyłącznie rekonwalescentów i osoby poszukujące wypoczynku. Pensjonat Gurewicza cieszył się znakomitą renomą. Dla potrzeb gości przygotowywano specjalne dania, budynek zaopatrzony był w kanalizację, bieżącą wodę, oświetlenie elektryczne i telefon. Do dyspozycji kuracjuszy udostępniono salonik, czytelnię, bawialnię, salę jadalną i salę koncertową. Na zewnątrz urządzono park z wieloma egzotycznymi roślinami. Po II wojnie światowej kompleks także służył celom uzdrowiskowym. Obecnie obiekt jest restaurowany i posłuży celom nowoczesnego lecznictwa.

Drewniana willa Martynówka – przykład doskonale zachowanej architektury w stylu świdermajer.

W czasach świetności na linii otwockiej, czyli obszaru od Międzylesia do Celestynowa doliczono się ponad 500 budowli w stylu świdermajer, którego twórcą był Michał Elwiro Andriolli. Zamieszkiwał on majątek Brzegi nad Świdrem, gdzie zbudował pierwsze zabudowania wedle wypracowanego przez siebie stylu. Charakterystyczną cechą tego kierunku są drewniane parterowe lub piętrowe budynki sosnowe z ażurowym zdobnictwem werand, ganków oraz szpiczastym, dwuspadowym dachem i bardzo często niebieskimi okiennicami.

W końcu XIX w. i na początku XX w. powstało kilkaset budynków w takim stylu. Do dziś zachowała się tylko część z nich.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Pomnik i skwer im. rtm. Witolda Pileckiego otwarty w 2018 r. w związku z 100 rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości.

Popiersie Witolda Pileckiego stanęło w odnowionym skwerze, któremu nadano imię bohatera. Wizerunek Witolda Pileckiego został wykonany przez prof. Aleksandra Zyśkę i stanął na słupowym cokole.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Pomnik nagrobny gen. bryg. Juliana Poboga Filipowicza z 2018 r.

Szczątki generała zostały w uroczysty sposób przeniesione z poprzedniego miejsca pochówku w bardziej reprezentacyjne miejsce. Na grobie stanął odsłonięty podczas uroczystości pomnik w kształcie krzyża, nawiązujący do otaczających go nagrobków żołnierzy poległych w 1939 r.

Julian Pobóg Filipowicz był dowódcą Wołyńskiej Brygady Kawalerii, który zmarł w 1945 r. w Otwocku wskutek choroby.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Kwatera żołnierzy Wojska Polskiego poległych w walkach 1939 r.

Żołnierze polegli podczas obrony Warszawy. W walkach toczonych w okolicach Otwocka zginęli między innymi żołnierze 16 Dywizji Piechoty Strzelców Kresowych. Szczątki zebrano i pochowano na cmentarzu parafialnym w Otwocku, w wydzielonej kwaterze. Na zbiorowych mogiłach ustawiono po wojnie jednakowe krzyże w równych rzędach.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Pomnik katyński z 2009 r. na terenie kościoła pw. Zesłania Ducha Świętego.

Autorem koncepcji pomnika i jego wykonawcą był rzeźbiarz Ryszard Kozłowski. Ufundowany przez społeczność Otwocka obelisk stanął wewnątrz koła ułożonego z głazów narzutowych. Na płycie wygrawerowano napis „Katyń" oraz nazwiska 35 zamordowanych mieszkańców powiatu otwockiego.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Kościół parafialny z 1935 r. pw. św. Wincentego à Paulo. Najstarszy z otwockich kościołów.

Parafia w Otwocku została erygowana w 1911 r. z części parafii w Karczewie, a jej świątynią stała się kaplica z 1892 r. Nowy kościół został zbudowany staraniem proboszcza, ks. Ludwika Wolskiego według projektu Łukasza Wolskiego, jego brata. Świątynię konsekrował w 1935 r. bp Stanisław Gall.

Zbudowany z białej cegły kościół jest trzynawowy, utrzymany w stylu modernistycznym. Wyposażenie pochodzi z lat 60 i 70 XX w.

Obraz Matki Boskiej Swojczowskiej z XVII w. Najcenniejszy obiekt w kościele.

Obraz pochodzi ze Swojczowa na Wołyniu, z kościoła wysadzonego przez ukraińskich nacjonalistów. Jest kopią obrazu Matki Bożej Śnieżnej z rzymskiej bazyliki matki Bożej Większej. Po rzezi wołyńskiej obraz trafił do Włodzimierza Wołyńskiego, a wraz z 17 Dywizją Wołyńską AK przybył do Otwocka. W 1987 r. został poddany renowacji, a w 1998 r. wizerunek Marki Bożej został koronowany przez abp Lwowa Mariana Jaworskiego.

Obraz Matki Boskiej Swojczowskiej otaczany jest kultem. Co roku do Otwocka przybywają dawni parafianie ze Swojczowa i ich potomkowie, aby modlić się przy wizerunku Pani Ziemi Wołyńskiej.

Głaz wołyński przy kościele pw. św. Wincentego à Paulo ufundowany przez ocalałych z rzezi wołyńskiej i ich rodziny.

Głaz ściśle łączy się z obrazem Matki Boskiej Swojczowskiej, który z Wołynia trafił do Otwocka. Wraz z nim przybyli do tego miasta dawni mieszkańcy Wołynia, dla których wizerunek Matki Bożej ma szczególną wartość. W 1994 r. Matkę Boską Swojczowską ogłoszono patronką Otwocka, z czym wiąże się inskrypcja na kamieniu: „Nasza Pani Matka Boska Swojczowska z Wołynia obecna w tej świątyni, jako patronka Otwocka, sprawia, że tu zbiegają się nasze serca".

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

URZĄD GMINY SOBIENIE-JEZIORY

ul. Garwolińska 16, 08-443 Sobienie-Jeziory, tel. 25 685 80 90, tel./fax. 25 685 80 92

e-mail: gminasj@gminasj.pl, https://www.sobieniejeziory.pl/

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Kościół parafialny z 1806 r. pw. Wszystkich Świętych. Powiększany w 1908 r. i 1982 r.

Kościół znajduje się przy rynku. Ufundował go Jacek Jezierski – założyciel miejscowości Sobienie-Jeziory oraz jego syn Karol Jezierski, dziedzic dóbr sobieńskich. Utworzono też nową parafię, która została wydzielona z parafii w Warszawicach.

Nazwisko projektanta budowli nie jest znane. Niewielka murowana, jednonawowa świątynia jest orientowana. Dwuspadowy dach pokrywa blacha. Charakterystyczną cechą kościoła jest wysoka wieża z wielostopniowymi skarpami w narożach. Nad wejściem głównym znajduje się tablica z 1810 r. upamiętniająca ojca budowniczego kościoła – Jacka Jezierskiego.

Wyposażenie kościoła w większości pochodzi z końca XIX w. Dwa ołtarze boczne, a także chrzcielnica pochodzą z 1898 r. Obrazy św. Jana Nepomucena i św. Barbary znajdujące się w bocznych ołtarzach namalował w 1898 r. M. Kasiewicz. W 2018 r. w kościele poświęcono nowy ołtarza Miłosierdzia Bożego.

Ołtarz główny pochodzi z 1898 r. Jego autor, a także autorzy obrazów i rzeźb, które się w nim znajdują, nie są znani. W centralnej części ołtarza znajduje się kopia obrazu Matki Bożej Częstochowskiej w sukni, a także służący za jego przesłonę obraz Wszystkich Świętych. Na jego bokach widnieją figury św. św. Piotra i Pawła. Nad obrazem znajdują się dwie głowy aniołów, a całość wieńczy krzyż.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Tablice w kościele.

Tablica poświęcona żołnierzom Batalionów Chłopskich i członkiniom Ludowego Związku Kobiet. Tablica upamiętnia żołnierzy BCh i członkinie LZK z rejonu Sobienie-Jeziory, którzy zostali zorganizowani przez Stronnictwo Ludowe „Roch" do walki z okupantem hitlerowskim w latach 1939-1945.

Tablica z 1978 r. upamiętniająca żołnierzy AK i wszystkich poległych z parafii Sobienie-Jeziory, którzy oddali swe życia za wiarę i ojczyznę.
Tablica powstawała w 60. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości.

Tablica z 1990 r. poświęcona ks. kan. Bernardowi Iwańczukowi, długoletniemu proboszczowi parafii w Sobieniach-Jeziorach. Tablica została ufundowana przez parafian i odsłonięta 9 V 1990 r., w pierwszą rocznicę śmierci ks. Iwańczuka. Jest wyrazem podziękowania za pracę duszpasterską i rozbudowę kościoła.

Tablica upamiętniająca tysiąclecie chrztu Polski i postać ks. kan. Tadeusza Zaremby, długoletniego proboszcza parafii w Sobieniach-Jeziorach. Na tablicy widnieje płaskorzeźbiony wizerunek Matki Bożej Częstochowskiej i daty 966-1966. Pod obrazem znajduje się tabliczka z napisem: „Ksiądz Kanonik Tadeusz Zaremba, długoletni proboszcz parafii Sobienie-Jeziory, żył lat 73, w kapłaństwie 50, zm. dnia 30 V 1965 r.".

Figury Chrystusa z krzyżem i Matki Bożej Niepokalanej z 1949 i 1951 r. na skwerku przed kościołem.

Figura Chrystusa jest pamiątką misji świętych, które odbywały się w parafii w dniach 13-23 V 1948 r. Stanowi także wyraz dziękczynienia parafian za ocalenie w czasie II wojny światowej. Figura Matki Bożej została postawiona symetrycznie w stosunku do figury Chrystusa, tworząc z nią jednorodną kompozycję zagospodarowania skwerku, czyli sobieńskiego rynku.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Mogiła żołnierzy poległych w czasie II wojny światowej na cmentarzu parafialnym.

Mogiła swój obecny wygląd przybrała w 2016 r., kiedy została gruntownie zmodernizowana. Zamontowano wtedy nowy pomnik z szarego granitu oraz tablicę z nazwiskami poległych. Uporządkowano teren wokół mogiły, a także odrestaurowano figurę Matki Bożej.

Nekropolia w Sobieniach-Jeziorach została założona na planie trapezu i ogrodzona murem z kamieni polnych. Posiada nieregularny układ alejek i zabytkowy drzewostan, m.in. kasztanowce białe, lipy drobnolistne, dęby szypułkowe oraz sosny pospolite.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

RADWANKÓW SZLACHECKI

Pomnik z 1969 r. upamiętniający żołnierzy Ludowego Wojska Polskiego poległych w sierpniu 1944 r. w boju o Kępę Radwankowską.

Granitowy głaz z tablicą upamiętnia walkę 3 batalionu 2 pułku I Dywizji Piechoty im. T. Kościuszki I Armii WP z najeźdźcą hitlerowskim, jaka została stoczona 26 sierpnia 1944 r. Pomnik oddaje cześć poległym żołnierzom i ich dowódcy, mjr. Janowi Rembezie.

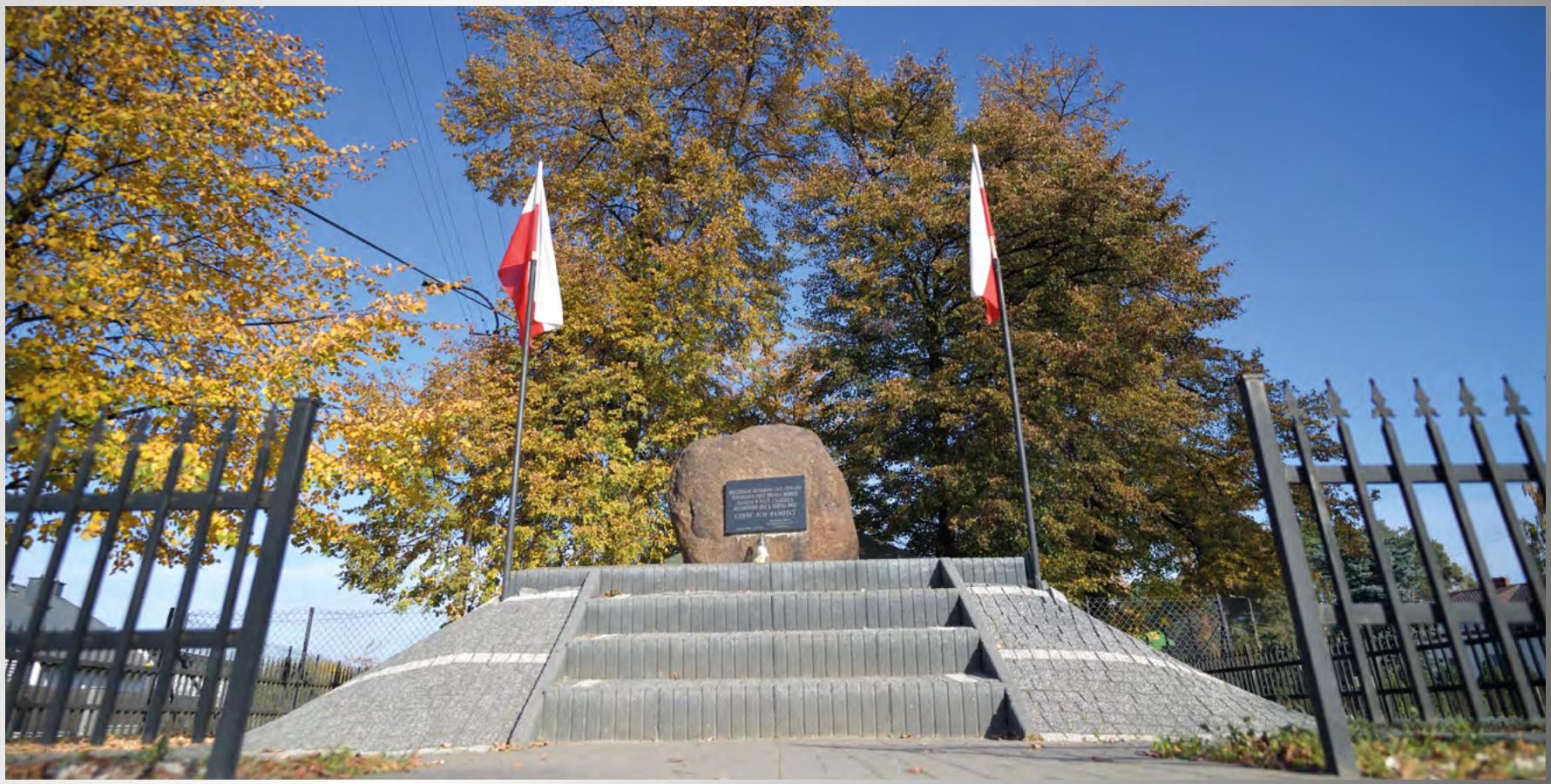

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

WARSZAWICE

Drewniany kościół parafialny z 1736 r. pw. św. Jana Chrzciciela. Jeden z najcenniejszych zabytków sakralnych gminy Sobienie-Jeziory i całego powiatu otwockiego.

Budowa kościoła w Warszawicach wiąże się z przeniesieniem siedziby parafii z pobliskiego Radwankowa z powodu zniszczenia tamtejszej świątyni przez wylew Wisły. Nowy kościół ufundował w 1736 r. marszałek wielki koronny Franciszek Bieliński.

Kościół, pomimo kilku restauracji w XIX i XX w., zachował swoją oryginalną formę. Świątynia jest orientowana, trójnawowa, wzniesiona na ceglanej podmurówce. Nad częścią nawową dach jest dwuspadowy, a okap nad prezbiterium jest dachem trójpołaciowym. Nad dachem góruje ośmioboczna sygnaturka. Ściany wzniesione są w układzie zrębowym i oszalowane deskami.

Wystrój wnętrza nawiązuje do pierwotnej kolorystyki i jest bogato zdobiony. Dominują kolory zielony i biały. Uwagę przykuwa tęczowa belka z krucyfiksem barokowym z I poł. XVIII w. i grupą rzeźb przedstawiających scenę ukrzyżowania. Najstarszym obiektem na terenie kościoła jest gotycka rzeźba Madonny z Dzieciątkiem, datowana na lata 1370-1380, która stanowiła pierwotne wyposażenie świątyni w Radwankowie, a obecnie znajduje się w bocznym ołtarzu kościoła warszawickiego. Na chórze widoczne są organy z 1852 roku, które wykorzystywane są do dziś. Ciekawym elementem jest także oryginalna tablica fundacyjna z 1736 r., która znajduje się w kruchcie kościoła. Cztery sosnowe filary zostały wstawione w czasach II wojny światowej, aby uchronić świątynię przed zawaleniem.

Kościół wraz z dzwonnicą w 1962 r. został wpisany do rejestru zabytków.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

WARSZAWICE

Neoklasycystyczna murowana dzwonnica z 1908 r., pełniąca również funkcję kościelnej bramy.

Na masywnej, białej dzwonnicy w 1922 r. zamontowano dwa dzwony – Jan i Szymon.

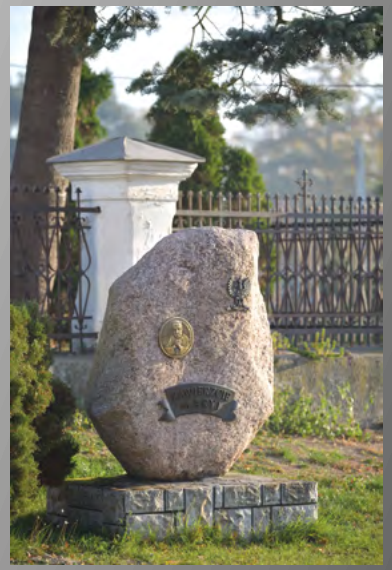

Pomniki przy kościele:

Głaz z tablicą upamiętniającą Jana Pawła II.

Figura Matki Bożej Fatimskiej.

Pomnik poświęcony kardynałowi Stefanowi Wyszyńskiemu.

Kamienny krzyż z pasyjką z 1928 r.

Krzyż wotywny ufundowany przez parafian.

Cmentarz

Cmentarz w Warszawicach wytyczono na planie nieregularnego wielokąta. Wśród nagrobków występuje wiele zabytkowych, które pochodzą z XIX i początku XX w. Wykonane są z piaskowca, granitu, wapienia, żeliwa lub kutego żelaza.

Do wartościowszych obiektów zalicza się nagrobki: ks. Józefa Tarkowskiego, zm. 1886 r., ks. Józefa Ostałowskiego, zm. 1909 r., Antoniego Książka, zm. 1916 r., grobowiec rodziny Stalkowskich i Zawadzkich oraz późnoklasycystyczne nagrobki Agnieszki Robakiewicz, zm. w 1842 r. i Leopolda Radzińskiego, zm. 1853 r.

Zbiorowa mogiła żołnierzy Ludowego Wojska Polskiego poległych w walkach o Kępę Radwankowską w 1944 r.

W mogile pochowani są żołnierze 1 Dywizji Piechoty im. Tadeusza Kościuszki polegli w dniach 23-26 sierpnia 1944 roku na Kępie Radwankowskiej. Na grobie znajduje się odnowiona w 2003 r. tablica, na której wypisano nazwiska 11 poległych żołnierzy i wspomniano o 9 niezidentyfikowanych.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Pomnik z 2003 r. ku chwale żołnierzy Batalionów Chłopskich. Upamiętnia on zrzut broni przyjęty we wrześniu 1943 r.

Pomnik, który znajduje się na placu szkolnym, został odsłonięty 21 IX 2003 r. Upamiętnia przyjęcie zrzutów broni przez oddział żołnierzy Batalionów Chłopskich placówki Dziecinów - Całowanie na okolicznych polach we wrześniu 1943 r. Broń została przeznaczona na obronę Warszawy.

Na pomnik składa się głaz ustawiony na cokole z napisem: „Żywią i Bronią", przymocowana do niego tablica oraz niewielki metalowy orzeł.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Stary Zambrzyków – pomnik z 1921 r. na mogile 60 powstańców styczniowych.

Mogiła i pomnik znajdują się przy drodze ze Starego Zambrzykowa do Karczunku. W tym miejscu 18 III 1863 r. połączone oddziały powstańcze Józefa Jankowskiego, Jana Matlińskiego i Adama Andrzeja Zielińskiego zostały zaatakowane przez przeważające siły rosyjskie. Poległo 60 powstańców, a pozostali wycofali się w okolice Natolina w gm. Osieck, gdzie doszło do kolejnej potyczki. Obelisk został odsłonięty 3 V 1921 r. Jest wyrazem wdzięczności rodaków za ofiarę złożoną przez powstańców.

Ogrodzony obelisk znajduje się na kopcu mogilnym. Na pomniku widnieją tablice z napisem: „Ś.P. obrońcom ojczyzny poległym w 1863 r. dnia 3 V 1921 r. Rodacy" oraz wizerunkiem orła. Na szczycie pomnika umieszczono krzyż.

Pomnik wraz z otoczeniem został w 2012 r. odrestaurowany.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Pomnik z 1945 r. upamiętniający polskich żołnierzy poległych we wrześniu 1939 r.

Pomnik został odsłonięty 15 VII 1945 r. Od tamtej pory jego zewnętrzny wygląd kilkukrotnie był zmieniany, ale kształt zachował się w formie niezmienionej. Pomnik ma kształt obelisku z dwiema tablicami zwieńczonego metalowym krzyżem. Otoczenie monumentu jest wyłożone kostką i ogrodzone, zapewniając swobodny dostęp.

Obiekt upamiętnia żołnierzy poległych w walkach obronnych mostu na Wiśle między Piwoninem a Brzuminem, a także o inne przyczółki nad Wisłą.

Pozostałości mostu na Wiśle między Piwoninem a Brzuminem.

Most został wybudowany przez wojskowe oddziały saperów z Puław, Warszawy i Modlina. Wobec zbliżającej się wojny konieczne było wykonanie kilku dodatkowych przepraw przez Wisłę. Jedna z nich powstała między Piwoninem a Brzuminem.

Most miał około 1000 m długości i 3 m szerokości. Został zbudowany z drewna na żelaznych belkach i palach sosnowych wbitych w dno rzeki. Służył przede wszystkim celom wojskowym, ale udostępniano także ludności cywilnej. Do mostu prowadził dojazd od strony Sobień-Jezior. Obiekt został poważnie uszkodzony podczas walk wrześniowych w 1939 r. i nie nadawał się do użytkowania.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Zbiory jabłek. Gmina Sobienie-Jeziory słynie z upraw sadowniczych i warzywniczych.

Bazę produkcji rolnej w gminie Sobienie-Jeziory stanowi 6,1 tys. ha użytków rolnych. Grunty o najwyższej jakości występują w południowo-zachodniej części gminy w pobliżu Wisły. To właśnie tam koncentrują się sady i pola. Przeciętne plony jabłek wynoszą 20t/ha, a w niektórych nawet 60t/ha.

Tradycją gminy Sobienie-Jeziory jest organizacją w ostatnią niedzielę sierpnia plenerowej imprezy pn. „Owocobranie", która jest symbolicznym rozpoczęciem zbiorów w sadach. Wydarzenie to podkreśla sadownicze i warzywnicze tradycje gminy wchodzącej w skład mikroregionu etnograficznego zwanego Urzeczem.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

SOBIENIE KIEŁCZEWSKIE DRUGIE

Drewniany wiatrak typu koźlak z 1838 r. Jedyny tego typu obiekt zachowany na Mazowszu.

Umiejscowiony na sztucznym nasypie wiatrak ufundował dr Seweryn Łubieński, a wybudował Stefan Bochański. Informacje na ten temat znajdują się na belce mącznicy.

Wiatrak został zbudowany na planie prostokąta, ma trzy kondygnacje. Ściany budynku są konstrukcji słupowo-ramowej i zostały wykończone z zewnątrz deskami. W środku znajdują się oryginalne urządzenia do mielenia zboża. W połowie lat 70. XX w. wiatrak został dostosowany do pracy z napędem elektrycznym i pracował do końca lat 90. XX w., kiedy zaprzestano produkcji mąki.

W 2003 r. wiatrak został wpisany do rejestru zabytków.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

SOBIENIE SZLACHECKIE

Zespół pałacowy i folwarczny z poł. XIX w. Obecnie hotel.

Pałac został wybudowany dla rodziny Jezierskich, w której posiadaniu pozostawał do II wojny światowej. Później majątkiem zarządzały okupacyjne władze niemieckie, a w 1944 r. stacjonowała w nim Armia Czerwona. W latach 50. XX w. pałac miał zostać siedzibą prezydenta Bolesława Bieruta i w 1952 r. został wyremontowany. Mieściła się w nim spółdzielnia „Cerata", a następnie zakład produkcyjno-usługowy Ledrox. Obecnie odrestaurowany pałac znajduje się w rękach prywatnych i od 2012 r. jest siedzibą hotelu Sobienie Królewskie Golf&Country Club.

Architektura pałacu nie odstaje od typowych dziewiętnastowiecznych murowanych rezydencji szlacheckich na Mazowszu. Został wzniesiony na planie prostokąta, jest dwukondygnacyjny i przykryty czterospadowym dachem. Charakterystycznym elementem budynku są ryzality. Najwydatniejszy jest centralny, a przed nim kolumnowy ganek niosący taras.

Do otoczenia pałacu należy park wraz z zabudowaniami folwarcznymi: spichlerzem z II poł. XIX w., stodołą z końca XIX w., wozownią z II poł. XIX w., chlewem z końca XIX w., oborą z końca XIX w. oraz piwnicą z końca XIX w.

Założenie pochodzi z XVIII w. i jest typowe dla siedzib szlacheckich. Łączy pałac, park i rozbudowaną część gospodarczą. Obecnie prowadzone są prace remontowe, które mają na celu wykorzystania obiektów dla nowych funkcji.

Park o układzie swobodnym zdominowany jest przez drzewa liściaste: jesiony wyniosłe, kasztanowce białe i klony pospolite.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

SOBIENIE SZLACHECKIE

Pole golfowe w hotelu Sobienie Królewskie Golf&Country Club.

Pole golfowe w Sobieniach Szlacheckich zostało otwarte wraz z hotelem w 2012 r. Inspirowane jest podobnymi polami w Wielkiej Brytanii i dostosowane zarówno do doświadczonego jak i amatorskiego gracza. Jest to obiekt klasy mistrzowskiej.

Pole posiada ogromne zaplecze treningowo-dydaktyczne. Do dyspozycji graczy pozostaje Akademia Golfa.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

ŚNIADKÓW GÓRNY

Cmentarz żydowski założony przed 1860 r. Miejsce pochówku społeczności żydowskiej zamieszkującej Sobienie-Jeziory.

Cmentarz żydowski znajduje się na południe od cmentarza rzymskokatolickiego w Sobieniach-Jeziorach, w granicach administracyjnych wsi Śniadków Górny. Jego teren jest nieogrodzony i wtórnie zalesiony.

Kirkut przez lata służył licznej społeczności żydowskiej, która zamieszkiwała Sobienie-Jeziory. W 1890 r. stanowili oni 74% wszystkich mieszkańców. Na początku XX w. chowano na nim także kuracjuszy i letników z otwockich sanatoriów. Podczas II wojny światowej teren cmentarza wszedł w skład getta utworzonego w Sobieniach-Jeziorach, a po jego likwidacji został zniszczony. Macewy zostały pocięte i posłużyły jako płyty chodnikowe przy sobieńskiej plebanii zajętej na siedzibę Gestapo. W 2003 r. z inicjatywy miejscowego proboszcza ks. Romana Karwackiego zaczęto przewozić macewy na teren cmentarza.

Zinwentaryzowano ponad 500 macew. Większość z nich pochodzi z I poł. XX w., najstarsza datowana jest na 1860 r., a najpóźniejsza na 1940 r.

Nagrobki w większości wykonane są z piaskowca, a tylko niektóre z granitu. Nie są to pomniki o wybitnych walorach artystycznych, ale stanowią dużą wartość historyczną ze względu na dobry stopień zachowania polichromii.

Kirkut w 2011 r. został wpisany do rejestru zabytków.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

SIEDZÓW

Zespół dworski z ok. 1890 r. Własność prywatna.

Na zespół dworski składa się drewniany dwór z ok. 1890 r., park z końca XIX w. oraz spichlerz z 1826 r. Dwór został wzniesiony dla rodziny Daszewskich. Prawdopodobnie wykorzystano elementy ze starszego dworu. Jest to budynek w części parterowy, a w części piętrowy, z naczółkowymi dachami z szerokimi okapami. Wyróżnia się czterokolumnowy ganek, który stanął w miejscu starszego. Budynek posiada cechy typowej siedziby ziemiańskiej.

W pobliżu dworu rozciąga się 5-hektarowy park, w którym rosną liczne pomniki przyrody, m.in. topole białe, modrzewie, dęby szypułkowe, lipy drobnolistne czy jesiony wyniosłe. Wyróżnia się dobrze zachowana aleja kasztanowcowa. Godne uwagi są również stawy oraz pobliskie Jezioro Siedzowskie.

Spichlerz posiada zachowaną na sosrębie inskrypcję z rokiem powstania. W latach 90. XX w. został przeniesiony z pobliskiego folwarku na teren parku i tam odtworzony na podmurówce. Budynek został zmodyfikowany do potrzeb sali biesiadnej i w niewielkim stopniu przypomina oryginalny spichlerz.

Park dworski został wpisany na listę zabytków w 1981 r., a dwór i spichlerz w 2004 r.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Rezerwat przyrody Wymięklizna. Chroni wielogatunkowy drzewostan o znacznym stopniu naturalności wraz z występującymi w nim gatunkami ptaków.

Rezerwat Wymięklizna został utworzony w 1996 r. na obszarze 62,37 ha. Jego nazwa pochodzi od występującego w tym rejonie lokalnego obniżenia terenu. Rezerwat jest przykładem łęgu jesionowo-olszowego z cennymi, chronionymi i rzadkimi gatunkami roślin, wśród których na uwagę zasługują wawrzynek wilczełyko, bluszcz pospolity czy też przylaszczka pospolita. Rezerwat stanowi siedlisko wielu gatunków ptaków, takich jak trzmielojad, krogulec, brodziec samotny, dzięcioł średni, słonka.

Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu.

Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu leży na powierzchni 70 070 ha, w trzech powiatach: otwockim, mińskim i garwolińskim. Większość tego obszaru znajduje się pod nadzorem Nadleśnictwa Celestynów.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny wyróżniające się krajobrazem o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełniące funkcję korytarzy ekologicznych.

Dolina Środkowej Wisły. Obszar specjalnej ochrony ptaków.

Ostoja ptaków rozciąga się pomiędzy Dęblinem a Płockiem. Na odcinku tym Wisła tworzy liczne wyspy, starorzecza i boczne kanały. Występują tu zarówno wyspy w formie piaszczystych łach, po dobrze uformowane wyspy porośnięte roślinnością zielną, które sprzyjają wylęgowi licznych gatunków ptaków.

W Dolinie Środkowej Wisły gniazduje około 50 gatunków ptaków wodno-błotnych. Występują tu co najmniej 23 gatunki ptaków ważnych w skali europejskiej. Spośród nich lęgi odbywają tu m.in. mewa czarnogłowa i mewa mała oraz cztery gatunki rybitw, m.in. rybitwa białoczelna i rzeczna. Występuje tu również 9 gatunków wpisanych do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt m.in. ostrygojad, podgorzałka i podróżniczek. W okresie zimy występują tu duże koncentracje gągoła i bielczka. Obszar ma bardzo duże znaczenie jako szlak wędrówkowy dla ptaków migrujących. Spośród roślin cennych w skali Europy rośnie tu lipiennik Loesela.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Jeziora

W gminie Sobienie-Jeziory jest kilka jezior o charakterystycznym wydłużonym kształcie, które powstały w wyniku przesunięcia się koryta Wisły i odłączenia się starorzecza.

Jezioro Dziecinowskie leży we wsi Dziecinów. Ma ok. 10 ha, jego długość wynosi ok. 1,2 km, a szerokość 80 m. Stale zarybiane jezioro stanowi ważny ośrodek wędkarstwa w gminie Sobienie-Jeziory.

Jezioro Piwonińskie leży we wsi Piwonin. Jego długość wynosi ok. 6 km, a szerokość ok. 100 m.

Jezioro Siedzowskie leży we wsi Siedzów. W jego pobliżu znajduje się zespół dworski z parkiem. Nad jeziorem jest plaża, która nadaje się do wypoczynku na łonie natury.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

AGROTURYSTYKA, BAZA NOCLEGOWA, GASTRONOMIA

Baza agroturystyczna:

- Agroturystyka Aleksandra Węgiełek, Dziecinów 45, 08-443 Sobienie-Jeziory, tel. 504 135 558, https://www.facebook.com/agrodziecinow/
- Agroturystyka Kozie Rogi, Zuzanów 79, 08-443 Sobienie-Jeziory

Baza noclegowa:

- Hotel Sobienie Królewskie Golf&Country Club, Sobienie Szlacheckie 64, 08-443 Sobienie-Jeziory, http://sobieniekrolewskie.pl/hotel/

Baza gastronomiczna:

- Restauracja w Hotelu Sobienie Królewskie Golf&Country Club, Sobienie Szlacheckie 64, 08-443 Sobienie-Jeziory, http://sobieniekrolewskie.pl/hotel/restauracja/
- Pizzeria „U Pauli", ul. Duży Rynek 36, 08-443 Sobienie-Jeziory, https://www.facebook.com/Pizzeria-U-Pauli-124876204883842/
- VIP KEBAB, ul. Duży Rynek 14, 08-443 Sobienie-Jeziory, https://www.facebook.com/VIP-KEBAB-1552167038144307/
- Zajazd Pohulanka, Radwanków Szlachecki 10C, 08-443 Sobienie-Jeziory, https://www.facebook.com/ZajazdPohulanka/
- Restauracja na Polu Golfowym, Sobienie Szlacheckie 6, 08-443 Sobienie-Jeziory, http://sobieniekrolewskie.pl/golf/

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

URZĄD GMINY WIĄZOWNA

ul. Lubelska 59, 05-462 Wiązowna,

tel. 22 512 58 00, fax: 22 512 58 02, e-mail: urząd@wiazowna.pl, https://tuwiazowna.pl/

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

WIĄZOWNA

Klasycystyczny kościół parafialny z 1797 r. pw. św. Wojciecha.

Kościół jest drugim, który powstał w wiązowskiej parafii od 1580 r. Pierwszy znajdował się na terenie obecnego cmentarza parafialnego, ale na skutek wylewów Mieni najpierw został zamieniony na kaplicę cmentarną, a później uległ zniszczeniu. Obecna świątynia została wybudowana staraniem proboszcza, ks. Kazimierza Czerwińskiego i przy wsparciu finansowym Marii z Lubomirskich Radziwiłłowej. Budynek zaprojektował prawdopodobnie Szymon Bogumił Zug. Budowano go w latach 1794-1797, a konsekracji dokonał w 1890 r. bp Kazimierz Ruszkiewicz. W sierpniu 1944 r. kościół uległ częściowemu zniszczeniu, ale po wojnie przywrócono go do pierwotnego wyglądu. W 2000 r. świątynia została odrestaurowana.

Jednonawowy, murowany, otynkowany kościół został wybudowany w stylu empire, odmianie klasycyzmu. Uwagę zwraca piękny portyk z kolumnami jońskimi wspierającymi trójkątny fronton z napisem: „Dom Boży".

Wnętrze kościoła nie współgra z jego wyglądem zewnętrznym. W środku znajdują się neoromańskie, utrzymane w ciemnej kolorystyce ołtarze z 1883 r. W ołtarzach bocznych znajdują się obrazy autorstwa Wojciecha Gersona: św. Wojciecha i Matki Bożej podającej różaniec św. Dominikowi, który zasłaniany jest obrazem św. Maksymiliana Kolbego. W świątyni znajdują się organy z 1904 r. Ściany i sufit ozdobione są motywami z życia św. Wojciecha, a także wizerunkami innych świętych.

W neoromańskim ołtarzu głównym znajduje się kopia obrazu Matki Bożej Częstochowskiej, która jest zasłaniana obrazem Chrystusa Ukrzyżowanego. Po bokach znajdują się figury św. św. Antoniego i Stanisława Kostki.

Kościół wraz z dzwonnicą od 1962 r. znajduje się w rejestrze zabytków.

Tablica z 1984 r. upamiętniająca żołnierzy AK walczących w obronie ojczyzny w latach 1939-1945.

Tablica poświęcona jest żołnierzom AK VII obwodu „Obroża" rejonu Wiązowna.

Tablica z chronologicznym wykazem wszystkim administratorów parafii w Wiązownie.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Murowana plebania z 1905 r.

Plebania powstała staraniem ks. Hipolita Rostkowskiego.

Zabytkowy cmentarz parafialny założony ok. 1773 r. Dawna nekropolia przykościelna.

Cmentarz w Wiązownie ma wyjątkową wartość, ponieważ znajduje się w miejscu dawnej nekropolii przykościelnej. Dawny, drewniany kościół zamieniono na kaplicę cmentarną, wokół której rozrastał się cmentarz. Obecnie jego układ jest bardzo zmieniony względem pierwotnego. Najstarsze nagrobki pochodzą z I poł. XIX w.

Na szczególną uwagę zasługują: resztki nagrobka dziedzica Wiązowny Michała Rydeckiego z 1824 i 1842 r., mogiła powstańcza z 1863 r., nagrobna płyta rosyjskiego kapitana Goczałkowa z 1879 r., secesyjny grób Ormianina Władysława z 1900 r.

Miejscem pamięci jest mogiła żołnierzy poległych w latach 1939-1945.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Drewniana dzwonnica z ok. 1828 r.

Wykonana prawdopodobnie z materiałów pochodzących ze starego kościoła. Dzwonnica wykonana jest w technice słupowo-ryglowej, oszalowana pionowymi deskami. W środku znajdują się trzy dzwony.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Skwer im. gen. Stefana Grota-Roweckiego z pomnikiem odsłoniętym w 2015 r.

Skwer i pomnik zostały udostępnione w 2015 r. Rok później odsłonięto rzeźbione popiersie gen. Stefana Grota-Roweckiego umieszczone na kamieniu.

Na frontowej części pomnika znajduje się tablica poświęcona generałowi. Z drugiej strony umieszczono tablicę poświęconą żołnierzom poległym w latach II wojny światowej. Wypisano na niej nazwiska poległych mieszkańców Wiązowny i okolic.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

WIĄZOWNA

Kopiec-pomnik na powstańczej mogile z 1904 r. Kopiec jest prawdopodobnie pozostałością średniowiecznego grodziska.

Na kopcu znajdują się trzy pomniki. Najstarszy jest metalowy krzyż na cokole z 1904 r. Powstał on w 45-lecie zarazy, jaka panowała w 1859 r. Obok znajduje się kamień z 1989 r. upamiętniający żołnierzy walczących w II wojnie światowej. Najnowszy jest kamień z 2005 r., który upamiętnia żołnierzy Józefa Piłsudskiego, broniących ufortyfikowanego odcinka Wiązowna w czasie bitwy warszawskiej w 1920 r.

U podnóża kopca zespół fortyfikacji z 1915 r., składający się z czterech schronów żelbetowych.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

WIĄZOWNA

Aleja drzew obok parku z pomnikową lipą.

Neobarokowy zespół pałacowo-parkowy Lubomirskich z II poł. XVIII w. Obecnie obiekt w rękach prywatnych.

Pałac wybudowano dla Marii z Lubomirskich Radziwiłłowej, a autorem projektu był prawdopodobnie Szymon Bogumił Zug. Do II wojny światowej znajdował się w rękach prywatnych, później w rękach państwa, a od 1999 r. należy do spadkobierców.

Pałac jest piętrowy o nieregularnej bryle. Od frontu ryzalit z gankiem, podobny znajduje się także w jednej z bocznych elewacji.

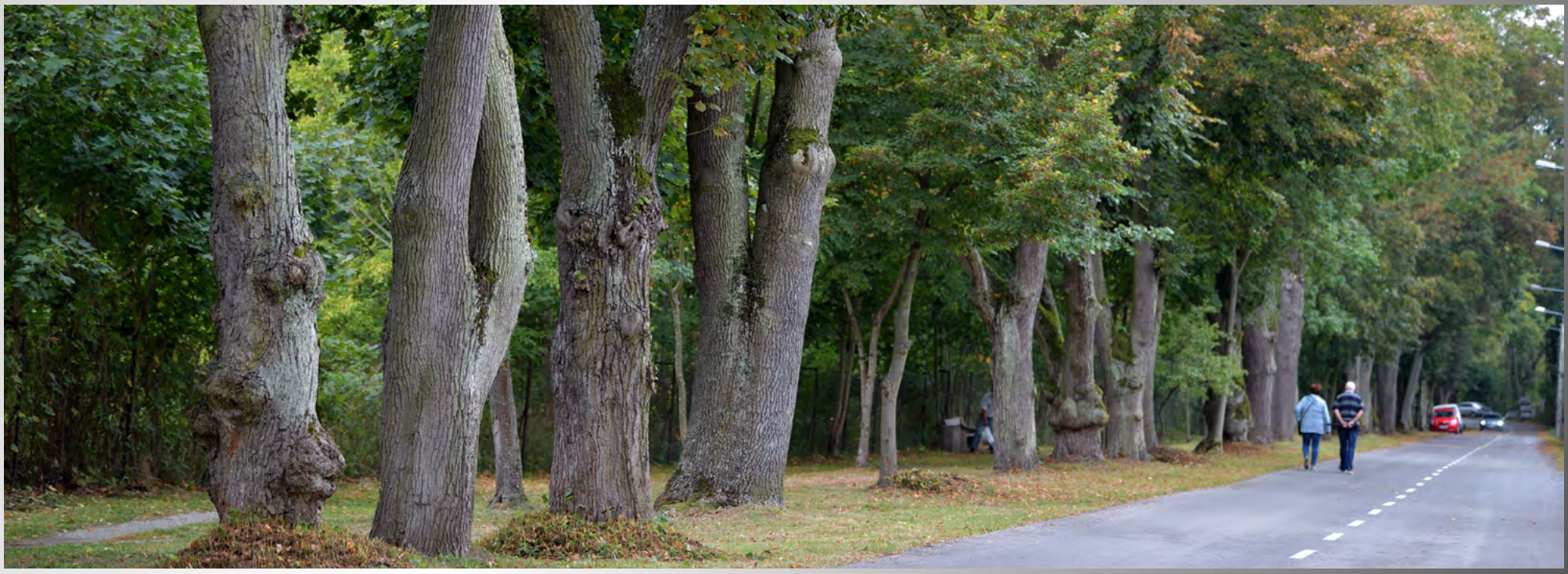

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Pomnikowy dąb Mazowiecki Bartek. Drzewo ma ok. 400 lat, blisko 580 cm w obwodzie i 25 m wysokości.

Dąb szypułkowy jest pomnikiem przyrody, który znajduje się w Rezerwacie przyrody Świder. W jego pobliżu można znaleźć wiele chronionych gatunków roślin i drzew. Przepływa tutaj także rzeka Mienia.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Góra Sobotów – zespół umocnień z lat 1915-1920 wchodzący w skład fortyfikacji Przedmościa Warszawa.

Pozycja składa się z 11 żelbetowych obiektów w stanie ruiny, a także dobrze zachowanego układu rowów strzeleckich i reliktów schronów polowych. Umocnienia zapewniały obserwację Szosy Lubelskiej, co sprawdzało się przy kierowaniu artylerią.

Umocnienia na Górze Sobotów nie wzięły udziału w obronie, do czego zostały zbudowany przez Niemców.. Zostały wykorzystane tylko w czasie wojny polsko-bolszewickiej. Podczas II wojny światowej Niemcy z nich nie skorzystali, a później sowieci wysadzili fortyfiakcje.

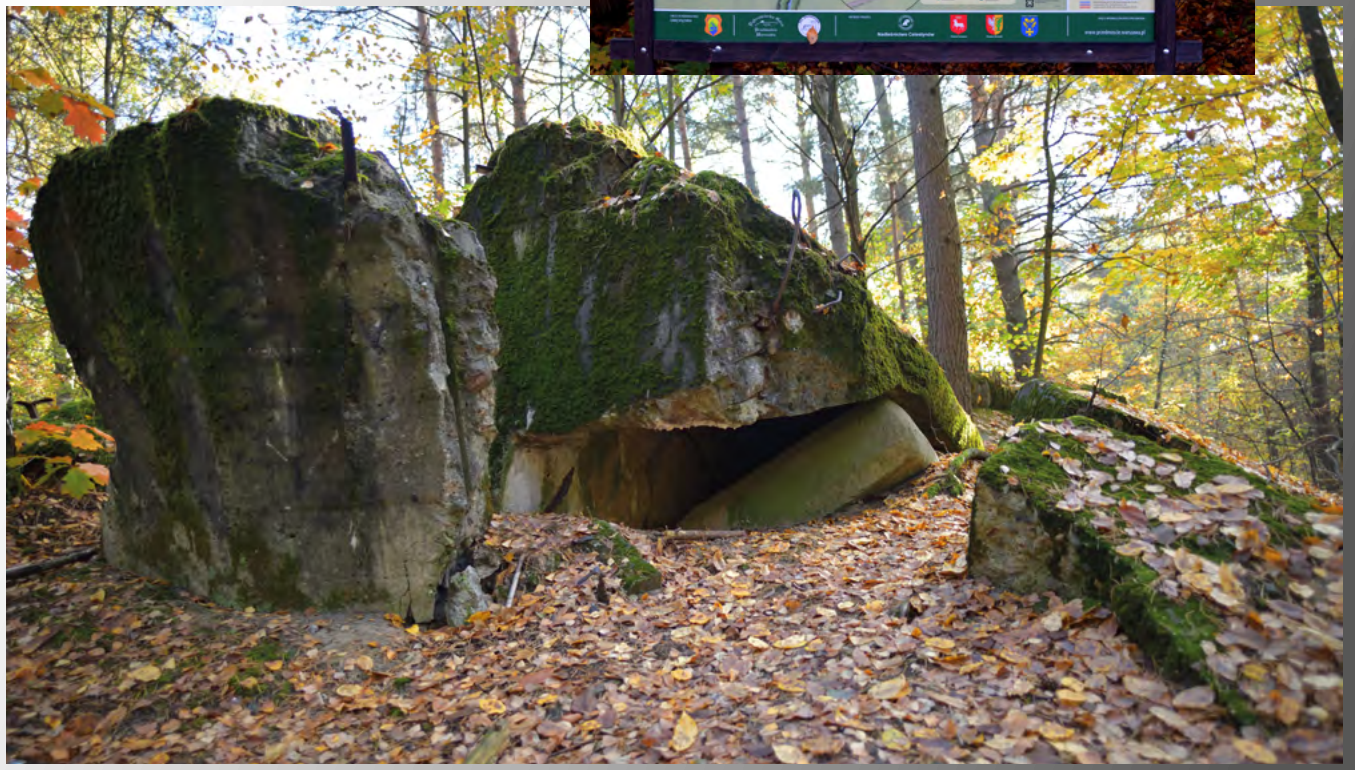

Ufortyfikowany odcinek Wiązowna 1920 – odcinek Przedmościa Warszawa, który został wykorzystany w celu obrony Warszawy przed bolszewikami w 1920 r.

Umocnienia zostały wybudowane przez Niemców w 1915 r. w celu obrony Warszawy przed odbiciem jej przez Rosjan. W czasie I wojny światowej nie zostały jednak wykorzystane. Skorzystali z nich Polacy, którzy po rozbudowaniu umocnień bronili się w nich w czasie wojny polsko-bolszewickiej. Fortyfikacje odegrały też pewną rolę w czasie II wojny światowej.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

EMÓW

Pomnik z 1907 r. na mogile powstańców styczniowych.

Mogiła położona jest na nadświdrzańskiej skarpie, gdzie w 1863 r., w miejscu dawnej mogiły cholerycznej, pochowano 2 lub 3 powstańców z oddziału Ziemomysła Kuczyka.

Kamienny pomnik zwieńczony krzyżem ufundował w 1907 r. Józef Skibiński, a w 2005 r. został on wyremontowany.

MALCANÓW

Krzyż w miejscu zrzutu alianckiego w 1944 r. na zrzutowisko Pierzyna.

Zrzut został wykonany w nocy z 3 na 4 kwietnia 1944 r. Miejsce zrzutu zostało wybrane ze względu na znaczne oddalenie od posterunków niemieckich w Otwocku i Mińsku Mazowieckim, a także na osłonięcie terenu przez drzewa i wydmy.

Zrzucono 9 zasobników i 6 miękkich paczek. Ze spadochronem skoczyło także 4 cichociemnych.

PĘCLIN

Kapliczka w miejscu ujawnienia się oddziałów Armii Krajowej przed Armią Czerwoną w 1944 r.

Murowana kapliczka powstała na pocz. XX w. W 1944 r. oddział AK dowodzony przez por. M. Mazowieckiego zebrał się przy kapliczce, by nawiązać kontakt z Armią Czerwoną. Odprawiono Mszę św. i defiladę. Już w dzień po ujawnieniu rozpoczęły się aresztowania żołnierzy przez NKWD. Wielu z nich trafiło do gułagu.

Torfowisko Biały Ług – torfowisko wysokie leżące na granicy Warszawy i gminy Wiązowna.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

GLINIANKA

Drewniany kościół parafialny z 1763 r. pw. św. Wawrzyńca. Perła drewnianej architektury sakralnej na Mazowszu.

Kościół stoi w miejscu poprzedniej świątyni z XVI w. Parafia w Gliniance, ówczesnym Wawrzyńczewie, została erygowana w 1556 r. z części parafii Kołbiel. W 1883 r. dobudowano dwie zakrystie, murowaną i drewnianą. Kościół w XXI w. przeszedł gruntowną modernizację, wyremontowano elewację i wymieniono poszycie dachowe, a także odnowiono wnętrze. Świątynia pojawia się w serialach „Plebania" i „Ojciec Mateusz".

Modrzewiowy kościół wykonany jest w konstrukcji zrębowej, oszalowany poziomymi deskami, jednonawowy i orientowany. Dach dwuspadowy, kryty gontem, zwieńczony wieżyczką. Kruchty dostawione od frontu i z boku nawy.

Wnętrze udekorowane motywami z XVIII, XIX i XX w. W czasie przebudowy cofnięto prezbiterium. Wystrój w znacznej mierze barokowo-ludowy. Uwagę przykuwają dwa ołtarze boczne, ambona i późnogotycki krucyfiks z II poł. XVI w. W prawym ołtarzu znajduje się obraz Matki Bożej Glinieckiej, który jest kopią Madonny Sykstyńskiej.

W barokowym ołtarzu głównym znajduje się obraz Chrystusa Ukrzyżowanego. Wieńczą go figury św. św. Piotra i Pawła.

Kościół został w 1962 r. wpisany do rejestru zabytków.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

GLINIANKA

Drewniana dzwonnica z XIX w.

Dzwonnica powstała na miejscu starszej, z XVII w. Wyglądem przypomina poprzednią. Jest konstrukcji słupowo-ramowej, trzykondygnacyjna, na planie kwadratu, kryta gontem. W środku znajdują się dwa dzwony: św. Wawrzyniec i św. Stanisław.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

GLINIANKA

Drewniane rzeźby są pokłosiem plenerów rzeźbiarskich, które odbywają się co roku w Gliniance.

Rzeźba smoka o imieniu Zapałek powstała z okazji 100-lecia OSP w Gliniance w 2017 r.

Kapliczka z figurą Chrystusa Miłosiernego powstała podczas pleneru w 2016 r.

W Gliniance odbywają się plenery rzeźbiarskie, a część wykonanych rzeźb przechodzi w ręce gminy Wiązowna, na której zlecenie ustawiane są one przy drogach.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Tablica poświęcono żołnierzom poległym w latach 1918-1920.

Na tablicy znajdują się nazwiska poległych: Gacko Stanisław, rolnik,
Dróżdż Feliks, rolnik, Kąkol Franciszek, rolnik, Ładno Józef, rolnik, Możdżanek Józef, rolnik, Orłowski Jan, rolnik, Poszyłek Michał, rolnik, Rafał Jan, rolnik, Żelazo Jan, rolnik.

Tablica upamiętniająca ks. Władysława Nowaka, proboszcza parafii w Gliniance, który w 1995 r. zginął ratując tonące dziecko.

Pomnik z 1999 r. poświęcony żołnierzom AK z obwodu „Mewa - Kamień".

Głaz z tablicą upamiętnia żołnierzy AK, którzy polegli w 1943 r. Napis głosi: „Chwała Żołnierzom Armii Krajowej Obwód Mewa 2 Ośrodek Glinianka - Siennica Poległym w 1943 r. ppor. Henryk Allery, Stefan Rusiński, Czesław Michalik, Zygmunt Grodzicki, Józef Andrzejewski, NN - narod. żydowskiej. Koledzy Z Placówki AK Glinianka 1999 r."

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

GLINIANKA

Izba Regionalna w budynku dawnego urzędu gminy z XIX w.

W dobrze zachowanym budynku znajduje się izba regionalna zarządzana przez Koło Gospodyń Wiejskich w Gliniance. Izba gromadzi pamiątki historyczne związane z regionem doliny Świdra. Posiada bogaty zbiór narzędzi pracy i przedmiotów codziennego użytku, jakimi posługiwali się nasi przodkowie. Gromadzone są również ludowe stroje wywodzące się z kultury kołbielskiej. Składają się na nie: zapaski i fartuchy na ramiona, pasiaste wełniane spódnice (zwane sorcami), białe koszule, jednobarwne gorsety, czarne trzewiki i ozdoby w postaci czerwonych korali i kwiaciastych chust.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Szlak Warszawa Międzylesie – Wiązowna. Jedna z najpopularniejszych podwarszawskich tras wycieczkowych.

11-kilometrowa trasa zaczyna się przy Centrum Zdrowia Dziecka w Międzylesiu, wiedzie w większości przez las i dochodzi do Wiązowny. Po drodze leży torfowisko Biały Ług.

Szlak Wiązowna – Otwock Mlądz

Trasa ma ok. 6 km i zaczyna się od zwiedzania Wiązowny. Dalej szlak wiedzie wzdłuż Mieni do Emowa, gdzie znajduje się Rezerwat Przyrody Świder i 400-letni dąb Mazowiecki Bartek. Dalej jest Mlądz – część Otwocka, której nazwa pochodzi od młyna, który do niedawna znajdował się poniżej mostu na Świdrze.

Szlak Halinów – Wiązowna

Szlak ma ok. 10 km i prowadzi przeważnie wśród drzew. Zaczyna się w Halinowie, z którego zmierza do Konika Starego, gdzie przekracza Trakt Brzeski i kieruje się polną drogą na południe przez las z malowniczymi torfowiskami. Dalej do Wiązowny.

Szlak Wiązowna – Radość

10-kilometrowy szlak prowadzi przez tereny Mazowieckiego Parku Krajobrazowego. Od Wiązowny wiedzie w stronę warszawskiej Radości, po drodze mijając torfowisko Biały Ług, wydmę zwaną Zbójną Górą. Szlak kończy się przy kościele w Radości.

Wycieczki z biegiem Świdra

Szlak wyłącznie pieszy o znaczeniu ponadregionalnym. Po drodze liczne zabytki architektury drewnianej, a także pozostałości młynów i przepraw na Świdrze.

Możliwy także spływ kajakowy Świdrem, ale z miejscami, które należy przejść pieszo.

Szlak Glinianka – Rudka

Szlak wiedzie brzegami Świdra. Trasa ma ok. 11 km i zaczyna się w Gliniance, gdzie można obejrzeć zabytkowy kościół z XVIII w. oraz izbę regionalną. Dalej wzdłuż Świdra szlak wiedzie do Woli Karczewskiej, gdzie rzeka charakterystycznie meandruje. Poniżej Woli Karczewskiej zaczyna się najpiękniejsza część doliny Świdra, który tworzy tutaj niezwykle malowniczy przełom. Dalej są wsie Kopki i Wólka Mlądzka, a na końcu Rudka z ośrodkiem wypoczynkowo-turystycznym „Rudka".

Szlak Rudka – Otwock

Szlak z Glinianki do Rudki można przedłużyć dalej do Otwocka na odcinku 13 km. Wzdłuż Świdra trasa dochodzi do Mlądza, części Otwocka, gdzie są pozostałości młyna wodnego. Następnie rzeka przecina pasmo wydm ciągnących się wzdłuż Wisły. Następny odcinek szlaku prowadzi do Zamlądza, dzielnicy Otwocka. Stąd, przez bory sosnowe na Wydmie Świderskiej, dochodzi do centrum miasta.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

RZEKA ŚWIDER

RZEKA MIENIA

Rzeka ma ok. 40 km długości. Swój początek ma w okolicach Kałuszyna.
W Emowie wpada do Świdra.

Rzeka do Wiązowny swobodnie rozlewa się pośród łąk Mieni, Zamienia czy Podrudzia, w którym przyjmuje dopływ rzeki Srebrna. W Wiązownie Mienia zmienia swój charakter. Jej koryto jest uregulowane, a woda płynie wąskim jarem. Ostatni fragment rzeki stanowi część Rezerwatu Przyrody Świder.

Nazwa Mieni pochodzi od metalicznych błysków w wodzie, które są znakiem występowania w niej rudy darniowej.

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

GASTRONOMIA, BAZA NOCLEGOWA

BAZA GASTRONOMICZNA

- Hotel Mela Verde, ul. Cisowa 1, 05-077 Zakręt, tel. 22 379 00 03, www.hotelmelaverde.pl
- Gruzińska kuchnia „LUKA", ul. Trakt Brzeski 119, 05-077 Zakręt, tel. 881 728 616, www.facebook.com/Gruzińska-kuchnia-Luka
- Brant Hotel & Restaurant, ul. Równa 20, 05-462 Majdan, tel. 22 789 00 10, www.branthotel.pl
- Pizzeria Trentadne Wiązowna, ul. Boryszewska 1/2, 05-462 Wiązowna, tel. 788 767 677, www.trentadne.pl
- Bar u Sopla, ul. Lubelska 22, 05-462 Wiązowna
- Restauracja Mazowsze, ul. Lubelska 18, 05-462 Wiązowna, tel. 22 789 03 74, www.restauracjamazowsze.com.pl
- Hotel Wiktoria, ul. Chabrowa 6/8/10, 05-462 Wiązowna, tel. 22 780 17 17, 606 346 346, www.hotelwiktoria.pl
- Hotel i Restauracja Relaks, Wola Ducka, ul. Trakt Lubelski, tel. 22 789 99 25, www.hotelrelaks.pl

BAZA NOCLEGOWA

- Hotel Mela Verde, ul. Cisowa 1, 05-077 Zakręt, tel. 22 379 00 03, www.hotelmelaverde.pl
- Hotel Ampex, Trakt Brzeski 171, 05-077 Zakręt, tel. 22 773 24 53, www.ampex.noclegi.pl
- Tanie noclegi, ul. Świerkowa 1, 05-077 Zakręt, tel. 502 388 304
- Brant Hotel & Restaurant, ul. Równa 20, 05-462 Majdan, tel. 22 789 00 10, www.branthotel.pl
- Przystań Emów – Spływy Kajakowe, Emów, ul. Kręta 8, 05-462 Wiązowna, tel. 601 258 846, 607 582 757, www.przystan-emow.pl
- Hotel Pracowniczy, ul. Lubelska 39, 05-462 Wiązowna, tel. 601 357 152
- Hotel Wiktoria, ul. Chabrowa 6/8/10, 05-462 Wiązowna, tel. 22 780 17 17, 606 346 346, www.hotelwiktoria.pl
- Hotelik nad Stawem, Wola Ducka, ul. Spacerowa 5, 05-408 Glinianka, tel. 601 148 379, 693 850 330, hoteliknadstawem.waw.pl
- Hotel i Restauracja Relaks, Wola Ducka, ul. Trakt Lubelski, tel. 22 789 99 25, www.hotelrelaks.pl
- Willa Wiązowna, Boryszew ul. Duchnowska 16, 05-462 Wiązowna

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

BAZA AGROTURYSTYCZNA

- Agroturystyka, Wola Ducka, ul. Trakt Lubelski 52, 05-408 Glinianka, tel. 507 352 840, 506 959 509, e-mail: zdzisia-hada@wp.pl
- Anka Rancho, Gospodarstwo Agroturystyczne Anna Gnass, ul. Wawrzyniecka 25, 05-408 Glinianka, tel. 602 304 861, www.ankarancho.pl

© Fotografie: Przemysław Piątkowski

Partnerzy projektu współpracy:

Lokalna Grupa Działania Natura i Kultura

Lokalna Grupa Działania Ziemi Mińskiej

Lokalna Grupa Działania Forum Powiatu Garwolińskiego

Lokalna Grupa Działania Natura i Kultura

ul. Warszawska 28, 05-480 Karczew, tel. 22 610 44 93

mail: biuro@naturaikultura.pl, www.naturaikultura.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone.

© **Projekt, skład i opracowanie graficzne:** Fotopia

© **Fotografie:** Przemysław Piątkowski

Opracowanie i korekta tekstów: Łukasz Kuć

Wydawca: Fotopia, tel. 607 221 522, e-mail: info@fotopia.com.pl

Mińsk Mazowiecki

2019

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w Obszary Wiejskie.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 Instytucja zarządzająca PROW 2014-2020 Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Materiał opracowany przez Stowarzyszenie LGD Natura i Kultura, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach w ramach działania 19. Wsparcie dla Rozwoju Lokalnego w ramach inicjatywy Leader. Poddziałanie 19.3 „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania" objętego programem PROW 2014-2020.